

ürün

SOSYALİST DERGİ

haziran
1976 24

yıl: 2 cilt: 4

BÜYÜKLER VE KÜÇÜKLER YADA TIP'DEN SEÇMELER

MAOCULARIN SANAYİLEŞME POLİTİKASI
★ ANGOLA HALKININ MÜCADELESİ ve
M.P.L.A. ★ BİR ENTERNASYONALİSTLER
PARTİSİ: ALMAN KOMÜNİST PARTİSİ ★
K.Ö.G.F. BAŞKANI İLE BİR KONUŞMA

İÇİNDEKİLER

A. Çelik
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

HABER — YORUM — İNCELEME

Büyükler ve Küçükler — yada TİP'den seçmeler —	
H. ENGİN	5
Angola Halkının Mücadelesi ve MPLA	
C. TEMİZ	24
KÖGEF Genel Başkanı ile Bir Konuşma	51
Doğumunun 120. Yıldönümünde Dimitir Blagoev	
Prof. Dr. Y. YOTOV	59

ÇEVİRİLER

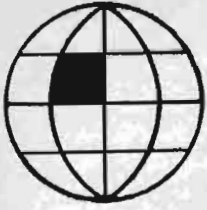
Maocuların Sanayileşme Politikası	
A. MOROZOV	72

DÜNYA İŞÇİ SINIFI PARTİLERİ ÜZERİNE BİLGİLER

Honduras Komünist Partisi	103
Yeni - Zelanda Sosyalist Birlik Partisi	104
Bir Enternasyonalistler Partisi :	
Alman Komünist Partisi	
K. Heinz SCHRÖDER	105
Ayın Haber Özetleri	
Sovyetler Birliği Haberler Ajansı «TASS»	113

ürün
SOSYALİST DERGİ

Sahibi : Ural ATEŞER ● Yazı İşleri Müdürü : Selçuk UZUN ● Yönetim Yeri:
Divanyolu, Klodfarer Cad. No: 38/2, İSTANBUL ● Yazışma ve Havale Adresi:
P.K. 41 Sirkeci İSTANBUL ● Genel Dağıtım : TAN DAĞITIM, Başmuhasip
Sokak, Aras İşhanı, No: 5/201, Cağaloğlu/İSTANBUL ● Ankara Dağıtım: ANKA-
RA DAĞITIM, Bayındır Sokak 38/3 Kızılay/ANKARA ● İzmir Dağıtım: EGE
DAĞITIM ● Abone Şartları : Yıllık 100, Altı Aylık 50 Lira. Dış Ülkeler için
iki katıdır ● Dizgi-Tertip: BAŞARAN MATBAASI ● Baskı: UFUK MATBAASI

Gerici faşist karması MC hükümetinin yasa-dışı uygulamaları, artarak sürüyor. Son sıralarda, kendi içlerinde «çatışma» şeklinde ortaya çıkan olaylar, ilerici güçleri yanıltmamalıdır. Toplumun her kesiminde süren baskı uygulamaları ve giderek ağırlaşan yaşam koşulları, geniş halk kitlelerinin, ileri - demokratik bir iktidar özlemini artırıyor.

Toplumun ilerleme savaşımı içerisinde tarihî öncülük görevini başarıyla sürdüren işçi sınıfımız, işçi sınıfının devrimci sendikal birliği yolunda önemli adımlar atıyor; her gün daha geniş ölçüde, DİSK çatısı altında toparlanıyor.

Uzun yıllar boyunca, toplumu aydınlatma yönündeki ilerici eylemlerinden dolayı, tüm faşist uygulamaların hedefi olan; sürülen, horlanan, dayak yiyen, öldürülen öğretmenler, ilerici güçlerin birlik ve dayanışma eylemi içinde yerlerini alıyorlar. Öğretmenlerin demokratik yığın örgütü olan TÖB - DER, demokrasi ve ilerleme düşmanı güçlerin boy hedefi oluyor.

Yakın geçmişimizin acılı yanlışlarından dersler çıkaran gençler; işçi gençler, öğrenci gençler, gençliğin demokratik yığın örgütü olma yolunda başarıyla ilerleyen İlerici Gençler Derneği'nde birleşiyorlar.

Şimdiye kadar, gerici egemen sınıfların politik güdümlerinde varlıklarını sürdüren, gerici kadın örgütlerinin gerçek yüzleri, emekçi kitlelerce daha iyi görülebiliyor ve emekçi kadınlar, İlerici Kadınlar Derneği içinde bütünleşiyorlar.

Tüm ilerici sınıf ve katmanlar, tüm çalışanlar; teknik elemanlar, sağlık hizmetlerinde çalışanlar, memurlar kendi demokratik yığın örgütlerinde bütünleşiyorlar. İlerici sınıf ve katmanlar, örgütleriyle, işçi sınıfımızın yaratıcı önderliğinde giderek güçlenen, demokrasi ve ilerleme savaşımına katılıyorlar. Bu güçlerin ortaya koydukları yığınsal eylemlerde, halkımızın demokrasi ve ilerleme için talepleri — 141 - 142 kalkmalıdır! MC'ye hayır! İleri - demokratik iktidar! Tüm çalışanlara sendika kurma ve grev hakkı! İşçi sınıfına özgür siyasi örgütlenme hakkı! — daha bir güçlü çıkıyor. Toplumun demokrasi ve ilerleme için mücadelesinde, işçi sınıfımızın marksçı - leninci geleneği, tüm ilerici güçlere rehber oluyor.

Tüm ilerici, demokrat, yurtsever güçlerin birliğini bozmak için, gerici egemen sınıfların sürdürdüğü provokasyonların yanı sıra; işçi sınıfı ideolojisine yabancı her soydan ve her boydan sapık akımın da, demokratik yığın örgütlerinde boy gösterdiklerine tanık olmaktadır. Dünyanın her köşesinde barış, demokrasi, toplumsal ilerleme, sosyalizm savaşımının karşısında ihanet eylemlerini sürdüren maocuların, goşistlerin yanı sıra; yapsalar, demokrasi sava-

şımında yapacak çok işleri olan «sosyalist» partiler de, jürnalcilik ve provokasyon yoluna saparak, demokrasi ve ilerleme için yapılan çalışmalara engel olmaktadırlar.

Dünyanın her köşesinde olduğu gibi, ülkemizde de, demokrasi ve ilerlemeden yana olan güçlerin, bütün oyunları bozacağı ve bağımsızlık, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm yolunda utkuya yürüyeceği kuşkusuzdur. Çok çetin koşullarla dolu olduğuna inandığımız bu yolda, bağımsız bir dergi olarak ÜRÜN, iki yıldır sürdürdüğü gelişen çizgideki yayınlarını sürdürecektir, toplumun ilerleme ve demokrasi savaşımına katkıda bulunmaya çalışacaktır.

★

Bu ay, Nazım Hikmet'in, onüçüncü ölüm yıldönümü. Nazım Hikmet, hiç kuşkusuz Türkiye'nin en büyük ozanıdır. Şiirlerinde, tiyatrolarında, kitaplarında, makalelerinde, kısacası bütün yapıtlarında O, ülkesinin gerçekliğiyle dünyanın gerçekliğini; ülkesinin acılı bugünüyle fakat umudu mustulayan geleceğiyle, gezegenimizin bütününün bugünü ve geleceğini; ülkesinin işçi sınıfının ve tüm emekçilerinin özgürlük savaşıyla, uluslararası proletaryanın kurtuluş savaşını kaynaştırmayı, bir potada eritmeyi en iyi başaran bir sanatçıdır.

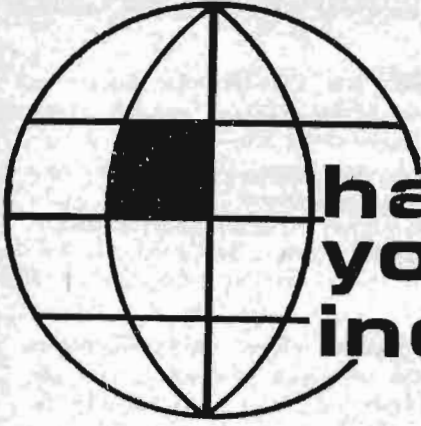
Nazım Hikmet, engin yüreği ve ışıltılı aydınlık zekasıyla, bütün dünyanın her ırktan, her renkten, her dilden insanlarını, emekçilerini kucaklayan bir insanseverdir.

Fakat O, bunların ötesinde, çok daha önemli ve çok daha yüce bir değer taşıyıcısıdır da: O, Türkiye işçi sınıfının siyasi hareketinin her kademesinde çalışmış, örnek bir marksist - leninist militandı. O herşeyiyle, beyniyle, yüreğiyle yüz bir işçi sınıfı sosyalisti idi. Diğer bütün yönlerine alabildiğine ışık tutan, Nazım Hikmet'in bu yönü üzerinde gerektiğinden çok az durulmuştur. Çoğunlukla, «sanatçı» mistisizmi içinde tanıtılmaya çalışılmıştır. Oysa unutmamak gerekir ki, Nazım Hikmet'in ozanlığının ve insanseverliğinin temelinde yatan, O'na hayat veren en büyük ve en bitmez-tükenmez kaynak, sahip olduğu dünya görüşüdür; bilimsel ideoloji olarak, dünyayı yorumlama ve hiç durmaksızın değiştirme doktrini olarak, marksizm-leninizm'dir.

İşte üzerinde asıl durulması gereken, Nazım Hikmet'in bu en temel özelliğidir; Nazım'ı tüm dünya ilericilerine maleden, O'nu bizim Nazım Hikmet'imiz yapan, bu özelliğidir.

Biz, Nazım Hikmet'i bu ölçütün ışığında, gerçek yüce yerine yerleştirmekteyiz.

TÜSTAV URAL ATEŞER

haber yorum inceleme

büyükler ve küçükler (yada TLP'den seçmeler)

H. ENGIN

1 Mayıs'ı yaşadık. Bilinçli bir coşkuyla yaşadık. Bu şanlı ve yığmsal dev gösteriyi, o günü, ancak yaşamak sözcüğü ile açıklayabiliriz. Yaşamak, fizyoloji dilinde yaşlanmak anlamına gelir. Ama bizim dilimizde bu sözcük, özellikle 1 Mayıs 1976'dan sonra, tersine, gençleşmek, dirimsel bir nitelik kazanmak demektir.

1 Mayıs 1976, görenler ve görmek isteyenler için önemli dersler getirdi. Aynı zamanda, «görmedim, duymadım, konuşmadım» diyen üç maymunları da sergiledi. 1 Mayıs, sosyalist hareket içindeki bazı hastalıkları da ortaya çıkardı. Bir cümle ile söylersek, oportünizm ve kuyrukçuluk belirginleşti. 1 Mayıs, küçük - burjuva kuyrukçuluğu yapan maocu, troçkist ve tüm goşist unsurları, işçi sınıfının tarihi ve somut güçlü akışı içinde boğdu. Fakat aynı zamanda, işçi kuyrukçuluğu hastalığının çizgilerini kalınlaştırdı ve bunun, aynen «sol» maceracılık gibi ciddi bir tehlike olduğunu vurguladı.

1 Mayıs'ın getirdiği yeni kazanımları ve yeni mevzileri korumak, korumakla kalmayıp daha da derinleştirmek gerekiyor. Bunun ilk adımı, objektivizm adına bu şanlı eyleme gölge düşürme çabalarının tümüne karşı çıkmayı öne koyuyor. 1 Mayıs'ın ülkemiz koşullarında somut anlamını,

1 Mayıs 1976'nın kazanımları ile zenginleştirerek yığınlara yeniden iletmeliyiz. Yani miting öncesi çalışmaları, miting dersleri ile tamamlamalıyız.

Ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesine, sosyalizm için savaşa, 1 Mayıs'ın getirdiği kazanımları gölgelemenin bir başka yolu da, onu över görünerek özünü boşaltmaktır. Kimileri, bu eylemin ertesinde, «1 Mayıs'ı biz yaptık» demeye varan bir havaya girdiler. Bunların başında TİP geliyor.

Bu tavır yine de dikkate alınmayabilirdi. Zira, böylesi tavırlar sahiplerinin etkisini artırmaz, tersine azaltır. Ne varki, 1 Mayıs'ın getirdiği kazanımların başında, sosyalist ve tüm demokratik güçlerin eylem birliği yolundaki adım gelir. «1 Mayıs bizim eserimiz» demeye varan fırsatçı tutumlar, bu birlik sürecinin gelişimine kesin zarar verir.

Apaçık ortadadır ki, 1 Mayıs, işçi sınıfının yükselen bilincinin, DİSK yöneticilerinin cesur atılımının, Marksizm - Leninizm ve proleter enternasyonalizminin derinden güçlü etkisinin; ve tüm sosyalist, ilerici, yurtsever güçlerin inançlı, aktif, örgütlü katılımının sonucunda gerçekleşti. Bu gerçeği karartmaya kimsenin gücü yetmez.

1 Mayıs'ın kazanımlarını gölgelemenin bir başka yolu da işçi kuyrukçuluğudur. Dalkavukça övgülerin ötesinde daha ileri adımlar için, işçi sınıfına, hiçbir yol gösterisinde bulunmamaktadır. Kimileri 1 Mayıs'ı, «sosyalist devrim» tezleri için bir kanıt gibi göstermeye çalışıyorlar. Aynı mantık, 15 - 16 Haziran'ı da öyle göstermişti. Hatta ve hatta Alpagut olayını bile.

Gelişmenin yönü, elbette sosyalizme doğrudur. Çağımızın yadsınamıyan gerçeğidir bu. Fakat yığınların bilincinin ve eylemlerinin yükselişi somut olarak tespit edilemezse, yol gösterici olunamaz. Görmek istediğimizi değil, olanı görmeliyiz. «Türkiye İşçi Partisi'nin 1 yıllık pratiğini 1 Mayıs vurguladı» sözü, bu nedenle, boş bir sözdür. 1 Mayıs'ın vurguladığı şey, herkesin de gördüğü gibi, TİP'in örgüt olarak 1 Mayıs'ta yokluğuydu. Başka bir deyişle, işçi sınıfının **büyük** gücü ve onun gerisindeki **küçüklerdi**.

1 MAYIS 1976,

56 YILDIR SÜREN ÇETİN SAVAŞLARIN ÜRÜNÜDÜR

56 yıldır burjuvazinin, terörle, yığınsal kutlanımını önlediği 1 Mayıs'ların, 1976'da böylesine kutlanışını böylece değerlendirirken; geçmişe dilinin, kaleminin ucuyla dokunup geçmek (hatta bazıları hiç dokunmamıştı. Örneğin Behice Boran ve Dinçer Doğu'nun TİP Gecesindeki konuşmaları; Behice Boran, geçmiş işçi sınıfı hareketinin ekonomik yanını ele almaktadır. Siyasal yanına hiç dokunmamaktadır.), burjuvazinin hoşuna gidene yapmak demektir. Sorumlu ve namuslu davranış, 1 Mayıs sonrası yorumlarda, bu gerçeği üzerine basa basa vermekle gösterilebilir. TİP'in 1 Mayıs sonrası yorumlarını okuduğumuzda, görürüz ki böyle bir davranışın izi bile yoktur.

Bugünkü 1 Mayıs'ın büyüklüğü, 56 yıldır zor şartlar altında verilen Marksçı - Leninci mücadelenin; ve nice adsız kahramanların bir eseridir. Zira 1976 1 Mayıs'ı, siyasal ve enternasyonalist nitelikli bir eylemdir.

Burjuvazi, 56 yıldır sadece, «işçi sınıfı bayramı» olarak 1 Mayıs'ları yasaklamadı; 56 yıldır, işçi sınıfının Marksçı-Leninici siyasal eylemini ve enternasyonalizmi yasaklamak istedi. Bu bütünlük içinde yapılmayan bir değerlendirme, lafta ne söylerse söylesin, 1 Mayıs'ı basit bir «bayram» seviyesine düşürmüştür. Fakat şüphesiz, «kendini proletarya partisi sanma» hastalığına tutulanlar ve enternasyonalizmi 12 Mart'tan sonra keşfedenler için, ülkemiz işçi sınıfının tarihi geçmişi sadece bir «müzedir». Ne var ki, geçmişin bir «müze» değil, günümüze damgasını basan canlı bir organizma olduğunu, yine 1 Mayıs göstermiştir.

İşçi sınıfımızın tarihi geçmişine dayanmayan, ona yaslanma ihtiyacını duymayan, reddiyeci hiçbir hareket yığınların önünde yürüyemez. Zira yığınların mücadelesi, yılların birikimi üzerinde yükselmektedir.

TİP YIĞINLARIN GELİŞİMİNİN GERİSİNDEDİR

Söylenen yada yazılan şeylerin özünü bulmak isterseniz, yapacağınız ilk iş; süslü, tumturaklı cümleleri ayıklamaktır. O zaman ne söylendiği, yada hiçbir şey söylenmediği ortaya çıkar. TİP'in 1 Mayıs değerlendirmeleri de öyle. Yığınlara «dalkavukça» övgüler düzmenin ötesinde, hiçbir şey yok. Oysa, 1 Mayıs'ta yığınlara kulak verselerdi, çok şey öğreneceklerdi.

1 Mayıs günü, işçi sınıfımız, ta fabrikaların içinden kopup gelen ve meydanları dolduran güir sesiyle; düşünce, eylem ve örgütlenme özgürlüğü istiyordu. 141. ve 142. maddelerin kaldırılmasını isteyen pankartların çokluğu dikkat çekiciydi. Bu istek, apaçık bilince dönüşmüş bir istek değildi belki, daha çok 12 Martın getirdiği derslerin pratik bir sonucuydu (ama elbette, bunu bilinçle ortaya koyan pekçok işçi de vardır).

Buna karşılık, TİP'in «Aydınlık Gecesinde» bundan hiç mi hiç söz edilmedi. Haklarını yemeyelim; elbette faşist baskılardan söz ettiler ve elbette demokrasi ve özgürlük istediler. «Demokrasi için mücadele so-muttur», sözünü papağanca tekrarlayanlar, burjuvazinin elindeki bu silahtan, işçi sınıfının ve sosyalist aydınların başı üzerinde asılı demoklesin kılıcından söz etmediler. İşçi sınıfının şahlanışından söz edenler, işçi sınıfının siyasal örgütlenmesinde ciddi bir engel teşkil eden, faşist 141. ve 142. maddeleri es geçtiler. Üstelik te, 1 Mayıs'ların yığınsal biçimde kutlanıl-masının da önüne yıllardır bu maddelerle çıkıldığı halde, böylesi bir günde, 141 ve 142 akıllarına gelmedi. Bu bir unutkanlık mıydı? Kesinlikle hayır.

Yıllar sonra yığınsal bir biçimde ilk defa kutlanan bir günde, 141. ve 142. maddeler unutulamaz. Sadece unutmuş görünülür ve unutturulmak istenir.

TİP'ilerin bu konuda az sayıdaki yazıları gözden geçirilirse, görülür

ki, onlar «141 - 142» derken, sadece düşüncenin önüne konulmuş engeller olarak bu maddeleri ele almaktadırlar. Bunların ve esas olarak 141. maddenin, işçi sınıfının siyasal örgütlenmesini engellediğinden hiç söz etmemektedirler (sadece bir örnek: «Ya Hep mi? Ya Hiç mi?» adlı Yürüyüş'te çıkan yazı).

Elbette bu durum anlaşılır birşeydir. Bu maddeler varken, proletarya partisi, «legal olarak ta var olabiliyorsa»; TİP böylesi nitelikte bir parti(!) olabildiğine (!) göre; 141. ve 142. maddelerin işçi sınıfının gerçek siyasal örgütlenmesine engel olduğunu söylemek, burjuvazinin hakkını yemek olur (!) 141. ve 142. maddelerden dolayı hapishanelerde bir sürü insan çürüyormuş, gizli örgütlenme suçuyla yargılanıyormuş, ne önemi var, «TİP proletarya partisi olarak kurulabiliyorsa...»

Yığınların dile getirdiği ve demokrasi mücadelelerinin somut ve hayati hedeflerinden biri olan; 141. ve 142. maddeler kalkmalıdır hedefi karşısında, TİP'in suskunluğu, onun ne kadar gerilerde olduğunun işaretlerinden biridir.

Bunu görememelerine şaşmamak gerek. Gündüz yapılan dev mitingden, gece tek laf etmeyenler (örnek: Behice Boran ve Dinçer Doğu'nun konuşmaları.), elbette gündüz gördüklerini gece unutmuş olacaktırlar. Ama öylesi günler vardır ki, istense de istenmese de, geceyi de aydınlatır. 1 Mayıs güneşinin, böylelerinin karanlığı üzerine gelip yerleştiğini gördük. Yürüyüş dergisinin kapağında olduğu gibi.

TİP'li heveskâr kalemler, devamla şöyle diyorlar: «CHP'nin desteklenmesi gereğini önce TİP söyledi, sonra akli başında herkes bu değerlendirmeye katıldı (...) MC'nin iktidardan düşürülmesi gereğini önce TİP vurguladı...»

Sosyalist mücadeleye mahalle çocuklarının kavgası biçiminde yaklaşılsa, insan, işte böylesine, hastalığını kusan bir gülünçlüğe düşer.

CHP'nin desteklenmesi sorunu, daha 1973'de, yığınlarca çözüme kavuşturulmuştu (Elbette, o dönemde de, yığınlar her zaman yol gösterenler yine yol gösterdiler. Fakat yığınlar, büyük ölçüde kendi tecrübeleri ile böylesi doğru bir tavırı benimsediler.). MC Hükümetinin düşürülmesi de öyle. TİP'liler, neredeyse burjuvazinin iktidarına son vermek gerekir sözünü, Marx'tan önce biz söyledik diyecekler. Sizin «ilk» dediğiniz şey, «sizin için» ilkti. Gerçekte, yığınların zaten ifade etmiş olduğu sorunu, üstelik te iletmeden, sadece tekrarlıyordunuz.

«CHP desteklenmeli, MC düşmeli», yığınların kendilerince dile getirilmiş kısa hedefleriydi bunlar. Ama burada kalmak, yığınların kuyruğunda kalmaktı. Sizler de tam burada kaldınız. Yığınlar için, çözümü açık olmayan sorun, «CHP desteklenmeli ama niçin», «MC düşmeli ama ne gelmeli?» sorularında yatıyordu. Önderlik iddiasında olanların, asıl «vurgulayacakları» şey buydu. Hemen itiraz sesleri yükselecek: «Asla, biz yol gösteriyoruz. Toplumun demokratikleştirilmesi ve sosyalist devrim hedefini koyuyoruz.» diyecekler. Boşuna tekrar. Birşey söylemiş olmuyorsunuz.

Burada TİP'in temel görüşlerini eleştirecek değiliz. Baştan aşağı eklektizm olan bu görüşleri ele almaya gerek yok. Bu olmadan da, TİP'in dayandığı tutarsız, teorik temel artık apaçık gözükür hale geldi. Zira yığınlar ilerledikçe, TİP'in gerilediği net saptanabiliyor.

Bu nedenle, «seçmelerle» sınırlı olarak, şu kadarını söyleyelim: Bir defa, sosyalist devrim hedefi koymakla bir hedef koymuş olmuyorsunuz. Zira, azami program herkesçe malum. Sosyalizm hedefi her yerde söyleniyor.

Geçmiş hatırlıyalım. 15 - 16 Haziran Büyük İşçi Direnişi'ni gerçekleştiren işçiler, birleşmeyi, yürümeyi, direnmeyi bulup çıkardılar. Fakat sıkı yönetimle apaçık hale gelen burjuvazinin siyasi duvarı, yani siyasi iktidar gücü ile karşılaştıkları zaman, sordular: «ne yapalım şimdi»? Bu soruya TİP'lilerin cevabı, «sosyalist devrim yapın» idi. Goşistlerin «silahlı mücadele», sosyal - demokratların cevabı ise, «bizim oylarımızı artırın» oldu. Oysa sorunun cevabını, 12 Mart faşizmi verdi. Şüphesiz olumsuz biçimiyle. Cevap: «köylüler ve diğer tüm demokratik güçlerle birleşerek iktidarı alın» olmalıydı. Bu iktidar elbette işçilerin, köylülerin, tüm halkın demokratik iktidarı olacaktı (O anda böylesi bir iktidarı gerçekleştirebilecek subjektif şartlar yeterli miydi sorusunun, başka birşey ifade ettiğini herhalde anlatmak gerekmez. Hedef ilk adımda ve asgari program gereği, önde duran iktidarı, işçi sınıfına göstermekti.). Bu iktidar yerine, tüm faşist güçlerin iktidarı geldi.

TİP, şimdi de, sosyalist devrimi papağanca tekrarlayıp duruyor. Ne işçi sınıfına, ne de diğer demokratik güçlere yol göstermiyor.

Eskisinden farklı olarak, TİP, «toplumun demokratikleştirilmesi» hedefini ortaya koyuyor. Ve bu noktada, taşıdığı bulanıklığın berrakça kavranılmasını kolaylaştırıyor. Gerek programlarında ve gerekse yazılarında, iktidar sorununu düşünmeye başladıkları yerde, «toplumun demokratikleştirilmesi» sorununu sosyalist devrimin içine sokuyorlar. Diğer yerlerde ise, ondan bağımsız ele alıyorlar: «İçinde bulunduğumuz dönemde, demokratikleştirme sürecini hızlandırıp, geliştirme, demokratik hak ve özgürlükleri koruyup genişletme, toplumu demokratikleştirme, kısacası, demokrasi için verilen mücadele ve ülkeyi emperyalizmin boyunduruğundan kurtarma görevi ve mücadelesi gündemdedir.» (TİP Prog., s. 8); «güncel ve ivedi sorun, politik alanda ülkenin demokratikleştirilmesidir.» (TİP Prog., s. 38)

Şimdi Yürüyüş'ten bir yazı; «Toplumun demokratikleştirilmesi, pratikte, günlük yaşamda toplumun her kesiminin demokratik bir biçimde örgütlenmesi anlamına gelir. Amaç, toplumun demokratikleştirilmesini giderek sosyalizm doğrultusunda bir süreç haline dönüştürmektir».

Buraya kadar şu anlaşılıyor: Toplumun demokratikleştirilmesi, güncel ve ivedi olduğuna göre, sosyalist devrimden önce olacaktır yada olabilir (Son alıntıda «sosyalizm doğrultusunda» sözcüğü, herhalde sosyalizmin inşası olarak ele alınmıyor. Literatürde kavramlar açıktır.).

Yeniden program: «bağımsızlık, demokrasi ve kitlelerin yaşam düzeylerini yükseltme mücadelelerini kendi başına bağımsız ve öncelikle ula-

tırılabilirler mücadeleler olarak görüp yürütmek (hatalıdır)». (TİP Prog., s. 38)

Yukarıdaki tespitlerle ters bir sonuç. Son alıntıda «öncelikle» sözcüğü önemli. Demek ki, bu hedeflere sosyalist devrimden başka bir biçimde varılamaz.

Sosyalist bir iktidar kurulmazdan önce, ülkenin «politik alanda» demokratikleştirilmesi ne anlama geliyor? Siyasi iktidarın demokratikleştirilmesi değil midir bu? Başka deyişle, emperyalist işbirlikçisi tekelci burjuvazi ve onun destekçilerinin elinden iktidarın alınması anlamına gelmiyor mu? Sadece ve sadece bu anlama gelir. Yani iktidarın bir sınıfın elinden diğer bir sınıfın eline geçerek el değiştirmesi, yani devrimin ilk adımı. Oysa siz, «politik alanda» demokratikleştirmekten söz ederken, devrimden, iktidardan hiç söz etmiyorsunuz.

Kim yapacak bu demokratikleşmeyi? Cevap yok. Yada şöyle bir cevap var: «Amaç toplumun demokratikleştirilmesini, **giderek** (altını ben çizdim), sosyalizm doğrultusunda bir süreç haline dönüştürmek». Giderek, sanki kendiliğinden bir süreç sonucu olacak bu iş.

İktidar hedefi konulmayınca, geriye sadece şu kalır: sosyalistler, «aşırı muhalefet partisi» olarak, iktidarı alma hedefi koymaksızın, yığınların gücünü harekete geçirecek, «alttan etki» yolu ile bu hedeflere varmalıdır...

Sorun, somut bir durumda hükümete katılıp katılmama sorunu olsaydı, bu tez elbette tartışılabilirdi. Oysa, sorun bir stratejinin, başka deyişle ülkenin tespitidir.

Lenin, somut durumda iktidara katılıp katılmama yada bunun koşullarının neler olacağına şimdiden tespiti mümkün değildir, dedikten sonra, şöyle devam ediyor; «aklı başında hiç kimse şu anda bu kehanete girişmez, ama bizim iktidara katılmamızın hedef ve karakterini şimdiden tayin etmek mümkündür ve bu yapılmalıdır: 1) Karşı - devrimci girişimlere karşı amansız savaş, ve 2) işçi sınıfının kendi öz çıkarlarının savunulması.»

Lenin, böylesi bir durum için bile kehanetten kaçınırken, TİP'liler, demokratik iktidar hedefinin olamayacağı kehanetinde buldukları gibi, öndeki adımın sosyalist devrim olduğu kehanetinde de bulunuyorlar.

TİP'lilerin bu tezi, ekonomistleri, menşevikleri hatırlatıyor; belediye-leri ele geçirmeyi somut bir hedef sayıp, işçi ve köylülerin devrimci demokratik iktidarını küçük görüp, sosyalizm adına dudak büken menşevikleri.

«Devrim gündeme geldiğinde, sosyalist devrim olacaktır»; alın size dörtbaşı mamur bir kehanet.

TİP «DAR SOSYALİZM» ANLAYIŞINA KAPILANMIŞTIR

Yukarıdaki kehanet, bunu kesinlikle doğruluyor. TİP, sınıf mücadelesinin gelişmesinin doğurduğu zengin perspektifi ve somut biçimleri kav-

ramaktan uzaktır. Lenin'in ısrarla önemini belirttiği, somut ve titiz çalışmalarla «geçiş» biçimlerini bulup, çıkarmak görevi onlar için birşey anlatmıyor. Geçiş için tek bir biçimin olamayacağı yolundaki Leninist uyarıyı, hiç akıllarına getirmiyorlar. Onlar için ne taktik, ne strateji söz konusu değil.

Yukarıdaki kehanet, «sosyalist devrim» koşullarının ülkemizde «artık» olgunlaştığı varsayımına dayanıyor. Oysa söz konusu olan şey, bir «sosyal devrim» olduğuna göre, olgunlaşan şey «devrimdir». Bu devrimin karakterini ise, devrim durumunda sınıfların güç dengesi ve mevzilenişleri tayin eder.

Lenin şöyle diyor: «eğer, büyük şehirlerde ve geniş sanayi merkezlerinde bulunan bolşevik proletarya, zengin köylülere karşı yoksul köylüleri etrafında toplamayı başaramasaydı, gerçekten o zaman Rusya'da sosyalist devrimin, henüz 'olgunlaşmadığı' ortaya çıkmış olacaktı.»

Böylece anlaşılıyor ki, iki devrim arasındaki sınır, yalnız ve yalnızca, proletaryanın hazırlığının, işçi - köylü bağlaşıklığının, derecesinde yatar. Bu bağlaşıklık, objektif temeli ise, köylülüğün içinde sınıfsal ayrışmaların netleşmesidir.

Şimdi bu koşulların subjektif nitelikte olanlarını, kendi iddiasına göre, olgunlaştırmakla «görevli» olan TİP'in ne ölçüde sosyalist devrime yetenekli olduğuna bakalım. Acaba sosyalist devrimi yapacak nitelikte, işçi - köylü bağlaşıklığı kurmuş mudur TİP? Tartışmak bile abes. Değil böyle bir bağlaşıklık, işçi sınıfının öncü kesimlerini bile kendine çekememiştir. Hatta bunu da bırakın, bugün işçi sınıfımızın devrimci sendikal örgütü DİSK ile dahi, sağlıklı ilişkileri kurmayı becerememiştir. Dahası, 12 Mart sonrası, günümüzde ilerici, yurtsever gençlik tutarlı ve yığnsal bir gelişme gösterirken, onu kendine çekebilmek bir yana, doğru dürüst diyalog bile kuramamıştır.

Böylesine cıvıltıktaki bir partinin, değil sosyalist devrim yapmak, herhangi bir devrim yapmak iddiası dahi olamaz. Oysa Lenin, 1917 Şubatında bile, böylesi bir belgiyi ileri sürmemişken, bunların sosyalist devrimi bugünden ilan etmeleri, sadece boşluğun yankılanmasından başka birşey değildir.

Sosyalist devrim tezi, dünya koşullarına dayandırılıyorsa, bu da yeni birşey değil; Troçkistlerin ileri sürdükleri her zamanki temcit pilavı.

«Tek Yol Devrim», «Tek Yol Sosyalist Devrim», bu iki tezin arasında hiçbir fark yok. Çünkü her ikisinin de devrimin ilerletilmesinde yol gösterici hiçbir fonksiyonları yoktur.

Esasen TİP'lilere sormak gerek; dünyanın hangi ülkesinde, troçkistlerin dışında, bu tezi ileri süren tutarlı bir Parti vardır?

Böyle olduğu halde TİP'liler, doğru ve enternasyonalist tezleri çürütülebilmek için havayı dövüyorlar. Apaçık eleştirmeye cesaret edemedikleri enternasyonalist tezleri, MDD'cilikle özdeş göstererek, güya çürütmüş oluyorlar. MDD'ciliğin defteri dürülmüştür. Üstelik, geçmişte kendi oportü-

nist günahlarının bir ürünü olarak doğan MDD'ciliğin iflas ettirilmesinde, kendilerinin payı hemen hemen yok gibidir. Odalarınızdan çıkınız; göreceksiniz ki eski tartışmalar çoktan bitmiştir. Kimse Çin seddi üzerine tartışmıyor. Mücadelemiz, sosyalizm içindir. İşçi sınıfı, sosyalizm için örgütlenecektir. Sosyalizm için mücadele edecektir. Ne var ki, sosyalizm için mücadele, bugün, emperyalizme ve iç - gericiliğe, faşizme karşı mücadeleyi öne koyuyor. Yani işçi sınıfının öncülüğünde, ulusal ve sosyal kuruluş mücadelesinin görevleridir önde duran. Sosyalizmin önündeki engellerin temizlenmesi, sınıf mücadelesinin her alana özgürce yayılabilmesi için, ulusal ve ileri demokratik iktidar hedefi, gerçekçi ve çözümleyici bir hedef olarak önümüzde duruyor. Kısaca, yol gösterici ve bu yol göstericilikte, sınıf mücadelelerini hızlandıracak ana somut belge, **BARİŞ, BAĞIMSIZLIK, DEMOKRASİ, TOPLUMSAL İLERLEME VE SOSYALİZM** belgisidir.

Böylesi kapsamlı, özlü bir anlayıştan yoksun, «dar sosyalizm» anlayışına saplanmış TİP'in, yığınları «CHP'ye oy vermeye» çağırması, sonrasına hiç ışık tutmaksızın, «MC düşmelidir» demesi, kesin bir kuyrukçuluğun ve pasifizmin bir ifadesidir. Sağa - sola «CHP kuyrukçuluğu» satışması yapan TİP, gerçekte en özlü biçimde, kuyrukçuluğun örneğini vermektedir. CHP'ye oy vermeye çağırarak, MC düşürülsün demek, elbette doğru. Ama bu çağrılar, yığınlara ulusal ve ileri demokratik bir iktidar hedefi konulduğu zaman devrimci bir öze sahip olur.

TİP, tüm demokratik güçleri ve yığınları faşizmin tırmanışına karşı aktif mücadeleye çağırıyor. «MC'yi düşürmek için, parlamento aritmetiği yetmez, parlamento dışı güçler de eyleme geçmeli, yığınsal eylemler konulmalıdır» diyor. Doğrudur. Peki ama neden burada duruyorsunuz? Neden bir adım daha ileri atmıyorsunuz? Neden faşizmin tırmanışının önüne çıkmaya çağırduğunuz işçi sınıfının ve tüm demokratik güçlerin, iktidarı almasına karşı çıkıyorsunuz? Bu güçler, faşizmin tırmanışını geriletebilecek de, neden ileri demokratik bir iktidar kuramayacaklar? Faşizmin geriletilmesi, demokrasinin sağlamlştırılması, iktidarda çok daha sağlam gerçekleşmez mi? Yoksa, bu iktidarın sizin dilinizdeki ismi, «sosyalist devrim» midir? Hayır, bu iktidara sosyalist iktidar demek, sosyalizmden küçük-burjuva sosyalizmini anlamak demektir. Bütün şaşalı görünüşüne rağmen, TİP'in sosyalizm anlayışının özü budur.

İşçi sınıfının önüne böylesi bir iktidar hedefi koymayıp, sosyalist devrimi beklemesini ilham etmek, bütün iddialarınızın tersine, demokrasi için mücadele ile sosyalizm için mücadele arasına Çin Seddi koymak demektir. Çünkü demokratik aşamayı, sosyalist aşamaya dönüştürecek olan şey, yalnızca ve yalnızca, iktidarın alınması ve bu iktidarda işçi sınıfının hegemonyasının kurulmasıdır. Başka bir deyişle, birinden diğerine, geçişi sağlayacak olan şey, işçi sınıfıdır. Oysa siz, işçi sınıfına, muhayyel bir zamana kadar beklemeyi, bu süre içinde muhalefetini dile getirmeyi ve seçimlerde CHP'ye oy vermeyi öneriyorsunuz. İşte bu, yığınları sosyal - de-

mokrasinin peşine takmak değil midir? Çözümü, yani, «ülkenin politik demokratikleştirilmesini» CHP'ye bağlamış olmuyor musunuz? Siz sosyalizmin yolunu açacak engellerin temizlenmesi gibi, ancak işçi sınıfının da yer aldığı bir iktidarın çözebileceği görevi, CHP'ye (üstelik de aşağıda söz konusu edeceğimiz gibi burjuvaziye) yüklerken; «141. ve 142. maddelerin kaldırılmasını CHP'den bekliyorsunuz» diye, üstelik te doğru olmayan bir biçimde, başkalarını eleştirmeye ne hakkınız var? Sosyalist devrime kadar iktidarı CHP'ye, sizin deyiminizle burjuvaziye veriyor, işçi sınıfına da muhalefet görevi yüklüyorsunuz? Ekonomistlerin, menşeviklerin de yaptıkları bu değil miydi? Sorunun çözümünü, yine sonunda getirip, parlamentoya hapsetmiş olmuyor musunuz? Bütün bunların anlaşılması çok karışık şeyler mi?

Evet 1 Mayıs'tan dersler çıkarmak gerek. Bunların başında, mitinge yığınsal biçimde katılan işçilerin, gençliğin, aydınların, sosyalistlerin, sosyal-demokratların, tüm ilerici ve yurtseverlerin anti-emperyalist, anti-tekel, anti-feodal ve anti-faşist istekler için iktidara talip olduklarıydı. Ülkemiz devrimci hareketinde yakın geçmiş olan, ta 1968'lerden beri iktidar sorunu gündeme girmişti; 12 Mart faşizmi, bu sorunun sosyalist ve demokratik güçler lehine değil, tekeli burjuvazinin lehine çözülmüş olmasıydı. Ne var ki, tam çözüm elbette sağlanamıyacaktı ve sağlanmadı. Bu gün gündemde yine iktidar sorunu vardır. Bunu görmemek miyopluktur. Sosyal miyopların devrim yaptığı hiç bir ülkede görülmemiştir.

1 Mayıs'ın gösterdiği ikinci ders, cephe sorununun da gündemde olduğuydu. Gündemde olmak objektif olarak çözüm olanaklarının da varlığı demektir. İleri demokratik bir iktidar için, ulusal demokratik cephe kurulması mümkün ve zorunludur.

TİP'in «dar sosyalizm» anlayışı, eklektik düşünce tarzı ve sektör yaklaşımları, bu sorunu da çözümleyebilmekten uzaktır. Çünkü bu sorunun çözümlenebilmesi, sınıfların durumunu vulgarize tesbitlerle ele almakla mümkün olamaz. Vulgarizasyon sosyalizmin alfabesinin öğrenilmesi için gerekli sadece. Ama tek tek işçilerin eğitiminde bile bu seviyeyi süratle yükseltmek görevimiz.

Sayın Behice Boran, Yürüyüş Dergisinde şöyle diyor : «Burjuvazi — tüm kesimleriyle — ve burjuva partileri — tüm çeşitleriyle — demokrasi mücadelesinde **öncülük** (altını ben çizdim) niteliklerini yitirmiştir.»

Bu tespit, sanki bugün burjuvazinin «öncülüğünü» savunan ciddi bir akım varmış gibi bir izlenim yaratıyor. Gerçekte anlamsız bir tespit. Fakat bu tespitin bir anlamı var elbet. Yine sayın Boran, şu tespiti de yapıyor: «Burjuvazi 20. yüzyılda hiç bir ülkede ilerici değildir» Böylece, asla yadsınamiyacak bir gerçeğe, doğruluğu enternasyonalist programatik belgilerde açık çürütülen bir başka gerçek, iç içe. Burjuvazinin öncülüğüne kesinlikle hayır. Ama öncülükle, «ilericiliği» birbirine karıştırmak hafife alınmaz. Ayrıca ikinci tespit, «genel olarak» burjuvaziden söz edip, onun içinde hiçbir ayırımı gitmemek ve ardından bu tespiti yapmak, bir zor-

lama değilse, hiçbir işe yaramayan ve çok zararlı vulgarizasyondur. Amaç ulusal burjuvazi sorunundan kaçabilmektir. Böylesi bir tespit içinde ulusal burjuvaziden söz etmemekle, güya, ulusal burjuvazi reddedilmiş oluyor. Bu konuyu tartışmıyacağız. Gerek yok. Öylesine temel konularda yanlışlar var-ki. Bırakalım ulusal burjuvaziyi, ama küçük-burjuvazi, köylülük, «genel olarak» burjuvazi değil midir? Hiçbir ayırım getirmeden, artık «burjuvazi ilerici değildir» demek bu kesimleri nereye koymaktır?

Somut pratikte CHP nasıl bir nitelik gösteriyor?

«Bugün burjuvazinin imtiyazlı partisi olma durumu, AP'den CHP'ye geçmektedir.» (Behice Boran, Yürüyüş Dergisi)

«CHP'nin bir burjuva partisi olduğu unutulmamalıdır» (B. Boran)

20. yüzyılda, burjuvazi ilerici değildir, CHP'de burjuva partisi olduğuna göre, onda da ilerici bir yan yoktur. Üstelik tekelci sermayenin imtiyazlı partisi olma yolundadır. TİP'in bu iddiasının iler-tutar yanı yoktur. Üzerinde ciddi bir tartışma dahi yapılamaz. Ancak sorulması kaçınılmaz bir soru var: bu partiye neden oy verilmesi çağrısı yaptınız? Gerekçeniz faşizmi durdurmaktır. Demokrasi için oy verilmesini istediniz. Hiçbir ilerici yanı olmayan bir parti mi demokrasi için mücadele edecek?

Böylesi tespitlerin ardından, cephe sorununu tartışmak gereksizdir dersek, herhalde bağışlarız. Çünkü, geride ittifak kurulacak sınıfsal hiçbir katman kalmadı.

TİP'DE YENİ OLAN VE GELİŞEN ŞEY GARİP BİR ÜSLUPCULUKTUR

Bugüne dek TİP'e iyi niyetle yaklaşan nice sosyalist, her geçen gün yanıldığını daha iyi anladı. Yeni - TİP, eskiden, özellikle 12 Mart'tan hiç mi hiç ders almamıştı. Sağ bir sosyalizm ve sağ bir politika anlayışı belirgindi.

Öte yandan, bu belirginleşmeye paralel, TİP'de garip bir üslup kökleşiyor. Üslup kişiyi ele verir. Herşeyden önce bu üslup, sahiplerinin yığınların dışında olduklarının açık kanıtıdır. Zira bir devrimci, her zaman yığınların karşısında, onlara sesleniyormuşçasına yazmalıdır. Ve eğer gerçekten yığınların içindeyse, onun pratiği her adımda onu açık yazmaya, konuşmaya zorlar. Oysa söz konusu garip üslup, söyleyeceklerini açıkça söylemekten kaçınıyor ve satır - arası konuşuyor.

Yığınların pratiğinden kopuk olanların yapacağı şey, sadece tasvir-ciliktir. Onlar da öyle yapıyor. Bu demagog ve garip üslubun sahiplerine bakılırsa, kendilerinin dışındaki herkes ya kenarda, köşededir; yada beklemektedir. Tekerlemelere bakınız: kenardakiler, kıyıdağlılar, duraktakiler, bekleyenler, durarak gerileyenler, vs.

Oysa yukarıda, kimlerin beklediğini ve yığınlardan da beklemelerini istediğini görmüştük. Ayrıca, 1 Mayıs 1976, kimlerin kenarda köşede olduğunu apaçık gösterdi.

Herkes dilediği üslubu seçer. Kimsenin bir diyeceği olamaz. Fakat bu

garip üslubun sahipleri, gerçekte böyle bir üslubu kullanmaya hiç hakkı olmayanlardır ve önemli olan nokta da budur.

Bu üslubun mimarı Küçük, bir zamanlar şu tespiti yapmıştı: «Demokratik ve ileriye dönük mücadelede en büyük eksiklik uygun ve doğru slogan». Neymiş bu slogan, «demokratik ve ileriye dönük mücadelenin şimdiki işlevi, Cephe Hükümeti'nin gardiyanı olmak». Kim olacak gardiyan; «Sosyalistler». Niçin; «Cephe partilerinin her birini tabanından ve her birini kendi içinden eritme fırsatı doğdu. Bu fırsat Cephe partilerinin birbirinden ayrılmasından çok daha yararlı. Ve bu yarar, sadece cephe partileri birlikte hükümet sürdürdükleri sürece gerçekleşebilecek nitelikte. Bu yüzden bugün için en gerekli olan, cephe partilerinin hükümetten kaçmasını önlemek. 1977 yılına kadar. Ne kadar geç olursa o kadar tamam olacak. Cephe partilerinin hükümet içindeki tutukluğu ne kadar uzun sürerse», Küçük'e göre, o kadar iyi olacak. (Yürüyüş, sayı: 9)

Böylece, Küçük, ihtiyacımız olan sloganı bize kazandırmış oluyor: «MC'yi İktidara Hapsetmek». Yani başlarında gardiyanlık yapacağız, iktidardan kaçmasınlar diye. Ne adına yapacağız? Sosyalist devrim adına.

Böylesi uğursuz bir göreve kendini bilen sosyalistler talip olmazlar. Halkımız MC'nin düşürülmesini, demokratik bir iktidarın kurulmasını istiyor. Kimlerin bu isteğin kenarında, köşesinde dolaştığını görüyoruz.

Fakat Sezarın hakkını Sezara vermeli. Küçük, gerçekte TİP'in programatik zaafını bilmekte, MC düşürüldükten sonra ne olacak sorusunu üstü kapalı tartışmakta. Ne varki, gerçeğin kıyısında gezindikten sonra bu zaafı örteyim derken, korkunç bir yanlışıda karar kılıyor. «MC'yi düşürmeyip, hapsetme» yanlışında.

Ancak çok geçmeden, Küçük, bu tezinden vazgeçti. «Bugün bütün sorunlar açık. Bütün sorumluluklar ortada. (...) Yapılacak iş, Cephe Hükümetinin düşüşünü hızlandırmak». Herkes yanlış olabilir. Ama Küçük'ün bu yanlışısı pek te küçük bir yanlış değil. Daha da önemlisi Küçük, yüzsekse derece rota değiştirirken, hiç yanılmamış pozlarda.

TİP İÇİNDE, DEDİKODU VE JURNALCİLİK GİBİ ANTI - SOSYALİST ALIŞKANLIKLAR YAYGINLAŞIYOR

TİP'in yanlış düşünce platformu daha programını yayınladığı zaman anlaşılıyordu. Bu platformun yanlışlığını teşhir için, çoğu kimse eleştiri yapmak gereğini duymadı. Çünkü, mesele çok açıktı. Ancak, TİP içinde gittikçe gelişen dedikodu ve jurnalcilik, artık susmayı güçleştiriyor. TİP'den yaptığımız seçimler, bu olumsuz gelişmenin kaynağını göstermek için di.

Söyleneceğini açıkça söyleme gerekliliğini göstermeme, satır arası dedikodu ve jurnalcilik hastalığını hızlandırıyor. TİP'deki bu gelişmenin ismini açıkça koyduğumuz için kimse kuralları çiğnediğimizi ileri sürmesin. Zira kurallar, TİP içinde çoktan çiğnendi. Sosyalist hareket içine dedikoduculuğu, jurnalciliği sokmak, sosyalist ahlakla bağdaşmaz.

TİP enternasyonalist gözükmeye çabılıyor. Enternasyonalizm güçlü bir inanç ve sağlamlığı gerektirir. Nitekim, TİP'de böyle bir yapı var olmadığı için, el altından enternasyonalist belgeler karalanmaya, hafife alınmaya çalışılıyor. Bunlar, böyle bir belge olan «Toplumsal İlerleme» belgisini, el altından «çağ dışı» ilan ettiler. Ama açıkça ve namusluca eleştirmek cesaretini de göstermediler. Yine bunlar, «Toplumsal İlerlemeciler» diye bir kategori yarattılar.

Bunlar, TİP'li olmayan herkesi, gerici egemen güçlerin 56 yıldır «yasakladığı», Türkiye Komünist Partisi'nin üyesi ilan ediyorlar. Nice sosyalisti, bu yolla jurnalliyorlar. Bu tutumları kesinlikle dürüstlükten uzaktır. Bir yandan «nerede bu parti?» sorusunu yaygınlaştırlırken; öte yandan, her önlerine gelene, TKP'li demek ikiyüzlülüğünü gösteriyorlar. Öncelikle, hangi tezde karar kılacaklarını saptamalıdır. Bunlar enternasyonalist belgelerin altında imzaları olan, ve 56 yıldır «yasa-dışı» edilmiş olan, işçi sınıfının siyasi hareketi için; ithalatçı - ihracatçı», «antenci», «radycocu», «firmacı», «kökü dışarıda», vs. gibi utanmazca yakıştırmalar yapıyorlar. Ama bunları da apaçık yazmak yürekliliğini gösteremiyorlar. TSİP'liler, bu açıdan onlardan bir adım daha ileridedirler. Hiç değilse yazıyorlar («Protokol Partisi» utanmazlığı.).

Bu jurnallerini, tüm ilerici - demokrat sınıf ve katmanların örgütlerinde kendi «güdülerinde» olmayan ilericiler için; ve yine kendilerine «hizmet etmeyen» ilerici yayın organları için sürdürüyorlar. Şu açık gerçeği, utanmazca bilmez görünüyorlar: işçi sınıfının ve tüm ilerici, yurtsever, demokrat toplumsal sınıf ve katmanların demokrasi için taleplerinde en temel noktadır; her türlü düşünce ve örgütlenme özgürlüğü! Ve tüm ilericilerin, demokratların, yurtseverlerin temel demokratik talebi; 141. ve 142. maddelerin kaldırılması ve Türkiye Komünist Partisi'ne konan yasağın kaldırılmasıdır. Bu acil demokratik talebi öne süren her ilericiyi, her yayın organını, «TKP'li olmakla» jurnallemek; bu demokratik talebin karşısında yer almaktır. Bu temel talebi öne sürmenin «TKP'li olmayı» gerektirmeyeceği gerçeğini bilen ilerici kitleler, bizzat kendi içlerinde, bu inkârcı çizgiyi saf - dışı ederek, bunlara gereken dersi vermektedirler.

Karşı olunabilir ama böyle ifade etmek sadece seviye farkını ortaya koyar. Gerçekte, şüphesiz böylesi bir fark vardır. Ancak şu gerçeği de unutmuş gözüküyorlar: 12 Mart sonrasında TİP kapatılır kapatılmaz, yurt içinde ve dışında, bildirilerde ve yayınlarda ve eylemlerde; «Türkiye İşçi Partisi'ne özgürlük» belgisini kimler atmış, kimler bu uğurda savaşmıştı? Bunu herkes biliyor. Siz de biliyorsunuz. Fakat unutmuş görünmek daha faydalı geliyor.

Aşağıda daha ayrıntılı duracağımız gibi, işçi sınıfının sendikal birliğini sağlamada, diğer yanlıların yanısıra, bu tutum kesin bölücü, provokatif bir rol oynuyor.

Bu tür jurnalcı tutum burjuvaziye, polise malzeme hazırlamak değil midir? 12 Mart faşizminden hiç mi ders almadınız? Bir aile sohbetinde,

masumane sarfedilmiş bir sözün bile, insanları nasıl faşizmin hücrelerine, işkence masalarına götürdüğünü ne çabuk unuttunuz. Üstelik, sözleriniz hiç te masumane değil. Burjuvaziye dolaylı hizmet ediyorsunuz denildiğinde, bağırıp çağırmanın. Gün geçtikçe bunda kimsenin şüphesi kalmıyor.

TİP, GELİŞEN SENDİKAL BİRLİĞİ ENGELLEYİCİ VE BÖLÜCÜ BİR ROL OYNUYOR

İşçi sınıfımızın sendikâl birliği, DİSK'in öncülüğünde geliyor. DİSK'e karşı tutum son derece soğukkanlı ve bilinçli olmak zorundadır. Böylesi bir yaklaşımı maocu, troçkist, vb. gibi ters akımların sahiplerinden beklemek elbette boşuna. Ama TİP'in DİSK'e karşı tutum konusunda ters akımlarla gösterdiği paralellik düşündürücü olmalıdır. Şüphesiz, maocular söz konusu etti diye, gerekiyorsa, aynı konuda eleştiri yapılamaz diye bir şey yok. Fakat aynı tutum içine girmek doğal değil. Maocular da, TİP'de aynı tutumla, DİSK içersinde aynı hedefe ateş açıyorlar. Sonra bu durum, burjuvazinin arayıp ta bulamadığı bir şey.

TİP, DİSK'e karşı sekte ve hırçın bir tutum içinde. Bu tutum, bırakalım kendi yersiz iddiaları olan «proletarya partisi» nin, herhangi bir ilerici unsurun benimseyeceği bir tutum değildir. Bakın ne diyorlar: «İşçi sınıfının belirleyici ağırlığını taşıyan bir cenaze 'töreni' olacak. Bunda kuşku yok. Bu DİSK'e kapılanan bir anlayışın cenaze töreni olacak.». Bir başka yerde de, «defterleri dürülecek» deniyor. Yine başka bir yazıda ise, DİSK bir «ticaret şirketine» benzetiliyor.

Bu tutumları ile, dışardaki insanlar kadar bile soğukkanlı olmadıklarını gösteriyorlar. Sanırsız pek çok kişinin şöyle dediğini duymuş olmalı: «Acaba TİP'in beklediği cenaze töreni olursa, bundan TİP'ni yararlı çıkmış olacak, sosyalist hareket mi yararlı çıkmış olacak?». Onların deyişi ile, böylesi bir cenaze töreni, olur ise eğer, herhalde TİP'in provokatif çabaları burjuvazi tarafından hayır duası ile anılacaktır.

TİP, bu sekte ve bölücü çabalarını haklı gösterebilmek için eski bir tekerlemeyi çıkış noktası yapıyor: «Sosyalist potansiyeli sosyalist güce çevirme». İşçi sınıfında sosyalist potansiyel artıyor, sözü doğru amaç için kullanıldığında doğrudur. Başka deyişle, bu kavram gerçekte olguyu net açıklamadığı gibi, TİP'in dilinde tersine karışıklıklara yol açıyor. TİP'li yazarlar bu sözü hangi anlamda kullanıyorlar? 1- İşçi sınıfının geniş bir kesimi örgütsüz de olsa, sosyalisttir anlamında mı? 2- İşçi sınıfı içinde sosyalizm için potansiyel vardır ve bu artıyor anlamında mı?

Bir defa ikincisini kastediyorlarsa, doğrusu, Marx'tan beri yeni bir şey söylemiş olmuyorlar. TİP, bu sözü birinci anlamda kullanıyor. Nitekim acil görev, onlara göre, «sosyalist potansiyeli sosyalist güce» çevirmek için, «örgütlenme, örgütlenme, örgütlenme». Yani sosyalist işçiler var, eksik olan şey onları örgütlemektir.

Öncelikle hatırlanmalı ki «potansiyel» kavramı, hareketi doğuracak

gücün henüz hareketsizliğini ifade eder. Sosyalist düşüncenin işçi sınıfı içinde yayılması ve sosyalist bilinç, bir «potansiyel» değil, hareketin kendisidir. Zira sosyalist düşünce, teori, yığınlar mal olduğu zaman maddi bir güç haline gelir. Sosyalist olan işçiler, örgütlenmeyi oturup beklemezler. Örgütlerini arayıp bulurlar. Geniş ölçüde sosyalist işçiler var da, levhası ile orta yerde olan TİP'i nasıl oluyor da bulamıyorlar? Sonra işçilerin çok sayılarda sosyalist oluşları nasıl gerçekleşiyor, kim yapıyor onları sosyalist? Onları sosyalist yapanlar niye bağlı oldukları partiye örgütlere işçileri götürmüyorlar? İşçiler, yoksa kendi kendilerine mi sosyalist bilince varıyorlar? Yoksa TİP'lilerin gizlemeye çalıştığı gibi TİP'in dışında çok sayıda sosyalist mi var?

Kavram karışıklığına yer yok. «Potansiyel» kavramı literatürde farklı anlamda kullanılır: bugün işçi sınıfının yanında olmayıp da belli bir hedef için, devrimin olgunlaştığı durumda yanında olabilecek olan güçleri ifade eder. Örneğin, ulusal burjuvazi gibi.

İşçi sınıfımız sosyalist düşünceye elbette hızla yaklaşıyor. Sosyalist bilinç kıvılcıkları artıyor. Objektif koşullara bağlı olarak, sınıf mücadelesi keskinleşip, genişledikçe işçilerin siyasi bilinci gelişiyor. Siyasi bilincin gelişmesi işçiler içinde sosyalist düşüncelerin yayılmasını hızlandırıyor. Fakat siyasi bilinç, eşittir sosyalist bilinç demek değildir. Sosyalist bilinç siyasi bilincin en üst biçimidir. Lenin, bu ayrımı somut biçimiyle şöyle ifade ediyor: «sınıf-siyasi bilinci» ve «sosyalist-siyasi bilinç». TİP ise, hepsini «sosyalist potansiyel» sözü içinde halhamur ederek, güya işçi sınıfının bilincinin somut analizini yapmış oluyor.

Bir defa sosyalist potansiyel kabul edildikten sonra, TİP bunun üzerine hayali kuleler inşa ediyor. DİSK yöneticileri bu potansiyeli, Açık göz'ün deyimiyle «etkisiz hale getirmek istiyor». Bu konu üzerinde biraz sonra duracağız.

Bu sosyalist potansiyel tekerlemesi üzerine kurulan hayali kulelerden biri de, sosyalist hareketin bölünmemiş bir bütün oluşudur. Sosyalist hareket neden bölünmemiş bir bütünmüş? Çünkü, sosyalist potansiyel bölünmemiş. «Solun bölünmüşlüğü gevezeliklerini de şamarlayan bir dersti bu(...) işçi sınıfı dimdik bir bütündü.» (1 Mayıs kastediliyor. —Çulhaoğlu, **Yürüyüş**). Burada, üstelik sadece sosyalist hareket değil, sol hareket söz konusu ediliyor.

Şimdi şu eşi menendi bulunmaz derin tahlile bir göz atalım: «Yalnız ortaya çıkan gelişme Hilton sınırlarını çok aşıyor. (Hilton işçilerinin DİSK'e bağlı Turizm - İş sendikasına girişi kastediliyor.). Bu gelişmeyi şöyle özetlemek mümkün: işçiler artık devrimci ekonomik örgütler aşamasından geçerek sosyalizmi seçmiyor. Artık, eski dönemlerle kıyaslanamayacak ölçüde, sosyalizmi seçtikleri için devrimci ekonomik örgütlerde buluşuyor. Yeni olan ve diyalektik sıçrama niteliğine bürünen asıl gelişme burada.» (Y. Küçük, **Yürüyüş**)

Tut telin perçeminden. Gelişmeleri özetlemeyi bırakıp da, anlamaya ça-

lısanız yada biraz etrafınıza baksanız, böylesi çocukluklara düşmeyeceksiniz.

İşte size buram buram bir ekonomizm. Ekonomistler, işçi sınıfının ekonomik mücadelesine, «bir de siyasi nitelik» kazandırmaya, yani eklemeye uğraşıyorlardı. Bizim ekonomistlerimiz ise, bu uğraşmayı gerçekleştirmiş gösteriyorlar. Yeni denilen şey, gerçekte «metafizik bir sıçrama» ile varılan, eski ekonomizmin bataklığı. İşçiler, sosyalist oldukları için devrimci sendikaları seçiyorlar da, TİP'i göremiyorlar! Dünyanın en garip çelişkisi.

Bu tespitlere, tahlillere göre, DİSK'in tabanı hemen hemen tümüyle sosyalist. Bu nasıl bir sosyalizm anlayışdır? Açıkça menşevizan bir anlayış. Menşevikler «bütün grevciler» parti üyesi olmalıdır diyorlardı. Bizim menşeviklerimiz, daha da ileri gidiyorlar ve «bütün sendika üyeleri» parti üyesi olmalıdır sonucuna varıyorlar. Evet, TİP ilerliyor. 12 Mart öncesinde başlayan ve halen de derinleşerek süren menşevik bir çizgide.

Solun «bütünlüğüne» bir kamt da, «TİP'in kendisi». Bu noktada demagojinin şaheseri ile karşılaşırız: A priori bir iddia: TİP proletarya partisidir; akıl yürütme şöyle devam ediyor: proletarya partisi beş tane olamaz, bir tanedir. TİP proletarya partisidir, öyleyse sosyalist hareket bölünmemiştir, tektir. Burada bir tek doğru var: proletarya partisinin beş tane olmayacağı.

«Bu siyasal örgütlerden hiçbiri Türkiye'de sosyalizmin bölünmüş olduğunu ileri sürmüyor, ileri sürenler bunların dışında. Güldürü burada.» (Y. Küçük, **Yürüyüş.**)

Güldürü de baş rolü oynayanlar, güldürünün farkında değiller. Bu partiler, sosyalist hareketin bölünmüşlüğünden söz etmiyorlarsa, nedeni, TİP'de dahil, hepsinin kendini proletarya partisi ilan etmelerindedir. Gerçek güldürü ise bu.

TİP'lilerin çok sık tekrarladıkları şey, DİSK'in siyasi tavrını belli etmediğidir. Ortada Kongre kararı, eylemler, mitingler, buralarda sıralanan istek ve mücadele hedefleri var. DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler'in ve bir süre önce çok vakitsiz aramızdan ayrılan DİSK Genel Sekreteri İbrahim Güzelce'nin konuşmaları, demeçleri ortada. DİSK, siyasi iktidar karşısında tavrını apaçık alıyor. Faşizme kararlı biçimde karşı çıkıyor. İşçi sınıfının siyasi iktidarı için mücadele hedefini, sosyalizmi açıkça ortaya koyuyor. Sınıflar arasında savaş, dünya çapında haklar arasında barış ve kardeşliği savunuyor. Emperyalizme karşı açık tavır koyuyor. Nato ve Cento'ya, Ortak Pazar'a karşı çıkıyor. Demokratik hak ve özgürlükleri somut biçimde ele alıyor ve eylemleri ile savunuyor. 141. ve 142. maddelere kesin karşıtlığını koyuyor. Ve nihayet, siyasi ve enternasyonalist niteliği ağır basan, 1 Mayıs 1976 şanlı eylemini, işçi bayramını gerçekleştirebiliyor.

Bütün bunlara rağmen, TİP'e göre, DİSK'in siyasi tavrı açık değildir. Gerçekte açık olmayan bir şey varsa, TİP'in siyasetten anladığı şeydir.

DİSK'in siyasi tavrını açıklayamadığı ileri sürülürken, diğer yandan şu söyleniyor: «Sendikaların birinci görevi, işçi sınıfının 'dar sınıf çıkarları'»

adını verdiğimiz çıkarlarını savunmaktır. İşçi sınıfının politik partisinin görevi ise, işçi sınıfını dar sınıf çıkarlarının dışına çıkarıp, ona bir dünya görüşü vermek, ülkeyi yönetebilir duruma gelmektedir.» (B. Boran, **Yürüyüş.**)

Sayın Behice Boran, böyle bir hatırlatmaya neden gerek görüyor? Bu ifadeye dayanarak, sendikaların, «dar sınıf çıkarları» çerçevesine hapsedilmek istendiğini elbette ileri sürmeyeceğiz. Bu ifade, «sendikalizm» kuşkusundan doğuyor. Lenin, kapitalizm koşullarında en ileri sendikalar da bile reformist eğilimlerin varolmasının bir ölçüde kaçınılmaz olduğuna işaret eder. Sendikalizmin kökü de buradadır. Özü ekonomizme dayanır. Ekonomizmle mücadele ise, sendikalara, sendika oldukları, TİP'inde parti olduğu hatırlatılarak yapılamaz. Hiçbir yerde, kendisi «proletarya partisi iddiasını taşıyan» bir partinin, «siz durun bu görevler benim görevim» dediği görülmemiştir. Böylesi bir tartışma, ancak parti içinde «sendikalara» özel bir ayrıcalık tanınması halinde tartışılır. Bu nedenle sendikalizm parti içinde uç verir. Türkiye sosyalist hareketi bu tecrübeden geçmiştir. Oysa TİP'in kafasındaki model hala eski modeldir. Yeni-TİP içindeki «sosyalist» ilan edilen sendikacıların, sosyalistliği, herkesce malum. TİP içindeki yerleri de.

Demek oluyor ki, DİSK, parti politikasına yakın bir politika içinde ki; TİP, sendikalizm kuşkusu duyuyor. O zaman DİSK'in siyasi tavrını açıklamadığı iddiası ne anlama geliyor?

Başkaları, DİSK'in ters akımlarla mücadelesinden de gocunuyorlar. «Şimdi, sol gevezeliklerle daha açıkca mücadele edeceklerini ilan ettiler. Bir adım, ama atılacak adımın tamamı değil. Çünkü sol gevezeliklerle mücadele etmek partinin görevi» (DİSK'in İstanbul Taksim Mitingi dolayısıyla bu ifade kullanılıyor). Küçük, ters akımlara ve özellikle maoculuğa karşı işçilerin ve DİSK'in mücadelesini hafife alıyor. Ters akımlarla mücadeleyi, «gevezelik» seviyesinde bir mücadele olarak görenler, elbette bu mücadelede DİSK'in gerisine düşeceklerdir. Ters akımlar, artık sadece «gevezelik» etmemekte, işçi sınıfı içine sızmaya ve bölücü bir rol oynamaya çalışmaktadırlar. Bunlarla mücadele, çok-yönlü bir mücadeledir. Eğer bu mücadeleyi siz de daha iyi veriyor olsaydınız, burada parti görevini hatırlatmak zorunda kalmazdınız. Gerçekte, bu görevi siz hatırlamaktasınız.

Daha çok hatırlanmasında da yarar var. Zira ters akımlarla «gevezelik» metodu ile mücadele eder görünen TİP, el altından bunlarla ittifak kurmaktan çekinmiyor. Son TÜTED İstanbul Kongresi, bunun gözle görülen örneğiydi. Bu kongrede, TİP'liler maocu ve diğer goşist unsurlarla kutsal ittifak kurdular. Kimlere karşı? Kendi ifadeleri ile, «toplumsal ilerlemecilere» karşı. Maocuların DİSK'e saldırılarına, kongre boyunca seyirci kaldılar ve hatta desteklediler. Bu yüzden işçilerden de sert tepki gördüler.

Sendikaların gelişimi, bir partinin gelişimi gibi değildir. Çünkü yı-

ğın örgütleridirler. Daha ağır gelişirler ve daha da önemlisi kendi iç koşulları bu gelişmede daha etkin bir rol oynar. DİSK nicel olarak genişliyor. Türk-İş'e bağlı sendikalar peş peşe katıldı, daha da katılıyor. Katılan sendikalar ve onların tabanı sosyalist değildir. Bu nicel gelişmeye rağmen, DİSK'in politikası hayli ileridir.

Kuşkular elbette olacak. Sarsıntılar, duraksamalar elbette düşündürücü olacak. Ama hiç kimsenin bunlardan dolayı ilerlemenin önüne set çekmeye hakkı yoktur. Sendikalara karşı tutum, her zaman ilkeli ve somut olmalıdır. Fakat ilke, doktriner tutum demek değildir.

Herşeyden önemlisi, «dar sosyalizmin» doğurduğu, «dar siyasi mücadele» anlayışı en fazla sendikalara karşı tutumda tehlikelidir. Yığınların siyasi mücadelesi ile partinin siyasi mücadelesi aynı değildir. Parti, yığınların siyasi mücadelesinin en üst seviyesini ifade eder. Ve parti, bu geniş siyasi mücadeleyi kendi siyasi hattına tabi kılarak ve hepsini iktidar hedefine kanalize ederek görevini yerine getirebilir. TİP'in, DİSK yöneticilerinden TİP'li olmalarını beklemesi, umduğunu bulamayınca da, sektöre ve hırçın tavır takınması, siyasi tavırlarını açıklamamakla itham etmesi, böylesi «dar» anlayışlarının bir sonucudur.

* Lenin şöyle diyordu: «Politika kitleleri kendi deneylerinden yararlanarak kesin mücadele aşamasına götürme yeteneğidir.»

«Politikada uğraşı konusu, hazır ordular değil, bazıları örgütlenebilen, bazıları örgütlenemeyen, bazıları bilinçli olarak hareket eden, diğerleri kendiliğinden davranışlar gösteren sınıflar ve toplumsal güçlerdir. (...) Olaylara katılan sınıflar ve güçler, ne silahlı askerler ve nede yedek ordulardır. Bu güçlerden her biri önderlerin emriyle değil, kendi çıkarlarının etkisi ile ve o anda çıkarları neyi gerektiriyorsa onun doğrultusunda hareket eder.»

İşte bu hareketleri, doğru belgeleriyle ancak bir proletarya partisi kanalize edebilir. Yoksa, diyor Lenin, «bu milyonlarca insan, partinin sözlerine kulak vermez.»

Bu nedendir ki, Lenin, politikayı basit matematikten çok yüksek matematiğe ve daha ziyade cebire benzetir.

Leninist bir politika anlayışından uzak olan TİP, yığınların verdiği siyasi mücadeleyi de görememektedir. «Öte yandan işçi sınıfının egemen sınıflar karşısında bir sınıf olarak çıkıp onları sıkıştırdıkları her hareket, apaçık politik bir harekettir. Örneğin belirli bir fabrikada, hatta belirli bir sanayi dalında grevler, vb. aracılığı ile kapitalist işçücünü kısıltmaya zorlama girişimi, katıksız ekonomik bir harekettir. Buna karşılık sekiz saatlik işgünü, vb. bir kanunu çıkartmak için girişilen hareket politik bir harekettir. Ve böylece işçilerin ayrı ayrı ekonomik hareketlerinden, her yerde politik bir hareket doğar.» (K. Marx)

Bütün bunlardan sonra, TİP'in, DİSK siyasi tavrını açıklamıyor, demesi, «bana katılmıyor» anlamında ve kökü sendikalizme dayalı. «dar politika» anlayışının bir ürünü olduğunu görmek zor değildir. Üstelik,

ğın örgütleridirler. Daha ağır gelişirler ve daha da önemlisi kendi iç koşulları bu gelişmede daha etkin bir rol oynar. DİSK nicel olarak genişliyor. Türk-İş'e bağlı sendikalar peş peşe katıldı, daha da katılıyor. Katılan sendikalar ve onların tabanı sosyalist değildir. Bu nicel gelişmeye rağmen, DİSK'in politikası hayli ileridir.

Kuşkular elbette olacak. Sarsıntılar, duraksamalar elbette düşündürücü olacak. Ama hiç kimsenin bunlardan dolayı ilerlemenin önüne set çekmeye hakkı yoktur. Sendikalara karşı tutum, her zaman ilkeli ve somut olmalıdır. Fakat ilke, doktriner tutum demek değildir.

Herşeyden önemlisi, «dar sosyalizmin» doğurduğu, «dar siyasi mücadele» anlayışı en fazla sendikalara karşı tutumda tehlikelidir. Yığınların siyasi mücadelesi ile partinin siyasi mücadelesi aynı değildir. Parti, yığınların siyasi mücadelesinin en üst seviyesini ifade eder. Ve parti, bu geniş siyasi mücadeleyi kendi siyasi hattına tabi kılarak ve hepsini iktidar hedefine kanalize ederek görevini yerine getirebilir. TİP'in, DİSK yöneticilerinden TİP'li olmalarını beklemesi, umduğunu bulamayınca da, sektet ve hırçın tavır takınması, siyasi tavırlarını açıklamamakla itham etmesi, böylesi «dar» anlayışlarının bir sonucudur.

* Lenin şöyle diyordu: «Politika kitleleri kendi deneylerinden yararlanarak kesin mücadele aşamasına götürme yeteneğidir.»

«Politikada uğraşı konusu, hazır ordular değil, bazıları örgütlenebilen, bazıları örgütlenemeyen, bazıları bilinçli olarak hareket eden, diğerleri kendiliğinden davranışlar gösteren sınıflar ve toplumsal güçlerdir. (...) Olaylara katılan sınıflar ve güçler, ne silahlı askerler ve nede yedek ordulardır. Bu güçlerden her biri önderlerin emriyle değil, kendi çıkarlarının etkisi ile ve o anda çıkarları neyi gerektiriyorsa onun doğrultusunda hareket eder.»

İşte bu hareketleri, doğru belgeleriyle ancak bir proletarya partisi kanalize edebilir. Yoksa, diyor Lenin, «bu milyonlarca insan, partinin sözlerine kulak vermez.»

Bu nedenledir ki, Lenin, politikayı basit matematikten çok yüksek matematiğe ve daha ziyade cebire benzetir.

Leninist bir politika anlayışından uzak olan TİP, yığınların verdiği siyasi mücadeleyi de görememektedir. «Öte yandan işçi sınıfının egemen sınıflar karşısında bir sınıf olarak çıkıp onları sıkıştırdıkları her hareket, açık politik bir harekettir. Örneğin belirli bir fabrikada, hatta belirli bir sanayi dalında grevler, vb. aracılığı ile kapitalist işçücünü kısaltmaya zorlama girişimi, katıksız ekonomik bir harekettir. Buna karşılık sekiz saatlik işgünü, vb. bir kanunu çıkartmak için girişilen hareket politik bir harekettir. Ve böylece işçilerin ayrı ayrı ekonomik hareketlerinden, her yerde politik bir hareket doğar.» (K. Marx)

Bütün bunlardan sonra, TİP'in, DİSK siyasi tavrını açıklamıyor, demesi, «bana katılmıyor» anlamında ve köktü sendikalizme dayalı. «dar politika» anlayışının bir ürünü olduğunu görmek zor değildir. Üstelik,

midirler?» Ve cevap olarak, «bu kapalı, iyi muhafaza altına alınmış sâlona girebilmek için, bütün koşulları yerine getirmemenin, giriş bedelini ödememenin büyük bir yanlış olacağını» söylüyordu. (Kuusinen)

Anlaşılan TİP, bu bedelin kendisine ödenmesini istiyor. Yani bedel istiyor.

TİP HIZLA ANTI-KOMÜNİZME KAYIYOR

Sektarizm, yığınların eylemlerinin hızla yükseldiği dönemlerde bölücü tehlikeler yarattığı gibi, bu yükselmeye paralel ideolojik etkinin artması, Marksizm-Leninizmin hızla yayılması karşısında önce tutucu, giderek anti-komünizme varan bir eğilim yaratır. Bu eğilim, maalesef TİP'de de gelişmektedir; dedikodu ve jurnacılık, devrimci sendikal harekette bölücülük, bunun sonucu.

Anti-komünizmi, artık TİP içinde belgelemek dahi mümkün hale geldi. Sadece önemli olan ikisini söyleyelim: birincisi, 1 Mayıs yığmsal eylemine karşı tutumları. TİP, 1 Mayıs için ne örgütlenme ve ne de propaganda ve ajitasyon konusunda miting öncesi ciddi hiçbir çalışma yapmamıştır. Bunu kanıtlamak için, DİSK'e bağlı sendikaların miting öncesi çıkan yayınları ile TİP'in yayınlarını karşılaştırmak yeterli. Bununla da kalınmamış, miting öncesinde kimileri, ilçe ilçe dolaşarak, DİSK'in eyleminin provokasyona yol açacağını, kanlı olaylar çıkacağını söylemiştir. Böylece üyelerini korku baskısı altına almışlardır. Bu kuşkuları ciddi idiyse, bunu açıkça yapmaları görevleriydi. Bu konuda, Abdi İpekçi kadar «yüreklilik» göstermediler. 1 Mayıs, herhangi bir provokasyon olmadan kutlandıktan sonra, bu sefer tersi olan oportünist bir tavırla, 1 Mayıs'ı biz yaptık pozlarını takındılar.

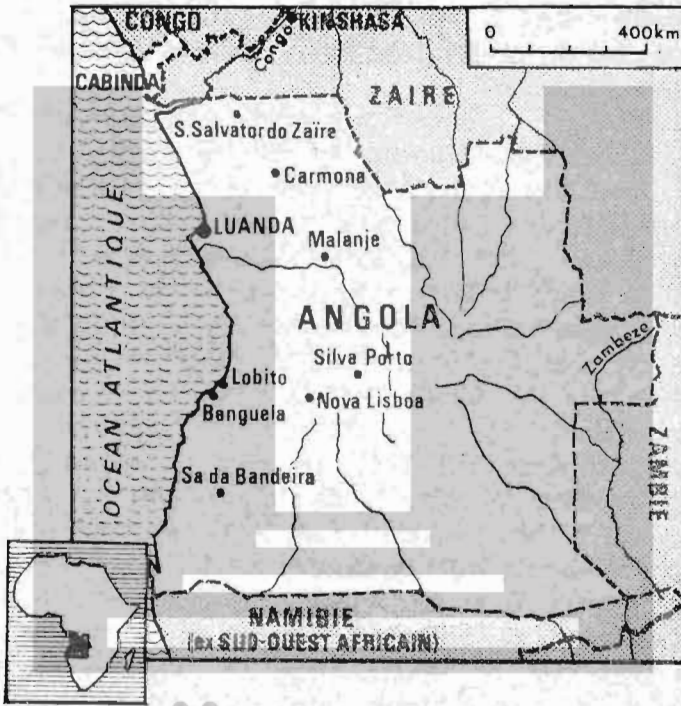
İkinci örnek en korkuncu: Nihat Sargın başkanlığında TİP'li sendikacılar, kapalı bir toplantı yapıyorlar. Toplantıya, Sosyal-İş Genel Başkanı Özcan Keskeç, Petrol Kimya-İş Genel Başkanı Dinçer Doğu, Turizm-İş Genel Başkanı Turgut Gökdere ve ismini bilmediğimiz birkaç kişi daha katılıyor. Bu toplantıda, DİSK'e karşı uygulanacak taktik görüşülüyor. Taktik, DİSK yönetimi içerisindeki belirli sendikacıları tahrik etmek yoluyla, DİSK içinde «defterini dürmek», «cenaze töreni hazırlamak» istedikleri unsurları tasfiye etmek. Taktiğin içeriği ise, apaçık kendi ifadeleri ile, «ANTI-KOMÜNİZM». Ne var ki, bu taktiği uygulamak için, kendi içlerinde bir yürekli bulamadıklarından, dışarıdan şir-maşa tedarik etme yoluna gidiyorlar. Bu uğursuz göreve, «her devrin adamı bir kalem heveslisi», bir genç gazeteci talip oluyor. Yapıyor da. Ancak sosyal-demokrat diye burun kıvrırdıkları ve her taktiği uygulamak için, kolay kandırılır diye kendilerince hedef seçtikleri sendikacılar, onlardan daha namuslu çıkıyor.

Bu örneği söz konusu ettikten sonra, doğrusu daha başka laflar etmek hem gereksiz ve hem de midemizin kaldıramıyacağı bir iştir.

Angola'nın son derece önemli maden zenginlikleri bulunmaktadır: elmas, demir, altın, manganez, uranyum, fosfat, bakır, çinko, nikel ve özellikle Cabinda bölgesinde önemli petrol yatakları. Luanda'da bir petrol rafinerisi ve petrol limanı da bulunmaktadır.

Angola'nın tarımsal zenginlikleri ise, ancak 20. yüzyılda, tren yollarının yapılmasıyla ve çok-uluslu şirketlerin kahve plantasyonlarını işletmeye açmalarıyla değerlendirilmeye başlanmıştır.

Çalışan nüfusun dörtte üçünün tarım alanında olduğu Angola, ihracatının yaklaşık olarak üçte birini oluşturan kahve üretiminde dünyada beşincidir. Aynı zamanda pamuk ve şeker kamışı da Angola'nın önemli tarımsal ürünlerindedir.

Görüldüğü gibi, Angola, gerek yer-altı zenginlikleri ve gerekse tarımsal zenginlikleri ile, bir çok emperyalist ülkenin sürekli ve vazgeçilmez olarak sömürü iştahlarını kabartan bir ülkedir. Eğer gerçekten Angola halkının yararına kullanılabilse, Angola halkını Afrika'nın ve hatta dünyanın en varlıklı halklarından biri yapabilecek bu zenginlikler, yazımızın ilerki bölümlerinde de göreceğimiz gibi, emperyalistlerin Angola'ya müdahalelerinin belli başlı nedenlerinden biri olacaktır. Ancak burada unutulmaması gereken temel özellik; Angola halkının bu emperya-

list yağmaya açılışının temel sorumlusunun tarihi Portekiz sömürgeciliği olduğu ve Angola halkının mücadelesinin ise, yeni ve köksüz bir mücadele değil, fakat kökleri yüzyıllar öncesine inen bir mücadele geleneğine sahip olmasıdır. Bu gerçeği kısaca görmeye çalışalım.

ANGOLA'DA PORTEKİZ SÖMÜRGEÇİLİĞİ VE ANGOLA HALKININ YÜZLERCE YILLIK MÜCADELESİ

Angola, 1482'de Portekiz sömürgeciliğinin etki alanı altına girmiştir. Ancak Portekiz sömürgecileri, burada, çok güçlü bir direnme hareketi ile karşılaşmışlardır. Angola'ya adını veren kral N'dongo (buradan N'Gola adı doğacaktır) 1590 yılında, Portekiz sömürgecilerine karşı, tarihte ilk «Afrikalılararası İttifak»ı gerçekleştirmiştir. Uzun bir mücadeleden sonra yakalanıp, Luanda'da başı kesilen Kral N'Dongo'dan sonra, kızı N'zinga, babasının izinden yürüyerek, otuz yılı aşkın bir süre boyunca mücadele bayrağını şerefle taşımıştır.

Ancak Portekiz sömürgecileri giderek hakimiyetlerini güçlendirme yollarını bulmuşlardır. Bu yolların en başında, bir yandan kabile çelişkilerini derinleştirerek ve kendi yarattıkları bir kent melez nüfusunu kullanarak, Angola halkını içten bölmeye çalışmışlar, hem kabileleri birbirine karşı kırdırmışlar ve hem de melez halkla zenci halkın arasını açmışlardır. Bunun sonucu olarak ta, Angola halkının içsel bütünlüğü önemli ölçüde parçalanmıştır. Portekiz sömürgecilerinin bir diğer alçakça uygulamaları da, köle ticareti yoluyla, Angola halkına yaptıkları büyük kötülük olmuştur.

Portekiz sömürgecileri, Latin-Amerika'da boyundurukları altında olan bir diğer ülkenin, Brezilya'nın, büyük tarım işletmelerinin el-emeği ihtiyacını karşılamak için Angola'yı gerçek bir «köle deposu» olarak kullanmışlardır. Böylece Angola halkının çalışabilir ve genç, dinamik nüfusunun önemli bir bölümünü ülkeden sürerek, Angola halkının direncini önemli ölçüde kırabilmişlerdir. Gerçekten de Angola, yüzyıllar boyunca Brezilya'nın «kara ana»sı olmuş ve yaklaşık olarak iki ila üç milyon Angola'lı köle, Brezilya'nın el-emeğinin temelini oluşturmuştur. Kısacası bu acımasız köle ticareti —ki 1878 yılına kadar, bu kez de iç köle ticareti olarak sürecektir— sonunda Angola, 1845 yıllarına doğru, 1.830 beyazın ve 5.770 melezin 400.000 Afrikalı üzerinde egemenliklerini sürdürdüğü çökmüş bir toplum görünümüne ulaşmıştır.

Fakat Angola halkının, bunca baskı ve sömürüye rağmen, «egemenlik altına alınmış» oldukları şeklinde bir değerlendirme, ancak görünüşte doğrudur. Çünkü, Angola halkı, herşeye rağmen

men yine de yenilmemiştir. Öyle ki, tropikal Afrika'da ilk kez görülen bir olgu, Angola'da bütün canlılığıyla ortaya çıkmıştır: bugünkü Angolalıların atalarının % 80'i o denli Portekiz «egemenliğini kabul etmişlerdir» ki, Portekiz, 1879 ve 1926 arasında Angola'da, 150'den fazla askeri sefere girişmek zorunda kalmıştır! Kısacası, tüm Angola toprakları, Kongo kıyılarından Luan-da bataklıklarına kadar, vede dağlık iç cangıllardan Güney-Angola'nın kurak platolarına kadar, sürekli ve yoğun bir savaş alanı olmuştur.

1879 ve 1929 yılları arasında Portekiz, sürekli askeri birlikleri Angola'da seferber etmek zorunda kalmıştır. Örneğin, 1915 yılında, kral Mandume'yi yenebilmek için, bir Portekizli general ve beş bin kadar Portekizli asker gerekmiştir. Bu, Etiyopya hariç, sömürgecilik dönemindeki tropikal Afrika'nın en büyük savaşı olan Mongua savaşıdır. Fakat modern silahlarla donanmış olan Portekiz askeri birlikleri, Angolalıları büyük zorluklarla da olsa ezebilmişlerdir. Ve işte ancak bundan sonradır ki, Angola gerçek anlamda sömürgeleştirilmeye başlanmış ve 1950 yılına kadar 78.286 Portekizli bu topraklara yerleştirilmiştir.

Görüldüğü gibi, Angola halkının yüzyıllar ötesine dayanan kahramanca bir mücadele geleneği bulunmaktadır ve Portekiz sömürgecileri bu toprakları ve bu halkı ancak 20 nci yüzyılın başlangıcından itibaren gerçek bir sömürge durumuna getirebilmişlerdir.

İşte, bu mücadele geleneğinin en güzel değerleri üzerinde, bugünkü Angola'nın ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesi ve bu mücadeleyi sürdüren örgüt, M.P.L.A. doğmuştur. Şimdi, günümüz Angola'sının mücadelesini görelim.

ANGOLA HALKININ GÜNÜMÜZDEKİ MÜCADELESİ VE M.P.L.A.

«M.P.L.A. halktır, halk M.P.L.A.'dır»

Alt başlık olarak verdiğimiz bu belge, günümüz Angola gerçeğinin ta kendisidir. Bu neden böyledir? Bunun için, ilk önce M.P.L.A.'nın kısa bir tarihçesini görelim.

M.P.L.A., yada «Angola'nın Kurtuluşu Halk Hareketi», 10 Kasım 1956'da, gizli Angola Komünist Partisi ile Angola'daki Afrikalıların Mücadele Partisi'nin kaynaşmasından doğmuş bir örgüttür.

Bu iki parti, Angola tarihinin en önemli iki temel özelliğini birleştiren iki akımın temsilcisi idiler. Angola'daki Afrikalıların Mücadele Partisi, daha önce Angola tarihinde gördüğümüz gibi, Angola halkının yüzlerce yıllık ulusal, anti-kolonyal müca-

delesinin gerçek bir temsilcisi idi. Angola Komünist Partisi ise, kapitalizmin Angola'da gelişmesinin ortaya çıkardığı, kentlerde yoğunlaşmış proletaryanın ve Angolalı aydınların partisi idi. Bu iki akımın, tek bir örgütün çatısı altında kaynaşarak, **M.P.L.A.** örgütünü oluşturmaları, doğal olarak, Angola halkının bu en önemli ve en devrimci iki akımını tek bir akım olarak ortaya çıkarmaktaydı. Ve, bu özellik, **M.P.L.A.**'nın daha başlangıçtan yenilmezliğini, alt-edilemezliğini somut olarak kanıtlıyordu.

Bütün bunlar ise, **M.P.L.A.**'nın şu belli başlı özellikleri ile iyice belirleniyordu.

Birincisi, **M.P.L.A.**, Angola'daki diğer bütün sözde kurtuluş örgütlerinin tamamen aksine, **Kabile ve ırk ayırımını** kesinlikle reddediyordu. **M.P.L.A.**, hangi kabileden olursa olsun, hangi renkten olursa olsun, tüm yurtseverleri savunuyordu.

İkincisi, **M.P.L.A.**, Angola topraklarında, Portekiz sömürgecilerine ve yandaşlarına karşı yirmi yıllık siyasal mücadeleyi ve ondört yıllık silahlı mücadeleyi tek başına yürüten tek örgüttü.

Üçüncüsü, **M.P.L.A.**, sadece halkı silahlı bir mücadele için seferber etmekle kalmamakta, fakat aynı zamanda, halkı yüksek bir sosyal bilinç düzeyine ulaştırmak için de büyük çaba göstermekteydi. **M.P.L.A.**'nın mücadelesinde, halkın silahlı seferberliği, siyasal seferberliği ile eş-adımlı yürütülüyordu. Örneğin, **M.P.L.A.**'nın önderi A. Neto, şöyle demektedir: «Biz, halkımızı ikili bir devrimle özgürlüğe kavuşturmak ve modernleştirmek istiyoruz: birincisi, artık halkımıza hizmet etmeyen geleneksel yapıyı değiştirmek ve sömürgeci hakimiyetinden kurtarmak...» *

Dördüncüsü, tüm bu saydıklarımızın doğal bir sonucu olarak, **M.P.L.A.**, dünya devrimci cephesi tarafından, Angola halkının gerçek temsilcisi olarak kabul edilmekte ve uluslararası alanda tüm ilericilerin desteğini sağlamış durumdaydı.

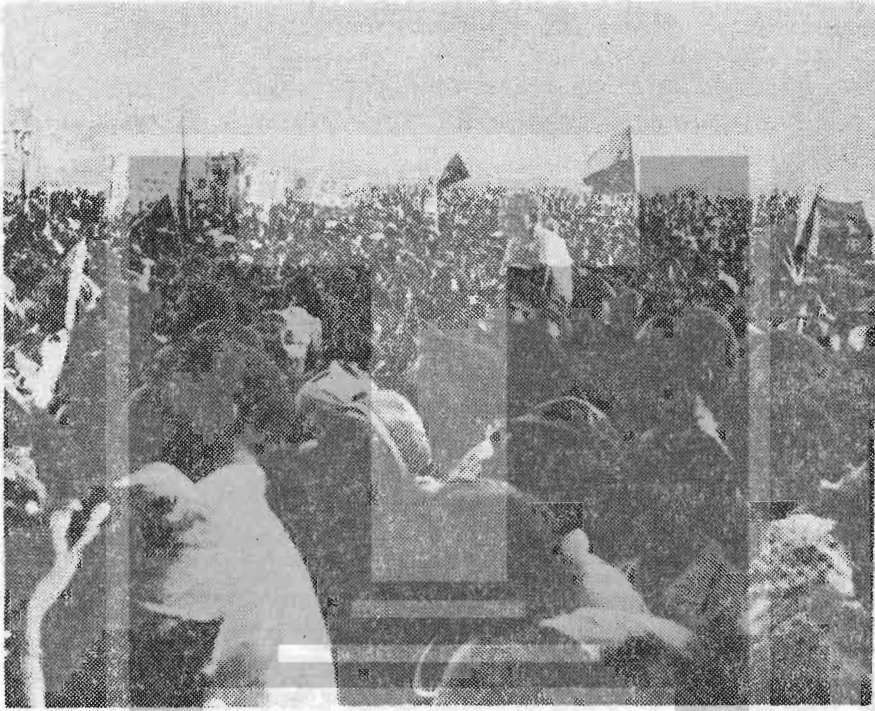
Kısacası, daha ilk kuruluşunda, Luanda'nın işçi mahallelerinde köklü olarak tutunan **M.P.L.A.**, bütün bu özellikleri sayesinde, 1961 yılında Luanda'da başlattığı Portekiz sömürgecilerine karşı silahlı savaşta geçici bir darbe yemesine rağmen, hiçbir zaman büyük kentlerden ve işçi sınıfından kopmadan, kırsal alanda örnek bir gerilla savaşı vererek, Portekiz sömürgecilerinin ülkeden ayrılışları döneminde ülkenin büyük bir kısmını kontrol altına almasını bilmiş ve Angola halkını gerçekten temsil eden tek örgüttü. Bu durumda da, Angola halkını temsil ettiği iddiasıyla ortaya çıkan diğer sözde kurtuluş örgütleri neydi? Bunlar.

* France Nouvelle, 11 Ağustos 1975.

gerçekte neyi ve kimi temsil ediyorlardı? Biraz da bunları görelim.

EMPERYALİZMİN VE YENİ-SÖMÜRGEÇİLİĞİN «ULUSAL KURTULUŞ ÖRGÜTLERİ»

Angola olaylarının ortaya çıkardığı ilginç bir olgu da, emperyalizmin ve yeni-sömürgeçiliğin, halkların kurtuluş mücadelesini saptırabilmek için sahte «kurtuluş örgütlerini» bizzat kendisinin kurması yada desteklemesi olmuştur. Gerçekten de bu olgu, Angola olaylarının belki de en öğretici yönlerinden biri ol-

M.P.L.A.'nın Bir Mitingi

maktadır. Emperyalizm ve yeni-sömürgeçilik, Angola halkının mücadelesini bölebilmek için, F.N.L.A., UNİTA ve FLEC gibi kukla örgütleri desteklemiş yada kurmuştur. Bu tür sahte «ulusal kurtuluş örgütlerinin», emperyalizmin ülke içindeki istila orduları olarak oynadıkları rol, sonunda M.P.L.A.'nın önderliğindeki Angola halkı tarafından kesin bir bozguna uğratılmakla beraber, ülkedeki devrimci sürecin gelişmesini tehlikeye sokan bir rol olmuştur. Bu rolü daha iyi anlayabilmek için, öncelikle, bu sahte «kurtuluş örgütlerinin» en tehlikelisi olan F.N.L.A.'yı görelim.

F.N.L.A.

Daha ilk kuruluşunun (1954) başlangıcından beri, F.N.L.A. —o zamanki adı UPNA (Kuzey Angola Halklarının Birliği)— hiç bir zaman gerçek anlamda Angolalı bir örgüt olamamıştır. Bu örgüt, başlangıcından itibaren **kabile temeli** üzerine oturmuştur. Bir bölümü Zaire sınırları içinde, diğer bir bölümü ise Angola toprakları içinde kalan Bakongo kabilesi, bu örgütün dayandığı temel olmuştur. Üstelik, bu örgütün savaşçılarınin ezici çoğunluğu ve başta R. Holden, Angola halkından o denli kopuktur ki, hiçbir Angola dilini, hatta Portekizceyi bile konuşamamaktadırlar. Örneğin, F.N.L.A. askerlerinin konuştuğu diller, Zaire'de konuşulan, swahili ve lingala dilleridir.

Zaireyle ve dolayısıyla Mobutu rejimi ile bu denli içli-dışlı olan bu örgütün, ikinci temel özelliği ise, Mobutu rejiminin emrinde kukla olarak oynatılan bir örgüt olmasıdır. Mobutu rejiminin ise, başta A.B.D. olmak üzere bütün büyük emperyalist güçlerin Afrika'daki en güvenilir kalelerinden biri olduğunu bilmeyen yoktur. İşte bu özelliğidir ki, bu örgütün, olayların da gösterdiği gibi, giderek emperyalizmin kuklası ve adice bir uşağı olmasının ilk öncüllerini hazırlamıştır. Kısacası, F.N.L.A., Mobutu rejimi vasıtasıyla, emperyalizmin bu bölgedeki uşağının uşağı rolünü oynayan bir örgüttür.

Bu örgütün bu denli adice bir rolü yükümlenmesinin tek nedenleri, elbette ki sadece bunlar değildir. Daha ilk kuruluşunda, R. Holden'in örgütünün belgisi: «Bütün beyazları, bütün okumuşları, bütün MPLA üyelerini öldürünüz» olmuştu. Gerçekten de, Senegal'in Senghor'unun yada A.B.D.'li Stokeley Carmichael'in «Kara ırkın üstünlüğü» şeklindeki ırkçı görüşleri, bu örgütün de temel görüşlerinden biri olmuştur. Bu ırkçılığın yanı sıra, belgilerinden de açıkça görülebileceği gibi bilgiye, aydınlığa düşmanlıkları da apaçık ortadadır. Ve bu da göstermektedir ki, hangi ülkede ve hangi akımda dile gelirse gelsin, her türlü ırkçılık ve bunun doğal sonucu olarak bilgiye-aydınlığa düşmanlık, emperyalizmin ve yeni-sömürgeciliğin işine en çok gelen iki temel koz olmaktadır.

Hayat bu gerçeği o denli canlı olarak ispatlamıştır ki, Angola'nın bağımsızlığı için mücadele gelişince, bu örgüt, «Kara ırkın» üstünlüğü gibi düşünceleri bir tarafa iteleyerek, «Beyaz A.B.D.'nin, beyaz kapitalist Avrupa'nın, beyaz Güney-Afrika'nın» anti-komünizm «haçlı seferinin» koç-başı olmakta duraksamamıştır. Tıpkı «Kara Afrika'nın» üstünlüğünün baş teorisyeni Senghor'un, pratikte, kapitalist Avrupa'nın çıkarlarını Afrika'da en bağnazca savunan kimse olması gibi...

Özetlersek; kabileciliğin, ırkçılığın, bilgi-aydın düşmanlığının, Angola halkından tümüyle kopmuşluğun doğal sonucu, bu örgütün emperyalizmin hizmetinde kukla bir «kurtuluş örgütü» olarak vücut bulmasını sağlayan temel özelliklerdir.

Daha sonra savaş içinde de görüleceği gibi, bu örgüt ve diğer yandaşları —UNİTA, FLEC— Angola halkına karşı, «bir ulusal kurtuluş örgütü gibi değil, fakat, Angola'da barışın kurulmasını istemeyen bir istilacı ordusu gibi davranacaktır» *. Ve de böylece, kuruluşundan beri tek görevi, MPLA'nın, silahlı halk savaşında, 2.000 kilometrelik Zaire hududunu kullanmaktan alıkoymak olan bu ihanet örgütü; emperyalizmin saldırı gücü olarak Angola'da son kozunu oynamış, ihaneti başarısızlıkla sonuçlanınca da ortadan silinmiştir. **

UNİTA ve FLEC

İkinci önemli sahte «ulusal kurtuluş örgütü» ise, UNİTA olmaktadır. Bu örgütün kuruluşu ise, 1964 yılında bir kabile ayrımını bahanesi ile olduğu halde, gerçek neden çok daha başkadır. Bu örgütün lideri Jonas Savimbi, Holden Roberto'yu, Bakongo kabilesine ayrıcalık tanımakla suçlayarak, adamlarıyla beraber F.N.L.A.'dan kopmuş ve UNİTA adlı yeni bir kuruluşun oluşmasına yol açmıştır.

Ancak, UNİTA'nın kurulmasının temelinde de kabile ayrımını olduğu kuşkusuz olmakla beraber, bu örgütün liderinin, Savimbi'nin «Angola sosyalizmi» şeklindeki demagojik görüşleri, UNİTA'nın gerçek varoluş nedenini ortaya çıkarmaktadır. Savimbi'nin «Angola sosyalizmi» gerçekte nedir?

Bu, bir yandan F.N.L.A.'nın aşırı ırkçılığına karşı çıkan, diğer yandan ise M.P.L.A.'nın ulusal kurtuluşu köklü bir sosyal kurtuluşla tamamlamak isteyen programını da reddeden, «çok-ırklı bir toplumsal temel» üzerinde, kapitalist Batı ve Güney-Afrika çok-uluslu tekellerine açık bir «ekonomik liberalizmi» ön gören tipik bir «sosyalizm»dir!

Kolayca görülebileceği gibi, UNİTA; hem F.N.L.A.'nın aşırı-sağ'ına karşı ve hem de M.P.L.A.'nın «radikal solculuğuna» karşı bir «alternatif» olarak vücut bulmuştur.

Fakat, Angola gerçeğinde, böyle bir «alternatif»in başarı kazanma şansı olabilir miydi? Olmadığını, bizzat hayatın kendisi göstermiştir.

* La Nouvelle Revue Internationale, Eylül 1975.

** Bu örgütün lideri olan Roberto Holden'in, 14 yıldan beri CIA'nın ücretli ajanı olduğu, sonradan burjuva basınında çıkan haberlerden de öğrenilmektedir.

Bunun neden böyle olduğunu görmeye çalışalım.

Bir kez, herşeyden önce UNİTA'nın şu çıkmazını vurgulamakta yarar var. UNİTA, bir yandan kabile temeline dayanan bir örgüt olarak, bütün Angola halkını değil, fakat ancak merkezi Angola'da yaşayan Ovimbundu kabilesini temsil eder durumda ve hem de «beyazlar da dahil olmak üzere bütün ırkların» birarada barış içinde birarada yaşamalarını savunur durumda bulunmaktaydı. Bu, UNİTA'nın temel çelişkisi ve aynı zamanda, kuruluşundaki yeni-sömürgeci oyunun bir kanıtıydı. Şöyle ki; Portekiz sömürgecilerinin, daha başlangıçtan itibaren, bu örgüte «özel» bir tutum gösterdikleri bilinmekteydi. Gerçekten de, sonradan ortaya çıkan belgeler, bu örgütün, bizzat Portekiz sömürgecileri tarafından ve sırf M.P.L.A.'ya karşı savaşmak için yaratıldığını kanıtlar niteliktedir. Jonas Savimbi ile, Angola'daki Portekiz askeri güçlerinin komutanı general Luz Cunha arasındaki mektuplaşmalar, UNİTA'nın gerçek niteliğini ortaya koymaktadır*. Bütün bunlar da göstermektedir ki, UNİTA, hem sadece tek bir kabile temeline dayandığı için Angola'yı temsil etmemekteydi; ve hem de, asıl «misyonu», Portekiz sömürgecilerinin Angola'yı terketmelerinden sonra, bu ülkede üstü kapalı olarak Portekiz hakimiyetini sürdürmek, «kara derili bir yönetim altında Lizbon'un Angola'daki çıkarlarını» sürdürmekti.

Savaşın yoğunlaşması sonucunda, UNİTA-Portekiz sömürgecileri bu hayalleri gerçekleştiremeyeceklerini anlayınca, son bir çareye de başvurmakta gecikmediler. Bu, Savimbi ve Holden Roberto'nun anlaşarak ülkeyi parçalamak yönünde ortak çaba göstermeleri şeklinde ortaya çıkan bir plandı. Bu gizli anlaşma, Zaire hududunda bir F.N.L.A. devleti, Zambiya hududunda bir UNİTA devleti kurmayı amaçlayan, Angola'nın «balkanlaştırılması»nı ön-görüyordu. Böylece de, bu sahte «ulusal kurtuluş örgütleri»nin Angola halkına karşı cinayet girişimleri, bütün açıklığıyla ortaya çıkmıştı.

Bu ihanet örgütleri içinde son bir tanesi de oldukça ilginçtir. Bu FLEC adını taşıyan örgüttür. FLEC, Cabinda bölgesindeki petrol yataklarını işleten «Gulf Oil Company» şirketinin kurduğu, bir «ulusal kurtuluş» örgütüdür. Cabinda, haritadan da görüleceği gibi, Angola topraklarından, aşağı yukarı 50 kilometrelik bir Zaire sınırı ile ayrılan çok zengin bir maden bölgesidir. Yılda 10 milyon ton petrol üretiminin yanı sıra, Cabinda'da, ayrıca zengin fosfat, nikel, altın, demir ve manganez madenleri de bulunmaktadır. Bu durumda da, bu toprak parçasını ilerici An-

* Bu konuda fazla bilgi için, bkz. L'Humanité, 3.1.1976.

gola'dan söküp alarak, «Gulf Oil Company» hesabına bir «devletçik» kurmak, FLEC'in temel «misyonu» olmuştur.

Kısacası, M.P.L.A. dışındaki tüm bu sahte «ulusal kurtuluş» örgütleri;

— Angola halkını ve halkın çıkarlarını kesinlikte temsil etmeyen,

— Tam tersine Angola halkına kesin bir ihanet içinde bulunan ve

— Sonraki bölümlerde göreceğimiz gibi, emperyalist ve yeni-sömürgeci güçlerin doğrudan yada dolaylı kuklaları olan,

ihanet örgütleridir.

Buraya kadar dolayısıyla sözünü ettiğimiz emperyalist, yeni-sömürgeci güçlerin, Angola'da rolleri ne olmuştur? Bu güçlerin, adını andığımız ihanet örgütleri ile ilişkileri ne olmuştur?

GERÇEK BİR ANTI-KOMÜNİZM HAÇLILAR SEFERİ

Bilindiği gibi, Portekiz'in, Angola'yı güya «Angola halkına terketmesinden» hemen sonra, emperyalizmin ve yeni sömürgeciliğin sahte «ulusal kurtuluş örgütleri» F.N.L.A., UNİTA ve FLEC, Angola halkına ve halkının gerçek temsilcisi olan M.P.L.A.'ya, karşı yoğun bir saldırıya geçirilmişlerdir. Bu saldırı, Angola halkının ve M.P.L.A.'nın kahramanca direnci karşısında kırılınca, emperyalistler ve yeni-sömürgeciler bu kez, bir yandan Güney-Afrika istila ordularını Angola'ya sokmuşlar, diğer yandan ise, gerek perde arkasından sahte «ulusal kurtuluş örgütlerinin» iplerini oynatarak, gerekse de bütün dünyadaki gerici ve anti-komünist müteffiklerini harekete geçirerek bir tırmanma gerçekleştirmişlerdir. Bu tırmanma öylesine geniş boyutlara varmıştır ki, buna bir «anti-komünizm haçlılar seferi» demek, hiç te yanlış olmayacaktır. Kimler yoktur ki bu «haçlılar seferinde»?

Başta, Angola'daki eski çıkarlarını değişik biçimlerde sürdürmek isteyen Portekiz sömürgecileri; daha sonra, bu tür olayların evrensel değişmez baş aktörü A.B.D. ve C.İ.A.'sı; hemen arkasından, dünyada varolan en aşağılık en karanlık rejimlerden önde geleni, Güney-Afrika; başını Giscard d'Estaing'in ve İngiltere'nin çektiği tüm kapitalist Avrupa; A.B.D.'nin, Arap halklarının ve Orta-Doğu'nun başına diktiği jandarma İsrail; Angola'nın komşusu Zaire'nin pro-emperyalist Mobutu rejimi; ve Zambiya'nın Kaunda rejimi; öte yandan İsrail'le aynı emperyalizm ve gericilik cephesinde fütursuzca kolkola giren, Suudi Arabistan, Küveyt, E. Sedat'ın Mısır rejimi ve Burgiba'nın Tunus'u; v.d... Aslına bakılırsa, dünya olaylarını normal olarak takip eden ve dünyadaki güçler dengesi hakkında biraz fikir sahibi

olan herkes için bu ülkelerin böyle bir rol oynamaları hiç te şaşırtıcı olmamaktadır. Ancak, burada —yani bu anti-komünizm gericilik cephesinde— çok «ilginç» iki isim daha bulunmaktadır: birincisi, Maoist klik, ikincisi ise, biryandan Portekiz kanadıyla —M. Soares kanadıyla— bu «haçlılar seferi»ne katılan «Sosyalist Enternasyonal».

Pekiye ama, bu denli geniş boyutlara ulaşan ve dünya devrimci cephesinin gerçek dost ve düşmanlarını açığa çıkaran bir turnusol kağıdı görevini gören Angola'nın, emperyalistlerin ve her türden yandaşlarının bu kadar ilgisini çekmesinin nedenleri nedir? Öncelikle bunun cevabını araştıralım.

Emperyalistlerin ve her türden yandaşlarının Angola halkına ve yönetici örgütü **M.P.L.A.**'ya karşı, gerek **F.N.L.A.**, **UNİTA**, **FLEC** gibi kuklalarıyla giriştikleri; gerekse Güney-Afrika istila ordularını Angola'ya sokarak giriştikleri, bu geniş boyutlu saldırının iki temel nedeni bulunmaktadır.

Birincisi; başta **A.B.D.** olmak üzere, tüm emperyalist güçler ve yandaşları, bu denli önemli bir bölgede, bir yandan başında **FRELİMO**'nun bulunduğu Mozambik, diğer yandan başında **M.P.L.A.**'nın bulunduğu Angola'da, ilerici iki rejimin yerleşmesinin sonuçlarından korkmaktaydılar. Çünkü, böylece bu rejimler, bütün Afrika kıtasındaki devrimci sürecin derinleşmesini önemli ölçüde hızlandıracaklar, Güney Afrika bölgesinde güçler dengesini tepe taklak edecekler ve ırkçılığın kalesi olan Güney-Afrika ve Rodezya'ya güçlü bir darbe indirmiş olacaklar, Zaire'deki pro-emperyalist Mobutu rejiminin ve Zambia'nın başındaki oportünist Kaunda rejiminin ırkçı Güney-Afrika ve Rodezya ile giderek artan ilişkilerine dur diyecekler; ve hatta belki de, bu ülkelerde çok kısa bir vadede rejim değişikliklerine yol açacaklardı. Kısacası, emperyalistler ve her türden yandaşları için, Angola'da **M.P.L.A.**'nın zaferi, kıtasal bir stratejik bozgunun habercisi olacaktı. İşte bu nedenledir ki, Angola'da her ne pahasına olursa olsun pro-emperyalist ve yeni-sömürgeci bir rejimin kurulmasına çalışmışlardır.

Emperyalistlerin ve yandaşlarının Angola'ya müdahalelerinin ikinci temel nedeni ise, Angola'nın yeraltı ve yerüstü zenginlikleri ve bu zenginlikleri ellerinde bulunduran çok-uluslu tekellerin çıkarlarının tehlikeye girmesidir. Daha önce de belirttiğimiz gibi, Angola'nın son derece zengin madensel ve tarımsal zenginlikleri bulunmaktadır. Fakat bütün üretim araçları, toprak, madenler, ulaşım araçları ve ulaşım yolları, el-emeği kapitalist tröstlerin elinde bulunmaktaydı. Kahve, pamuk, şeker kamışı yetiştirilmesi ve dış pazarlara sürülmesi, bütünüyle uluslararası konsorsiyumların denetimi altında yapılmaktaydı. Petrol, elmas, de-

mir, bakır, uranyum madenleri, tekellerin çok büyük yatırım alanları olmuştur. Ve bütün bu tekeller, gayet iyi kılıf bulunmuş sömürge yasaları vasıtasıyla, bu zenginliklerin hemen-hemen hiç paylaşmasız sahibi olarak, uzun yıllar boyunca Angola'yı sömürmüşlerdir. Örneğin, «Angola Diamond», Güney-Afrikalı «Angola Exploration Company», A.B.D.'li «Diamond Distribution» elmas arama ve çıkarma alanında paylaşmasız yetki sahibi olan şirketlerdir.

Aynı şekilde, «Royal Dutch», «Cabinda Gulf-Oil» ve «Compagnie française des pétroles» şirketleri ile sıkı bağları olan Belçika sermayeli «Petrofina» ve «Sacor du Portugal» şirketleri de petrol alanında aynı paylaşmasız yetkiye sahip şirketlerdir. Bundan başka, yine maden alanında, 100.000 kilometrekarelik bir alanı kapsayan ve içinde en önemli iki demir madeninin (% 60 tenörlü) bulunduğu bir alanın tüm maden arama ve çıkarma hakları da, Krupp ve başka İngiliz, A.B.D., Japon ve G. Afrikalı şirketlerce finanse edilen, «Lobito» ve «Lombige Mining» şirketlerine verilmiştir. Bütün bunlar, sömürge Angola'da işgören şirketlerin çok az bir bölümü olup, çok güçlü bir şekilde yerleştikleri G. Afrika'dan hareketle bütün Güney-Afrika ülkelerinde (Mozambik, Namibiya, Rodezya) çalışan ve temelde Güney-Afrika, Britanya, Batı-Almanya, Fransa, Japonya ve A.B.D. şirketlerinden oluşan gruplardır. Bunlardan başka, temelde İngiliz ve A.B.D. olan üç yada dört büyük çok-uluslu şirket bünyesi içinde toplanmış yüzlerce şirket, Angola'nın başta banka ve mali sektörleri olmak üzere hemen hemen tüm ekonomi sektörlerini ellerinde bulundurmushlardır. Kolaylıkla görülebileceği gibi, Angola'nın emperyalistlerin bu denli azgınca saldırılarına maruz kalmasının bir temel nedeni de, işte bu büyük ekonomik çıkarların korunması gayreti olmuştur.

Angola halkının hedef olduğu emperyalist saldırının nedenlerini genel hatlarıyla gördükten sonra, şimdi de, bu saldırının, yada bu «anti-komünizm haçlı seferi»nin belli başlı «haçlı güçleri»ni görelim.

Bu saldırının ilk başlangıcında, Portekiz'in uyguladığı politikanın yattığını söylemek mümkün. Bu politika, Portekiz hükümetinin 25 Nisan 1974'te topladığı Alvor toplantısında açıkça ortaya çıkmıştır. Sömürge yönetimine nasıl son verileceği ve Angola'nın seçimlerle hangi siyasal güce terkedeceğinin tartışıldığı bu toplantıda, Portekiz hükümeti, Angola halkının gerçek temsilcisi M.P.L.A.'nın karşısına, bir yandan, daha önce açıkladığımız nedenlerle, seçimlerde hiçbir şekilde kazanma şansı olmayan F.N.L.A.'yı, diğer yandan ise, o güne kadar adı duyulmamış ve bizzat kendisinin kurulmasında ön-ayak olduğu UNİTA'yı çıkar-

mıştır. Bu, Portekiz hükümetinin, Angola'yı, **M.P.L.A.** olmasın da kim olursa olsun terketme politikasının, diğer bir deyişle, Angola'yı «balkanlaştırma» politikasının başlangıcı olmuştur.

Bu politika daha sonra, Angola'nın resmen bağımsızlığının tanındığı 10 Kasım 1975'te, iyice belirginleşmiştir. Çünkü, bu tarihte, Portekiz hükümeti, Angola'ya resmen bağımsızlığını tanıırken, o güne kadar gerek kent merkezlerinin, gerekse kırsal kesimin en büyük bölümünün yönetimini elinde tutan **M.P.L.A.**'yı yoksayarak, ülke yönetimini güya hiçbir örgüte bırakmıyarak, «Angola halkına» terketmiştir. Bu, Portekiz hükümeti tarafından, ülkenin anarşiye, savaşa, yıkıma terkedilmesinin, F.N.L.A. ve UNİTA'ya yeşil ışık yakılmasının başlangıcı olmuştur.

Portekiz hükümeti —yada sömürgeci artıkları— bununla da yetinmiyecek, savaş içinde, elindeki avcı uçaklarını F.N.L.A. ve **M.P.L.A.** arasındaki savaş alanı üzerinde uçurarak, F.N.L.A. topçularına **M.P.L.A.** hedeflerini bombalaması için hedef gösterecektir. *

Bu kadarla da bitmeyecektir Portekizli sömürgeci artıklarının marifetleri. Faşist Portekiz rejiminin ünlü PİDE gizli polisinin ajanları —yaklaşık olarak 600 kadarı— F.N.L.A. örgütünde fiilen görev alacaklar, bunların arasından özellikle ünlü ve «Xavier» takma adı ile tanınan bir polis şefi, F.N.L.A.'nın hem gizli servis şefliğini ve hem de Holden Roberto'nun kurmay başkanlığını yapacaktır. **

Kısacası, yüzlerce yıllık sömürge yönetimi, çökerken bile, arkasında bölünmüş-parçalanmış, kan ve ateş içersinde bir ülke ve halk bırakmak için elinden geleni yapmakta duraksamıyacaktır.

Angola'ya müdahale eden, emperyalist güçlerin en başında ise, her zamanki gibi, A.B.D. gelmektedir. A.B.D., F.N.L.A. ve UNİTA'ya 50 milyon doları aşkın para yardımında bulunmakla kalmamış, fakat, aynı zamanda, bir çok değişik şekillerde de bu kukla örgütlere yardımda bulunmuştur.

Örneğin, A.B.D. Senatosunda senatör John Tunney, Amerikalı pilotların kullandığı C-130'ların, F.N.L.A.'ya silah ve malzeme taşımak için Zaire ile Angola arasında, savaş boyunca, günde 5 ila 6 kez mekik dokuduklarını açıklamıştır. ***

A.B.D. bundan başka, paralı askerler konusunda da büyük çabalar göstermiştir. Bununla ilgili olarak, «saygıdeğer» Christian Science Monitor dergisinde yayınlanan bir yazıda, özellikle Latin-Amerikalı (çoğu Domuzlar Körfezi Çıkartmasından arta ka-

* Bkz. «Le Monde», 10.9.1975.

** Bkz. «Le Monde», 10.9.1975.

*** Bkz. «L'Humanité», 8.1.1976.

lan Kübalı karşı-devrimci) yüzlerce paralı askerin Fort-Penning'-de (Georgie) bir eğitim üssünde eğitildiklerini açıklamıştır.

Bir ikinci A.B.D.'li paralı asker örgütü ise, CIA'nın paravan kuruluşu olan, «Angola'ya Afrika-Amerikan Teknik Yardımı» adlı örgüt olup; bu örgüt, Vietnam'da çarpışmış olan Amerikan zencilerini Angola'ya göndermek için kurulmuştur.

**ANGOLA KURTULUŞ HAREKETİNE KARŞI A.B.D. TARAFINDAN
FİNANSE EDİLEN F.N.L.A. SAFLARINDA
BİR BEYAZ PARALI ASKER**

Ayrıca, Angola'da gerek Güney-Afrikalı askeri birliklerde ve gerekse F.N.L.A. ve UNİTA'nın askeri birliklerinde, çok sayıda «danışman» olarak görev yapan C.İ.A. ajanının varlığı da bilinmektedir.

A.B.D.'nin yanısıra, Angola'ya hem kendi askeri birliklerini sokarak ve hem de özellikle UNİTA'ya yardım ederek varlığını gösteren bir diğer emperyalist güç te ırkçı Güney-Afrika olmuştur. Savimbi-Holden ortaklığının «ricası» üzerine, ırkçı Güney - Afrika, Angola'ya en modern silahlarla teçhiz edilmiş 12.000 asker sokmuştur. Ve bu, «Afrika'nın komünizmden korunması» adına yapılmıştır! Fakat, ilerki bölümlerde de göreceğimiz gibi,

Angola halkının ve öncü-gücü **M.P.L.A.**'nın direnci ve sosyalist ülkeler topluluğunun —başta S.S.C.B. ve Küba— tam zamanında yardımları ve diğer emperyalist güçlerin bu denli aşağılık bir rejime bütün dünyanın gözü önünde açıkça yardım etmekten çekinmeleri üzerine, bu aşağılık ırkçı rejimin askeri birlikleri Angola topraklarından hızla defedilmişlerdir.

Bu saydıklarımızın dışında başka birçok emperyalist güç ve her türden yandaşı da, Angola halkının kurtuluş mücadelesini bozguna uğratmak için elinden geleni ardına komamıştır. Örneğin, Büyük Britanya, özellikle paralı askerler konusunda yoğun bir faaliyette bulunmuş, hatta Londra'da bir paralı asker toplama «şirketi» kurulmuştur! Giscard d'Estaing'in Fransa'sı, aktif bir biçimde Angola olaylarına katılmıştır. F.N.L.A.'yı son model zırhlı araçlarla donatmış, Fransız gizli servisleri, C.İ.A. ile ortaklaşa yoğun bir çalışma gerçekleştirmiştir. *

Belçika, özellikle silah donatımında, F.N.L.A.'ya yardımda bulunmuş; Bonn rejimi, Güney-Afrika'nın saldırısını desteklemiş; İsrail ise, hem F.N.L.A.'yı kendi imalatı «Uzi» hafif makinalları ile donatarak ve hem de F.N.L.A. askerlerini eğiterek, dünya emperyalist cephesinde yerlerini almışlardır.

Bunlardan başka, Angola'nın komşuları Zaire ve Zambiya'nın, F.N.L.A. ve UNİTA'ya yaptıkları yardım ve hatta F.N.L.A.'nın gerçek yönetiminin Zaire rejiminin elinde olduğu hep bilinen gerçeklerdir.

Fakat ayrıca bilinmesi gereken; Suudi Arabistan ve Küveyt'in, bu sahte «ulusal kurtuluş» örgütlerine, para yardımı da dahil çeşitli yardımlarda bulunmalarındır**. Habib Burgiba'nın Tunus rejiminin, Enver Sedat'ın Mısır rejiminin oynadıkları pro-emperyalist roldür. Kısacası, Angola'da eksik olan, sanırız ki, bir tek, bizim MC'nin komandolarıdır!

Bütün bunlar, aslında, daha önce de belirttiğimiz gibi, hiç te şaşırtıcı değildir. Asıl dikkati çeken, Angola'nın ulusal ve sosyal kurtuluş savaşına iki ayrı yönden indirilmeye çalışılan darbedir. Bu darbelerin birisi Portekiz kanadı da dahil olmak üzere «Sosyalist Enternasyonel»dir; diğeri de, Maoist klik.

Bunlardan Sosyalist Enternasyonel'in tavrı, iki olayla iyice günyüzüne çıkmıştır. Birincisi, Sosyalist Enternasyonel'in 1973 Haziranında Tunus'ta topladığı Afrika Sosyal Demokrat Partileri Konferansı'nda ortaya çıkmıştır. Amacı, Afrika'da bir «sosyal demokrat partiler örgütü» oluşturmak olan bu konferansa, bazı ilerici partilerin yanısıra, Fildişi-Kıyısı, Gabon, Liberya, Se-

* Bkz. «L'Humanité», 26.12.1975.

** Bkz. «L'Humanité», 10.2.1976 ve «Le Monde», 6.1.1976

negal, v.d. gibi açıkça gerici ve emperyalizmin hararetli savunucusu rejimlerin siyasi örgütleri de çağrılmıştır. Bu arada, Angola'yı temsilen ise, iki örgüt çağrılmıştır: F.N.L.A. ve UNİTA! Bu denli açık bir taraf tutma karşısında Gine, Gine-Bissao, Tanzanya ve Mozambik, bu konferansa delege göndermemişlerdir.

Sosyalist Enternasyonal'in Portekiz kanadının —M. Soares'in Partisi— ise tavrı, Angola konusunda tam anlamıyla ve açıkça gerici bir tavır olmuştur. Savaş boyunca, M. Soares, hem UNİTA ve F.N.L.A. temsilcileriyle ilişkilerini sürdürmüş, hem de seçim kampanyasında, temel dayanak olarak, Angola'dan gelen sömürgeci artığı gerici kitleyi almıştır. Büyük bir çoğunluğu gerici olan bu kitleye yaranmak için, oportünizmin şampiyonluğunu yapmıştır. Sonuç olarak, Sosyalist Enternasyonal'in bu tavrı için, Ernest Henry'nin söylediği gibi, «Önceleri Avrupa ve Asya devrimlerinden korktukları gibi, şimdi de bir Afrika devriminden korkmaktadırlar» diyebiliriz.

Sosyalist Enternasyonal'in tavrı yanısıra Maoist kliğin tavrı için ne söylenebilir? Onlar da mı, bir «Afrika devriminden korkmaktadırlar»?

Yoksa, Maoist kliğin Angola konusundaki tavrı, münferit bir olay, basit bir hesap yanlışlığı mıdır? Biz bu konuda değiliz. Çünkü, olayların da gösterdiği gibi, Maoist kliğin Angola politikası, onun tüm Afrika politikasından, hatta genel olarak dış politikasından ayrı bir karakter taşımamaktadır. Bunu daha açık görebilmek için olayları anımsıyalım.

Bilindiği gibi, Pekin yönetimi, 60 yıllarının ortalarında, Afrika politikasının «beş ilkesi»ni ilan etmişti. Bu beş ilke şunlardı: Afrika halklarının anti-emperyalist politikasını desteklemek, Afrika halklarının bloksuzluk hareketini desteklemek, Afrikalı halkların birleşme özelemlerini desteklemek, Afrikalı devletler arasındaki anlaşmazlıkların barışçı yolda çözümünü desteklemek ve en nihayet te, kıta devletlerinin karşılıklı hükümranlığını tanımak.

Bu ilkelerin saptandığı tarihten günümüze kadarki uygulamaları nasıl olmuştur? Maoist klik, bu ilkeleri hayata gerçekten geçirmek için ne gibi bir çaba göstermiştir?

Maoist klik, gerçekte, daha başlangıçtan itibaren, Afrika politikasını kendi uluslararası hegemonya politikasına uygun biçimde uygulama çabasına girişmiştir. Bunun için de Afrika politikasından yararlanarak, bu kıtada kendisine dayanak noktaları aramıştır. Bu yönde ilk uygulaması, Zaire, Tanzanya, Zambiya, vd. gibi büyük ülkelere yönelik olmuştur. Maoistlerin bu politikada genel kural olarak uyguladıkları taktik, ulusal kurtuluş hareketlerine sözde mümkün olan en yoğun biçimde destek vaad

etmek olmuştur. Ancak, 60 yıllarından itibaren bu «desteğin» ne anlama geldiği, özellikle eski Belçika Kongo'su olaylarında açığa çıkmaya başlamıştır.

Eski Belçika Kongo'su (bugünkü Zaire) olan Afrika'nın bu büyük ve yaralı ülkesinde, Maoist kliğin, ulusal kurtuluş güçlerine empoze ettiği maceracı ve sorumsuz politika yüzünden sebep olduğu zararın değerlendirilmesi gerçekten çok zordur. Patrice Lumumba'nın feci ölümünden sonra, Maoistler, Lumumba'nın bazı yandaşlarını kendi maceracı yollarına çekebilmeyi başarmışlardır. Sovyetler Birliği'nin emperyalizm karşısında teslim olduğu yalanını söyleyerek ve inandırarak, Lumumba'nın takipçilerinin yürüttükleri hareketin yönetimini ellerine geçirmişlerdir. Uzun vadede ise, Maoistlerin etkisi altında, bu hareket kesin bir yenilgiye mahkum olarak, sonunda bugünkü Mobutu-Zaire rejiminin, yani Afrika'nın bir numaralı pro-emperyalist rejimlerinden birinin doğmasına yol açmıştır.

Maoistlerin, Afrikalılar arasında, yurtsever unsurları etkisi altına çektiğini söylerken, pratikte ise tam tersine, yurtseverlerin karşısındaki örgüt ve gruplarla işbirliği yapmaktan çekinmemiştir. Örneğin, Namibiya'da bu ülkenin gerçek kurtuluş örgütü olan Güney-Batı Afrika Halk Örgütü'nü (S.W.A.P.O.)'yu değil, fakat tam tersine, bu ülkenin kurtuluş hareketini hiçbir şekilde temsil etmeyen Güney-Batı Afrika Ulusal Birliği'ni (S.W.A.N.U.'yu) desteklemiştir. Maoist klik, daha sonra, «hatasını anlayarak» yön değiştirmiş ve S.W.A.P.O.'yu tanımak zorunda kalmakla beraber, Namibiya ulusal kurtuluş hareketi içindeki bozguncu davranışlarına devam etmektedir.

Güney-Afrika Cumhuriyetinde de Maoistler, aynı ihanet politikasını gütmekten geri kalmamışlardır. Emperyalist çevrelerin desteğine «mazhar olan» bir avuç gerici hain üzerine oynayarak, bu ülkede de gerçek yüzlerini ortaya çıkarmışlardır. Bu ülkenin gerçek kurtuluş hareketi olan **Afrika Ulusal Kongresi** yerine, bunun düşmanı olan ve Pretoria hükümetinin el altından desteğinden yararlanan Afrika Kongresi'ne destek olmuşlardır. Kısacası Maoistler, on yılı aşkın bir süreden beri, Afrika Kongresi'nin anti-komünistlerine ve döneklere cömertçe mali yardımda bulunmakta ve siyasal desteklerini bu emperyalizmin işbirlikçisi örgüte sağlamaktadırlar.

Maoistler, Mozambikte'de aynı oyunu tekrarlamışlardır. Bu ülkenin gerçek kurtuluş örgütü olan **FRELİMO** yerine, sahte «ulusal kurtuluşçu» Mozambik Devrimci Komitesini (COREMO) desteklemişlerdir.

Maoistlerin, Afrikalı ülkelerin bloksuzluk politikasını destekleme vaadleri de boşlukta kalmıştır. Zira, Maoistler, Afrikalı ül-

kelerin gerçek bir anti-emperyalist pozisyona yerleşmelerini değil, fakat tam tersine bu ülkeleri kendi maceracı gidişlerinin kuyruğuna takmaktan başka bir şeyi hiçbir zaman düşünmemişlerdir.

Maoistler, Afrikalı halkların anti-emperyalist birliğine de karşı çıkmaktan geri kalmamıştır. Çünkü, güçlü, birleşmiş ve ilerici bir Afrika, Maoistlerin hegemonya politikaları için zararlıdır. Afrikalı ülkelerin içlerinde karışıklıklar yaratan, kabile ayırımlarını destekleyen Maoistler, bütün ayrılıkçı hareketleri desteklemekten kaçınmamışlardır ve kaçınmamaktadırlar. Biafra ve Nijerya ayrılıklarına sağladıkları destek, bunun en açık kanıtıdır.

En nihayet te, Maoistler, keskin anti-ırkçılık lafazanlıklarının tam tersine, Afrika'da ırkçılığın bir numaralı şampiyonu olmuşlardır. Afrika'da «ırklar arasında savaş», «üçüncü dünyanın» «beyaz dünyaya» karşı savaşı belgilerini ortaya atan Maoistler değil de kimdir? Maoistler, bu ve bunun gibi son derece gerici ve karanlık belgilerle neyi amaçlamaktadırlar? Maoistler, bu tür belgilerle Afrikalı halkların tutarlı bir anti-emperyalist pozisyonu benimsemelerini ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerinden uzaklaşmalarını istemekte, böylece de Afrika ülkelerinde, ırkçı ve şoven gerici bir milliyetçilik ideolojisini yerleştirmek istemektedir. Bütün bu olayların ışığında, Maoistlerin ırkçı Güney-Afrika yönetimi ile «dostça» ilişkilerini «normal» karşılamak gerekir. Üstelik, Pretoria'nın Angola'yı ve Namibiya'yı istilasıyla daha belirgin bir anlam kazanan ünlü politikayı, Maoistlerin hararetle desteklemeleri de bunu göstermemekte midir? Kısacası, Maoistlerin Güney-Afrika ile ilişkilerinin, A.B.D. yada Fransa gibi bir emperyalist ülkenin Güney-Afrika ile ilişkisinden farklı bir yönü yoktur.

Afrikalı halklar, hem bu deneylerin ışığında ve hem de son Angola olaylarının tazeliğinden, Maoistlerin emperyalistlerle bu tür ittifaklarını açıkça görmektedirler. Örneğin, Angola olayları sırasında emperyalistlerin ve Maoistlerin basın-yayınlarındaki «şaşırtıcı tıpkılık», bu ittifakın sadece bir yönünü göstermektedir. Her iki taraf ta, «Sovyet müdahalesinden», «Sovyet sömürgeciliğinden» başka bir söz etmemişler ve etmemektedirler.

Aynen emperyalistler gibi, Maoistler de, Afrika'daki gerici rejimleri «şevkle» desteklemektedirler. Maoistler, daha düne kadar destekledikleri bütün muhalefet güçlerini, bugün ölümcül bir tehlikeye atarak; bunların savaştıkları, iktidardaki tutucu ve gerici rejimleri desteklemeye başlamışlardır. Bu «değişikliğin» gerekçesini ise, Mao Çe-tung, şöyle açıklamaktadır: bu «güçleri» desteklemek, Çin'e çok «pahalya mal olan» bir «hata» olmuştu!

Maoistler, bu politikalarının bir gereği olarak; örneğin, Zaïre-Mobutu rejiminden, Lumumba'yı ve taraftarlarını bir zaman desteklemiş oldukları için özür dilemişler, Lumumba hareketini gözü kapalı desteklediklerini söyleyerek pro-emperyalist Mobutu'ya «günah çıkartmışlardır». Aynı «özür dileme ve günah çıkartma» işlemlerini, Kamerun'da ve Nijer'de de gerçekleştirmişlerdir. Bütün bunlar, Maoistlerin her türlü ilkedden yoksunluklarını, adice pragmatizmini gösteren kanıtlardır.

Emperyalistler ve Maoistler, Afrika politikasında —genel dünya politikasında olduğu gibi— birbirlerini karşılıklı olarak başka biçimlerde de desteklemektedirler. Örneğin, başta «Le Monde» gibi kapitalist dünyanın önde-gelen basın organları, Maoizmin «iyiliklerini», «Üçüncü dünya ve özellikle Afrika halkları için yararlarını» anlata anlata bitiremeyip, Sovyetler Birliği'ni «kötülük örneği» olarak gösterirlerken; Maoistler de, Afrika ülkelerini Avrupa Ortak Pazar kapitalist ülkeleriyle «dostça» ilişkilere teşvik etmekte, başka bir deyişle «kurtla kuzunun dostluğunu» övmektedirler.

Angola olayları ise, Maoistlerin emperyalizmle ittifaklarını gösteren ve «bardağı taşıran son damla» hizmetini görmüştür. Güney-Afrikalı Komünist Partisi Merkez Komitesi, bir kararında şöyle yazmaktadır:

«Bizzat Maoizm, tehlikeli bir anti-komünist, anti-sovyetik ve pro-emperyalist politika olarak kendini ortaya koymaktadır.» *

Şili, Bangladeş, v.d. gibi ülkelerin deneyimleri de bunu kanıtlamaktadır.

Maoistlerin, Angola olaylarındaki dünya devrimci cephesine ihanetleri, aslında yeni bir olgu da değildir. Zira, Maoistler, daha 60 yıllarının başlangıcından itibaren M.P.L.A.'ya ve Angola halkına karşı düşmanlık gösterilerine girişirken, aynı zamanda da Holden Roberto'yu kayıtsız şartsız desteklemeye girişmişlerdir. CİA ajanı Holden Roberto'nun F.N.L.A.'sı, Maoistlere göre, «sürgündeki Angola hükümeti» idi. Maoistler, sadece bununla da kalmıyarak, M.P.L.A.'yı içerden parçalamaya da çalışmışlardır. Örneğin, sonradan Holden Roberto'ya katılan M.P.L.A. eski örgütlenme sekreteri Da Cruz'un, M.P.L.A.'yı bölme planlarını cesaretlendirmişlerdir. Kısacası, Maoistlerin bugünkü Angola politikası, geçmişteki genel Afrika politikasının ve Angola politikasının doğal bir sonucudur.

* Bkz. «Les Maoistes en Afrique», *La Nouvelle Revue Internationale*, Nisan 1976.

CIA ajanı Holden Roberto;

«Bütün askerlerim Çinliler tarafından eğitilmişlerdir..
Bundan da öteye Çinliler bana hiç koşulsuz yardım et-
mektedirler»

diyerek, Maoistlerin ihanet çizgilerini yadsınamayacak biçimde açıklamaktadır. Ve H. Roberto'nun bu sözleri söylediği günlerde, Zaire'de, CIA ajanları ile Maoistler, ortaklaşa olarak F.N.L.A. askerlerini eğitmekteydiler.

Maoistlerin, Angola olayları ile iyice ortaya çıkan maskesiz yüzleri, bütün ilerici Afrika'da, gerçek bir fırtına koparmıştır. Şubat 1976'da Luanda'da toplanan ve hemen bütün ilerici Afrika rejimlerinin önderlerinin katıldığı Angola ile Dayanışma Toplantısında yayınlanan ortak bildiriye, Angola'nın düşmanları ile ittifak kuran Maoistler mahkum edilmiş ve Maoistlerin Güney - Afrikalı ırkçılarla, A.B.D. emperyalizmi ve kuklalarıyla, «eşyanın tabiatına aykırı bir ittifak» içinde buldukları saptanmıştır.

Bunların sonuçları ise, Maoistlerin Afrika'da tecriti yönünde önemli girişimlere yol açmıştır. Örneğin, Tanzanya devlet başkanı Julius Nyerere, Temmuz 1975'te bir basın konferansında; Çin'le ekonomik ilişkilerinin, ülkesinin ideolojik ve siyasal hayatını etkilemesine müsaade edilemeyeceğini bildirmiştir. Kongo-Brazzaville, Tanzanya ve Gine cumhuriyetinde bulunan Çinli askeri uzmanların, ordu içinde propaganda çalışmaları yapmaları yasaklanmıştır.

Görüldüğü gibi Maoistler, dünya devrimci cephesine karşı giriştikleri ihanet hareketinden, bizzat kendileri en büyük zarar görmeye başlamışlardır. Bunun sonucunun ise, Çin'in iç politik ortamına yansyacağı —ve hatta bir ölçüde yansımış bile olduğu— ve Çin halkının devrimci kazanımlarını çiğnemen Maoist kliğin yıkımını yakınlaştıracığı kuşkusuzdur. Diğer bir deyişle, «rüzgar eken fırtına biçer» örneği, Maoistler de uzun yıllar boyunca yürüttükleri ve dozunu giderek arttırdıkları anti-komünist, anti-sovyetik, emperyalizmle isbirlikçi politikalarının sonuçlarını, hem dünya devrimci cephesinden tecrit olarak ve hem de bizzat Çin'de yıkımlarını yakınlaştırarak ödemeye başlamaktadırlar.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Portekiz'in Angola'dan çekilerek ülkeyi «Angola halkına terketmesinden» (!) hemen sonra, Angola halkının ve gerçek temsilcisi M.P.L.A.'nın karşısına, hemen hemen bütün emperyalist kamp ve her türden yandaşları dikilmiştir. Bu denli büyük bir gerici güçler yığılması karşısında, M.P.L.A., 1975 ilkbaharında başlayan savasta, kendinden kat kat üstün donatılmış ve sırtını Zaire kanalıyla emperyalist güçlere davamıs F.N.L.A.'yı inanılamıyacak kadar kısa bir sürede bozguna uğrat-

miş, arkasından UNİTA adlı diğer emperyalist kuklası örgütü birkaç haftada (Ağustos-Eylül 1975) çökertmiş; bu örgütün çöküşünün yaklaşması üzerine, Angola topraklarına giren Güney-Afrika askeri birliklerini ülkeden kovalamıştır. Bir «iç savaş» gibi gösterilmeye çalışılan, fakat gerçekte, tıpkı Vietnam'daki gibi, emperyalistler ve kuklaları tarafından bir istila savaşı ve halkın bu istilaya karşı direnme savaşı olan Angola savaşı, hem de bu kadar eşitsiz koşullarda, nasıl olmuş ta böyle parlak ve çabuk bir zafere ulaşmıştır? Bunun iki cevabı bulunmaktadır. Birincisi, Angola halkının kahramanca direnci ve Angola halkının gerçek temsilcisi M.P.L.A.'nın daha önce belirttiğimiz yapısal özelliklerinden doğan üstün savaş stratejisidir; ikincisi ise, başta S.S.-C.B. ve Küba olmak üzere, dünya sosyalist sisteminin yardımıdır. Bu iki gücün biraraya gelişi üzerinde biraz duralım.

ANGOLA HALKININ DİRENCİ VE MPLA'NIN SAVAŞ STRATEJİSİ

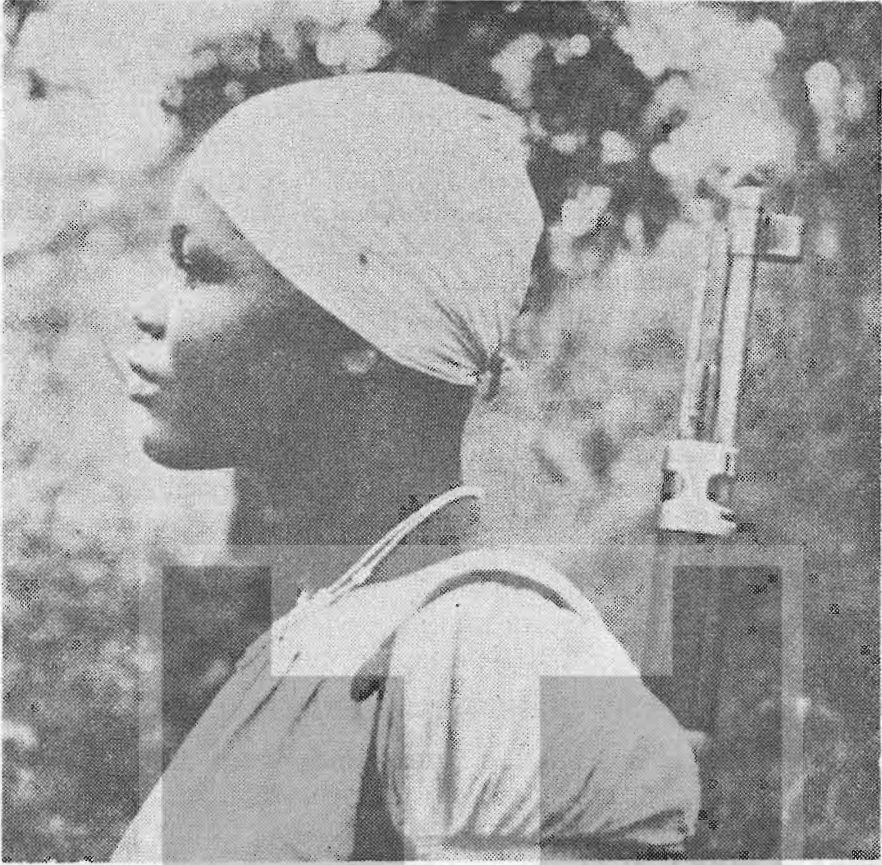
M.P.L.A.'nın savaş boyunca stratejisi üç temel üzerine dayanmıştır. **Birincisi**, genel halk direnci; **ikincisi**, direnmek için üretmek; **üçüncüsü** ise, halk iktidarı.

Bunları biraz açalım.

— **Genel halk direnci:** M.P.L.A., kabile ayırımına ve Portekizli sömürge artıkları yada parayla tutulmuş askerlerden oluşan kadrolara sahip F.N.L.A. ve UNİTA karşısında, hiçbir ayırım yapmaksızın bütün Angola halkını seferber etmiştir. M.P.L.A., Angola halk kitlelerini, tabanda, halk milisleri içinde, onun üstünde ise, sadece ulusal değil, fakat siyasal bir ideal için de savaşan gönüllü savaşçılardan oluşan düzenli bir halk ordusu içinde örgütlemiştir. Düzenli halk ordusu, Angola halkının ulusal ve sosyal kurtuluş savaşının beyni olduğu halde, halk milisleri de, bu ordunun gözü-eli-kulağı olmuştur.

— **Direnme için üretmek:** emekçi komiteleri ve üretim kooperatifleri, savaş içinde çökme tehlikesiyle karşı karşıya kalan ekonomi sektörlerini ayakta tutmak için, ya doğrudan doğruya bu sektörlerin yönetimini eline almış, yada savaşın da itkisiyle çeşitli işletmelerde patlak veren anarşik olaylarda ara bulucu olarak müdahalelerde bulunmuştur. Bu komite ve kooperatifler, örneğin Portekizli sömürgecilerin ülkeyi terkederken sabote ettikleri liman tesislerini onarmış ve bir ölçüde çalışır duruma getirmiş; bu ve bunun gibi diğer tesisleri F.N.L.A. ve UNİTA sabotajcılara karşı korumuştur.

Portekizli teknik kadroların ülkeyi aniden terketmeleri üzerine, çalışmama durumunda kalan işletmelere yardım için Yar-

BİR HALKIN KENDİNİ ÖZGÜRLÜĞE KAVUŞTURAN KARARLILIĞI

dım Komisyonu kurulmuştur. Luanda'da bir Ekonomi ve Planlama Bakanlığı kurulmuştur.

Kısacası, **M.P.L.A.**, savaşın en yoğun dönemlerinde bile, ülke ekonomisini bizzat çalışanların örgütlerine dayanarak ayakta tutmaya çalışmış ve bunu çok büyük ölçüde gerçekleştirmeyi başarabilmiştir.

— **Halk İktidarı:** işçi, köylü, kadın-erkek, gençlik, öğrenci örgütleri aracılığıyla; ve mahalle, bölge, işletme komiteleri oluşturularak, **M.P.L.A.**, iktidarı en geniş halk kitlelerinin katılabileceği biçimde örgütlemiştir. Böylece de ortaya çıkan durum, **M.P.L.A.** ile Angola çalışan halkını birbirinden ayıramaz biçimde kaynaştırmıştır.

Bütün bunların karşısında, halka karşı, düşman, emperyalistlerin kuklaları olan **F.N.L.A.** ve **UNİTA** ise, terörden ve insan avı kampanyalarından başka bir «yönetim biçimi»ni ülkenin hiçbir yerinde ortaya koyamamışlardır.

Bu her iki örgüt te, işgal ettikleri her yerde gerçek bir anarşiye, yağmaya yol açmışlar, halkı göçetmeye zorlayarak, en iyi yetişmiş kadroları **M.P.L.A.** üyesi zanlısı olarak, kitle halinde katletmişlerdir. Özetle emperyalistlerin kuklaları, **M.P.L.A.** karşısında Angola halkına ancak bir kaos seçeneği göstermişlerdi. Halkın ise, bunlara verdiği cevap, savaşın tüm gidişini belirlemiştir.

İşte böylesine bir savaşın, **M.P.L.A.**'nın yenilemezliğini kanıtlaması kaçınılmazdı. Çünkü, **M.P.L.A.**'nın yenilgisi demek, Angola halkının yenilgisi demektir.

Fakat, emperyalizmin kuklaları, yenilginin arefesinde olduklarını kavradıkları anda, Angola halkına en büyük kötülüğü yapmaktan çekinmemişler ve ırkçı Güney-Afrika'yı yardımlarına çağırılmışlardır. Bunun üzerinedir ki, sosyalist ülkeler topluluğu, Angola halkına ve **M.P.L.A.**'ya o güne kadar devam eden yardımlarını daha da artırmışlar, Kübalı enternasyonalistler, Angola'da Güney-Afrikalı ırkçılara, Angolalı kardeşleri ile birlikte, unutulamiyacak bir ders vermişler ve ülkeden kovalamışlardır.

Enternasyonalizmin en parlak örneklerinden biri olan, Angola-sosyalist ülkeler dayanışması, her yönüyle öğretici bir olgudur. Bu öğretici olguya bazı açılardan yaklaşılm.

ANGOLA-SOSYALİST ÜLKELER DAYANIŞMASI

Başta Sovyetler Birliği ve Küba olmak üzere, sosyalist ülkelerin Angola'ya yardımı, herkesçe bilinmektedir. Biz, burada bu konuyu iki kısa bölümde görmeye çalışacağız. Birinci bölümde, Sovyetler Birliği'nin Angola konusundaki tavrına eğileceğiz. İkinci bölümde ise, Küba yardımını kısaca görmeye çalışacağız.

Sovyetler Birliği'nin, Angola'ya silah, v.d. yardımı konusunda, basında birçok bilgi çıktığı ve bu konu yeterince bilindiği için, biz, burada biraz değişik bir yaklaşımda bulunmaya çalışacağız.

Sovyetler Birliği'nin Angola olaylarına karşı tavrı, başlangıcından sonuna kadar, nasıl bir çizgi izlemiştir? Bu çizgi, Maoistlerin ve emperyalistlerin iddia ettikleri gibi «çelişkili», «pragmatik» bir tavır mıdır; yoksa gerçek anlamıyla proletarya enternasyonalizmi ilkelerine uygun bir tavır mıdır?

Bu soruyu aydınlatmak için, Sovyetler Birliği'nin tavrına ışık tutan ve «Pravda» ve «İzvestia» gibi yayın organlarında Angola olaylarının başlangıcından itibaren çıkan bazı makalelerin neler yazdıklarını en genel hatlarıyla ve kısaca görmeye çalışacağız. Öyle sanıyoruz ki, sadece bunlar bile, Sovyetler Birliği'nin onurlu ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine sadık Angola politikasına ışık tutmaya yeterli olabilecektir.

Birinci belge, 12.1.1975 tarihli **Tass Ajansı**; yani Portekiz'in

Angola'yı terkettiği tarihte, Tass Ajansı'nın yorumudur. Yorumda kısaca şöyle denilmektedir:

«M.P.L.A. yönetimi altında bağımsızlığı ilan edilen Angola Cumhuriyeti, açık bir emperyalist saldırının kurbanıdır... A.B.D.'den, NATO üyesi Avrupalı ülkelerden, Çin'den, Angola'ya, Zaire yoluyla askeri malzeme, silah ve cephane sürekli olarak gelmektedir. Angola'nın güneyinde ve kuzeyinde, M.P.L.A.'yı yoketmeyi deneyen güçler, geçmişte Kongo'da ve Nijerya'da bir iç savaş kışkırtan aynı emperyalist tekellerdir...

«Bağımsız Angola'nın emperyalist saldırının kurbanı olduğu ve toprak bütünlüğü dıştan tehdit edildiği bir zamanda, bir çok Afrika ülkesinden, M.P.L.A.'ya yardım etmenin Angola'nın içişlerine karışmak olacağı şeklindeki seslerin yükselmesi şaşırıktır. Bugünkü koşullarda, M.P.L.A.'ya yardım, bağımsız Angola'ya yardımdır. Sovyet halkı, yeni bir Afrika devletine karşı saldırıyı kınamakta ve silahlı işgalcilerin bu ülkeden hemen çekilmesini ve bağımsız Angola'nın barışçıl gelişimine uygun koşulların kurulmasını istemektedir.»

11 Kasım 1975'te, Sovyet Yüksek Prezidyumu Başkanı, Nikolay Podgorny, Agostinho Neto'ya şu mesajı göndermektedir:

«S.S.C.B., Angola Halk Cumhuriyetini bağımsız ve hükümler devlet olarak tanımakta ve kendisiyle diplomatik ilişkiler kurmaya ve büyükelçiler düzeyinde diplomatik temsilcilikler değiş-tokuşunda bulunmaya hazırdır... Enternasyonalist görevine sadık olan S.S.C.B., savaşan Angola halkının her zaman yanında olmuştur ve Angola'nın yurtsever güçlerine çok-çeşitli bir yardım ve destekte bulunmuştur.»

Aynı günlerde, «İzvestia» gazetesinde çıkan bir yazıda ise, özetle şöyle denilmektedir:

«Anti-kolonyal devrim, siyasal bağımsızlığa ulaşmakla sona ermez. Onu savunmak gerekir ve bunun sonucu olarak, iktidar partisi olan M.P.L.A.'ya yardımcı devam ettirmek çok doğaldır...

«A.B.D. yöneticileri, çatışmanın başlangıcını S.S.-C.B.'ye yüklemeye ve S.S.C.B.'yi Afrika'nın güneyinde güçler dengesini bozmakla itham etmeye çalışarak, S.S.-C.B. üzerine baskıda bulunmayı denemektedirler... Oysa detant, dünyada statükonun korunması anlamına

gelmez... Bazı Batılı yöneticiler, detant sanki gezegenimizin geleceği için ortak çabalar değil de, bir emtia imişçesine, detant'ın bir bedelini istemektedirler...»

1976'nın birinci ayında, Pravda'da çıkan bir yazıda ise şöyle denilmektedir:

«Bugün artık bilinmektedir ki, A.B.D. ve diğer Batı Avrupa ülkeleri, Angolalı ayrılıkçı örgütleri uzun süreden beri silahlandırmakta ve donatmaktadır. Bunlar, bugün bu yardımı artırmaktadırlar. O halde bugünkü çatışma, emperyalist güçlerin, ırkçı Güney-Afrika rejiminin ve paralı fedailerinin kabaca müdahalesinden doğmaktadır. Batılı ülkeler, Afrika ve dünya kamuoyu önünde kendilerini haklı çıkarmak için, Sovyet dış politikasını olduğundan başka türlü göstermeye gayret etmektedirler.

«Şeyleri yerli yerine yerleştirmek için, Sovyetler Birliği'nin, genel olarak ulusal kurtuluş sorunlarında ve özel olarak bu somut durumda hangi ilkesel politika-ya bağlı bulunduğunu bir kez daha hatırlamak uygun olacaktır.

«Enternasyonal görevine sadık olan ve bunu hiç te bir sır olarak saklamayan Sovyetler Birliği, sömürgeci-liğe karşı savaşlarında, Angola'nın yurtsever güçlerine ve M.P.L.A.'ya maddi ve manevi yardım yapmıştır ve yapacaktır... Bugünkü durumda, Angola Halk Cumhuriyeti'nin meşru talebi karşılığında, Sovyetler Birliği'nin sağladığı yardım, Angola Halk Cumhuriyeti'nin sınırlarını, yabancı saldırılara karşı korumaya yöneliktir...

«Sovyetler Birliği Angola'da ekonomik, askeri yada başka hiçbir yarar aramamaktadır. Sovyetler Birliği'nin Angola'da askeri üsler yaratma niyeti yada aynı şekilde bütün bunların Sovyetlerin Afrika'da bir ekonomik yayılma niyetinden doğduğu şeklindeki bütün iddialar, hayal mahsulü icatlardan başka bir şey değildir...

«Uluslararası detant, saldırganlar için eylem özgürlüğü, sömürgecilerin ve ırkçıların ulusal zenginlikleri yağmalama olanaklarının ayakta tutulması, yada buna son verildiğinde, yitirdikleri pozisyonlarını zorla tekrar elde etmek anlamına hiçbir şekilde gelmez. Afrika'nın Güneyinde gerilimi yaratan ve barışı tehlikeye sokan, işte kesinlikle bu tür eylemlerdir.

«Sovyetler Birliği, Angola'ya silahlı dış müdahalenin durdurulmasının kararlı biçimde lehinde olduğunu

ilan etmektedir. Bu ülkenin halkı, barış ve özgürlük içinde yeni bir hayatla ilgili sorunlarını bizzat kendisi çözümlenmek hakkına sahip olmak zorundadır.»

Seçtiğimiz bir kaç örneğin de, başkaca hiçbir yoruma gerek bırakmayacak şekilde gösterdiği gibi, Sovyetler Birliği'nin Angola politikası için tek bir söz söylemek yeterlidir: bu politika, kesin-kes Marksizm-Leninizmin ilkelerinden esinlenen örnek bir enternasyonalizm politikasıdır.

Şimdi ise, Angola halkının ve gerçek temsilcisi **M.P.L.A.**'nın başlıca enternasyonalist kardeşlerinden bir diğerini, Küba'yı kısaca görelim.

Aslında Küba ve **M.P.L.A.** arasındaki ilişkiler, hiç te yeni değildir. Daha 1961 yılından, yani Angola'da silahlı mücadelenin başladığı tarihten itibaren, birçok **M.P.L.A.** üyesi, Küba'ya gelmişler, eğitimlerini Havana'da yapmışlardır. Kısacası, 1961 yılından itibaren, Küba ile **M.P.L.A.** arasında kardeşçe ilişkiler kurulmuş ve gelişmiştir. Devrimci Küba, devrimci **M.P.L.A.**'ya her zaman ve her biçimde yardımda bulunmuştur. Ancak, ne zaman ki Güney-Afrika'lı istila ordusu Angola topraklarına girmiştir, o zaman, bizzat Kübalı devrimciler de **M.P.L.A.**'nın talebiyle, Angola'ya gelmişlerdir. Bu gerçeği, Küba Komünist Partisi Birinci Sekreteri Fidel Castro şöyle açıklamıştır:

«Geçen 23 Ekimde, Güney-Afrika askeri birliklerinin bu ülke topraklarını istilasından önce, tek bir Kübalı asker Angola topraklarına ayak basmamıştır. Bu tarihte, Angolalı yurtseverlerin talebi üzerine, Angolalı kardeşlerimize yardım etmek için askerlerimizi gönderdik.» *

Savaş boyunca, özellikle Güney-Afrikalıların püskürtülmesinde, tayin edici bir rol oynayan Kübalı askerlerin, Angola'da neden bulduklarını soran ve bu konuda çeşitli spekülasyonlara girişenlere karşı ise, F. Castro şöyle cevap vermektedir:

«Bazı emperyalistler, bizim neden Angolalılara yardım ettiğimizi, bizim orada hangi çıkarlarımızın bulunduğunu soruyorlar. Çünkü, onlar, bir ülke herhangi bir şey yaptığı zaman; bunu petrol, bakır, elmas yada başka doğal kaynaklar arayışı için yaptığı şeklinde düşünmeye alışmışlardır... Eğer emperyalistler, bizim Angola'ya neden yardım ettiğimizi anlamak istiyorlarsa, bir proletarya enternasyonalizmi kitabı okusunlar!»

* Bkz. «L'Humanité» 17.1.1976.

Doğaldır ki Angola kurtuluş mücadelesine yardım edenler sadece S.S.C.B. ve Küba değildir. Başta Mozambik, Gine-Bissao, Gine, Kongo-Brazzaville, v.d. olmak üzere; daha dün A.B.D. emperyalizmini bozguna uğratan Vietnam, Magreb ülkelerinin en ilerici rejimine sahip olan Cezayir, kapitalist ülkelerin işçi sınıfı ve komünist partileri; tek kelimeyle, çağımızın belirleyici özelliği olan kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketi, sosyalist sistem ve ulusal kurtuluş hareketlerinin ortak mücadele cephesi, Angola'da en somut biçimde ifadesini bulmuştur.

Bütün bunlar da göstermektedir ki, Marksist-Leninist enternasyonalizm ilkeleri, hayatın içinden doğan, bizzat hayatın kendisi tarafından doğrulanan ölümsüz değerlerdir. Bu ilkelerin her türlü çığnenişi, çığneyeni kaçınılmaz olarak karşıdevrim cephesine atacaktır.

Kadınların Sesi

KADINLARIN yüzyıllardır kaybettikleri Eşitlik ve Özgürlüklerine kavuşmaları, Bağımsızlık, Barış, Demokrasi ve Toplumsal ilerleme yolunda

KADINLARIN SESİ

İlerici Kadınlar Derneği Yayın Organı

Aylık : 1,5 TL.

TÜSTAV

Emniyet mah. Taşkent sok. 12/2

Çeliktepe 4. Levent
İSTANBUL

Doğaldır ki Angola kurtuluş mücadelesine yardım edenler sadece S.S.C.B. ve Küba değildir. Başta Mozambik, Gine-Bissao, Gine, Kongo-Brazzaville, v.d. olmak üzere; daha dün A.B.D. emperyalizmini bozguna uğratan Vietnam, Magreb ülkelerinin en ilerici rejimine sahip olan Cezayir, kapitalist ülkelerin işçi sınıfı ve komünist partileri; tek kelimeyle, çağımızın belirleyici özelliği olan kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketi, sosyalist sistem ve ulusal kurtuluş hareketlerinin ortak mücadele cephesi, Angola'da en somut biçimde ifadesini bulmuştur.

Bütün bunlar da göstermektedir ki, Marksist-Leninist enternasyonalizm ilkeleri, hayatın içinden doğan, bizzat hayatın kendisi tarafından doğrulanan ölümsüz değerlerdir. Bu ilkelerin her türlü çığnenişi, çığneyeni kaçınılmaz olarak karşıdevrim cephesine atacaktır.

Kadınların Sesi

KADINLARIN yüzyıllardır kaybettikleri Eşitlik ve Özgürlüklerine kavuşmaları, Bağımsızlık, Barış, Demokrasi ve Toplumsal ilerleme yolunda

KADINLARIN SESİ

İlerici Kadınlar Derneği Yayın Organı

Aylık : 1,5 TL.

Emniyet mah. Taşkent sok. 12/2

Çeliktepe 4. Levent
İSTANBUL

KÖGEF başkanı ile bir konuşma

Yıllardır Kıbrıs üzerinde oynanan oyunlar, toplumlararası görüşmelerde yeni boyutlara ulaşmıştır. 1974 yılından sonraki gelişmeler, Türkiye - Kıbrıs burjuvazisinin, dünya barışı güçlerinin desteğini kaybetmesine ve dünya politika arenasında «yalnızlığa» itilmesine neden olurken; Türkiye’de ve özellikle Kıbrıs’ta, halkın gelişen demokratik mücadelesi karşısında yıllardır sürdürülen faşist uygulamalar olanca hızıyla artmaktadır.

Kıbrıs’ın stratejik öneminin yanısıra, işbirlikçi büyük burjuvaziye, Kıbrıs halkını bir kat daha sömürmek için birtakım yeni olanaklar sağlayan 1974’den sonraki gelişmeler; 141 ve 142. maddelere benzer yasaların çıkarılma hazırlıkları; memurların seçilme hakkının kısıtlanması; yüksek öğrenim gençliğine oy hakkı verilmemesi; gittikçe dozunu artıran şövenizm ve bağımsız Kıbrıs Türk Devleti’nin ilan edilme çalışmaları; Kıbrıs’taki gerici egemen çevrelerin, Kıbrıs’ı bir NATO üssü haline getirme özlemlerinin göstergesidir. Son olarak da, faşist komandolar tarafından iki Kıbrıs’lı devrimcinin öldürülmesi ve bir Kıbrıs’lı öğrencinin sınır dışı edilmesi, faşist uygulamaların son halkasıdır.

Tüm ilericilere, yurtseverlere karşı girişilen bu terör kampanyası altında, Kıbrıs’ta, önümüzdeki günlerde yapılacak seçimler; Kıbrıs gençliğinin, tüm ilericilerin, yurtseverlerin, demokratik örgütlerin Denктаş iktidarına ve demokratik mücadeleyi baltalayanlara karşı barış, demokrasi ve bağımsızlık mücadelelerinde yeni bir dönemin başlangıcı olacaktır.

Bu nedenle, Kıbrıs yüksek öğrenim gençliği, halkının yanındaki mücadelesini ve görevlerini daha bilinçli ve örgütlü sürdürebilmek için, Kıbrıslılar Öğrenim ve Gençlik Federasyonu’nu (KÖGEF) kurmuşlardır.

Bu sayımızda, KÖGEF Başkanı Mehmet Ali Talat ile yaptığımız bir konuşmayı sunuyoruz.

Soru : KÖGEF’in kuruluş amaçlarını ve ilkelerini açıklar mısınız?

12 Mart faşizan baskılar döneminde, Türkiye’deki demokratik kitle örgütleri gibi, Kıbrıs Yüksek Öğrenim Gençliği’nin demokratik örgütleri de kapatılmış ve yüksek öğrenim gençliği örgütsüzlüğe itilmişti. Uzun bir örgütsüzlük döneminden sonra, 1974 yılı içerisinde demokratik kitle örgütlerini oluşturan Kıbrıs Yüksek Öğrenim Gençliği, kendi sorunlarını çözmeye yolunda önemli adımlar atmış, Kıbrıs halkının barış, demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinin yanında aktif olarak yer almıştır. İstan-

bul, Ankara, İzmir ve Trabzon'da örgütlenen Kıbrıs Yüksek Öğrenim Gençliği, kendi somut sorunlarının çözümünde daha kararlı olabilmek, halkının demokratik mücadelesinin yanında daha güçlü olarak yer alabilmek amacı ile, bir üst örgüt olarak, **KÖGEF**'i oluşturmuştur.

Kıbrıs Y.Ö.G.'nin örgütlenmesinde önemli bir güç olan **KÖGEF**'in ilkelerine gelince :

Gençlik içerisinde sınıf mücadelesine en kararlı bir biçimde katılan kesim, işçi gençliktir. Çeşitli sınıf ve tabakalardan gelen öğrenci gençlik hareketi içerisinde, işçi sınıfına ters akımların, türlü hastalıkların ortaya çıkması doğaldır. Ancak, öğrenci gençlik işçi sınıfı ile bağlarını güçlendirebildiği ölçüde, işçi sınıfı mücadelesinin yanında yer alabilir. K.Y. Ö.G.'nin demokratik kitle örgütlerinin oluşturdukları **KÖGEF**, bu yönlerdeki çalışmalarını yoğunlaştırmaktadır.

KÖGEF, her türlü oportünizme, revizyonizme ve özellikle öğrenci gençlik içerisinde yayılma alanı bulan anarşizme, troçkizme, goşizme; dünya sosyalist sistemine küfreden, Sovyetler Birliği'ne «sosyal - emperyalist» diyen, işçi sınıfına ters tüm akımlara karşıdır. Buna karşı mücadele etmekte kararlıdır. **KÖGEF**, işçi sınıfı biliminin aydınlatıldığı yolda yürüyecektir.

Türkiye'deki örgütlerle, anti - faşist, anti - emperyalist eylem platformunda ortak çalışmalarda bulunmanın; dünya gençlik örgütleri, Kıbrıs'taki demokratik kuruluşlar ve yabancı ülkelerdeki Kıbrıslıların örgütleri ile sıkı dayanışmanın gerekliliğine inanıyoruz.

Kıbrıs'ın bağımsızlığı, bağlantısızlığı ve toprak bütünlüğü, Federasyonumuzun ana ilkelerinden birisidir. Denktaş iktidarının alaşağı edilmesi, daha demokratik bir ortama geçilmesi bu mücadelenin önemli adımlarındandır. Kıbrıs'ın gerçek bağımsızlığını sağlayacak gücün işçi sınıfı olduğunu unutmadan Kıbrıs'taki demokratik güçlerin mücadelesine katkıda bulunmak görevimizdir.

K.Y.Ö.G.'nin yığınla sorunlarının çözümü için çaba göstermek, Federasyonun önemli ve doğal bir görevidir. Öğrenci sorunlarının, halkımızın sorunlarından kaynaklandığını bilerek bu yoldaki mücadelemizi de inatla sürdüreceğiz.

Soru : **İlkeleriniz çerçevesinde, Kıbrıs'ın içerisinde bulunduğu dış siyasi durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Kıbrıs sorununun yaratıcısı emperyalizmdir. İngiliz Sömürge Yönetimi döneminde, sömürgecilğe karşı ortak bir savaş verilmesini engellemek amacı ile, iki toplum, «böl ve yönet» politikası ile kışkırtılarak birbirine düşürülmüş ve Ada'nın Türkiye ile Yunanistan arasında taksim edilerek, bir NATO üssü haline getirilmesine çalışılmıştı. İki toplum ara-

sına sokulan kin ve nifak sonucunda, 1960 Kıbrıs Anayasası ile, sözde bağımsızlık sağlanmış ve İngiltere, 99 mil - karelik bir alanda üslerini kurmuştu. Emperyalizm ve yerli işbirlikçileri, Ada'nın kesinlikle «taksim» edilmesinden yana idi. Bu nedenle de karşılıklı kıskırtmalarla, iki toplumun yeniden birbirine düşürülmesi gerekiyordu. Nitekim 1963 yılında Kıbrıs'ta çatışmalar başlıyor ve şövenizm alabildiğine körükleniyordu... Toplumlarası çatışmaların durması ile Kıbrıs halkının bağımsızlık mücadelesi yeni boyutlara ulaşıyor ve emperyalizme korkulu rüyalar gör-dürüyordu.

Emperyalizme hizmette kusur etmeyen faşist cuntacı subaylar ve Samson'un düzenlediği 15 Temmuz darbesi ile gelişen olaylar, Kıbrıs'ın taksimini tam anlamı ile gerçekleştirme yolunda yeni girişimleri de beraberinde getirmiştir. Uzun yıllar sürdürülen toplumlarası görüşmelerin, sürekli olarak NATO çerçevesinde tutulması, NATO'nun karanlıklarında bırakılması, görüşmelerin barış getirmesini engellemiştir. Toplumlarası görüşmeler, Kıbrıs halkından gizli pazarlıklar biçiminde ve adayı emperyalizme peşkeş çekme hesapları içerisinde sürdürülmektedir. Örneğin; **Milliyet** gazetesinin 11 Mayıs - 13 Mayıs tarihli sayısında, M. Ali Birand'ın, «Bir Viyana Valsi» adlı tefrikasında yer alan ve Denktaş ile Klerides arasında geçtiği söylenen şu sözler çok anlamlıdır. Söylenildiğine göre Denktaş; «Bu uç bölgeye Rumların gelip yerleşmelerini kabul edersem, gerisi bana kalıyor mu? Özellikle Federe Devlet'in yetkileri.....», «haritada gösterdiğin şu üç bölgeyi sana verirsem, diğer her şeyi bana bırakacak mısınız?» şeklinde pazarlık yürütmektedir. Bu konuşmalar, Kıbrıs Halkından habersiz bir şekilde sürdürülen bu pazarlıkların, özünde neyi amaçladığını gözler önüne sermektedir. Görüşmeciler, toplumların gerçek temsilcileri olmaktan çok uzaktadırlar. Klerides ve Denktaş'ın geçmişleri, tüm ilericiler ve Kıbrıs'ın bağımsızlığını savunan devrimciler tarafından çok iyi bilinmektedir. Emperyalizmin güdümünde olan Klerides ile yıllarca İngiliz Başsavcı yardımcılığı yapan, uygulamaları ile Kıbrıslı devrimcilerin üzerinde yıllardır terör estiren, Ada'nın taksimi demek olan «Bağımsız Kıbrıs Türk Federe Devleti» tezini öne süren, CIA patentli 15 Temmuz darbesi ve arkasından gelişen olaylarda emperyalizmin çıkarlarını savunan Denktaş'ın, kimlerin hizmetinde oldukları ortadadır. Şimdiki görüşmeciler, Tasos Papatapulos ve Ümit Süleyman Onan da aynı politikayı savunan kişilerdir ve toplumlar tarafından görüşmeci olarak görevlendirilmemişlerdir.

Kıbrıs'ta gerçek barışın sağlanmasının yolu, bütün NATO'cu etkilerin ortadan kaldırılması ve anti - emperyalist bir tavır takınılmasından geçer. Kıbrıs halkının barış, demokrasi ve bağımsızlık mücadelesi, emperyalizme hizmet eden bütün girişimleri kırarak başarıya ulaşabilir. Bunun için de, toplumlarası görüşmelerin NATO karanlıklarından çıkarılması, emperyalist etkiden tam anlamı ile arındırılması ve toplumların seçecekleri delegasyonlar aracılığı ile sürdürülmesi gerekir. Kıbrıs'ın taksimi-

nin engellenmesi, adanın bağımsızlığı, toprak bütünlüğü ve üslerden arınmışlığı, ancak böylesi bir yoldan yürünerek gerçekleştirilebilir.

Soru : Kıbrıs Türk bölgesinin durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kuzey Kıbrıs'ta, gerici egemen çevreler, halkımızı yoğun baskılar, işsizlik ve pahalılık cehennemi içerisinde yaşatmaktadır. Uygulanan ekonomi politikası kişi zengin etmeye, eşe - dosta bütün zenginlikleri ikram etmeye dayanan bir politikadır. Sermaye birikimini tamamlamaya çalışan cılız Türk burjuvazisinin çıkarları uğruna, bütün zenginlikler talan ediliyor, tahrip ediliyor. Ticaret burjuvazisinin çıkarları uğruna, Kıbrıs'ta üretilen ürünler dahî ithal ediliyor. Küçük üreticinin ürünleri yok pahasına elinden alınıyor. İthalatı tekelinde bulunduran şirketler, istedikleri fiatları dayatıyorlar... Vergi sistemi ile, dolaylı vergiler halkımızın sırtına bindirilirken, hiçbir ülkede görülmeyecek kadar düşük gelir vergisi getiriliyor. Turizm tesisleri özel ve yabancı sermayeye peşkeş çekiliyor. Türkiye burjuvazisi de halkımızın amansızca sömürülmesine büyük oranlarda katılıyor... Bütün bunların ve daha birçok etkenin yarattığı hayat pahallılığı, halkımız için dayanılmaz düzeylere ulaşıyor. Kuzey Kıbrıs'ta işsizlik kol gezerken Türkiye'den getirilen göçmenler de işsizlik ve pahalılığın girdabına atılıyor. Bu yetmiyormuş gibi, işgücü açığı olduğu safsatası ile Pakistanlı işçiler getirilerek çok düşük ücretlerle çalıştırılıyor. Bunların getirilmesindeki amaç, işsizler ordusunun sayısını artırmak ve emekçi halkın gelişen mücadelesine karşı kullanmaktır.

Bütün bunların yanında, anti - demokratik yasalarla halkımızın uyanışı bastırılmak isteniyor. Anti - demokratik Seçim Yasası ve çıkarılmak istenen Mussolini artığı Ceza Yasası, bunların başlıcalarıdır... Gerici egemen çevrelerin partisi olan UBP'ye üye olmayan köylüye kredi verilmiyor, işçi ve memur işinden atılıyor. Demokratik kuruluşlar üzerindeki baskılar yoğunlaştırılıyor.

Bunlara karşılık, halkımızın uyanışı her geçen gün yeni boyutlara ulaşmaktadır. Sarı sendikacılık tuzağına düşürülerek ekonomik mücadelesi dahi engellenen işçi sınıfı uyanmakta, patron uşağı Türk - Sen'in gerçek yüzünü açığa çıkararak, kendi öz sendikalarını oluşturmaktadır. Devrimci Genel - İş ve Yol - İş bunların en somut örnekleridir. Çalışan halkın öteki kesimleri de örgütlenmekte, ekonomik - demokratik mücadelede ağırlıklarını koymaktadırlar. Köylüler kooperatiflerini oluşturmakta; memurlar ve öğretmenler sendikaları etrafında kenetlenmekte; teknik elemanlar, doktorlar meslek örgütlerinde toparlanmaktadır. Bütün baskılara rağmen, gelişen bu örgütlülük, Kıbrıs'taki demokratik mücadele açısından önemli bir güvence oluşturmakta, gerici egemen çevreleri tedirgin etmektedir.

Soru : Kuzey Kıbrıs'taki demokratik mücadelede, gençliğin yeri ne olmalıdır?

Daha önce de belirttiğimiz gibi, en tutarlı ve kararlı mücadeleyi sürdürebilen gençlik kesimi, işçi gençliktir. İşçi gençlik örgütlerinin kurulmadığı, köylü gençliğin ise daha dağılmış olduğu günümüzde, gençliğin demokratik örgütlenmesi yeni başlamaktadır.

Gençliğin mücadelesinde öncü işçi gençlik olmakla birlikte, bugün için Kıbrıs'ta işçi gençliğin büyük bir çoğunluğunun sarı sendikalar elinde tutsak bulunması ve genel olarak baskılar nedeni ile politize olamayışı, bizleri hiçbir zaman yıldırmamalıdır. Birtakım sapık akımların getirdiği, «öncü güç öğrenci gençliktir», görünüşün sapıklığına düşürmemelidir... İşçi gençliğin bugünkü durumunun geçici olduğunu biliyoruz. İşçi gençliğin bilinçlenip örgütlenerek temel görevini yerine getireceği gerçeğinden hareketle mücadele ediyor ve bu gerçeğin ışığında temel görevimizin, işçi gençlikle aramızdaki bağları pekiştirerek mücadelemizi işçi sınıfının mücadelesine tabi kılmak olduğuna inanıyoruz.

Bu nedenlerle ve konumumuz itibarıyla demokratik mücadeledeki K.Y.Ö.G. kanadının görevlerini ele almak durumundayız :

Kuzey Kıbrıs'ta demokratik örgütlerin güçbirliğinin gerçekleştirilmesi güncel bir görevdir. Bu güçbirliği anti - faşist, anti - emperyalist mücadelenin gelişmesine büyük katkılarda bulunacaktır. Böylesi bir güçbirliğinde K.Y.Ö.G.'nin yeri oldukça önemlidir. K.Y.Ö.G.'nin anti - faşist, anti - emperyalist mücadelesi, Kıbrıs'taki demokratik mücadelenin bir parçası olmak durumundadır. Örgütlerimiz, bugüne dek bu görevlerini yerine getirmeye çalışmışlar, öğrenim gençliğinin özellikle yaz aylarında Kıbrıs'taki demokratik güçler yanında aktif olarak mücadeleye katılmasını sağlamışlardır.

İşçi sınıfının gerçek ekonomik örgütlerinin yeni yeni kurulduğu günümüzde, **demokratik mücadelenin de tartışmasız olarak başını çekecek olan işçi sınıfının**, tarihi görevini yapma doğrultusunda önemli adımlar atacağı kuşkusuzdur. K.Y.Ö.G.'nin demokratik mücadeledeki yeri, işçi sınıfı hareketine bağlılığı ölçüsünde sağlamlaşacak ve mücadelesi hastalıklardan arınacaktır. İşçi sınıfının her geçen gün artan örgütlülüğü demokratik mücadelenin sağlıklı olarak güçlenmesinin ve başarısının güvencesi olurken, gençliğin bu mücadelesindeki gerçek yerini almasının da belirleyicisi olacaktır.

Soru : Kıbrıs'taki seçimler konusunda ne düşünüyorsunuz?

Kıbrıs sorununun günümüzde vardığı aşama, Kuzey Kıbrıs'ın durumu ile yakından ilgilidir. Kıbrıs'ın bağımsızlığı toprak bütünlüğü ve üslerden

arınmışlığı yolunda verilen mücadele, Kıbrıs'taki barış ve demokrasi mücadelesi ile güçlendirilerek yükseltilecektir. Demokrasi mücadelesinin sağlıklı bir biçimde gelişmesinin işçi sınıfı hareketi ile ve bu mücadelede işçi sınıfının öncülüğünün gerçekleşmesi ile güvenceleneceğini belirtmiştik. Anti-faşist, anti-emperyalist güçbirliğinin bu hareketteki önemini her zaman vurgulayan K.Y.Ö.G., işçi sınıfı öncülüğünde gerçekleştirilecek böylesi bir güçbirliği için, günümüzdeki acil somut adımın, demokratik güçlerin oluşturacakları bir seçim ittifakı olduğunu belirtmiştir. Özellikle Kıbrıs'ın içerisinde bulunduğu somut koşulların; Denktaş iktidarının gitmesini, toplumlararası görüşmelerin NATO'cu girişimlere kapatılmasını gerektirdiği günümüzde, en azından gerici egemen çevrelere bir ders vermek, demokratik güçlerin etkinliğini artırmak, seçim ortamından yararlanılarak halkımızın yaşatıldığı cehennemi kitlelerin gözleri önüne sermek, NATO'cu, Amerikancı girişimlerini göstermek amacı ile, bir seçim ittifakına gidilmesi ve gerici egemen çevreler karşısında demokratik güçlerin tek bir yumruk haline gelmesi kaçınılmaz bir görevdir. Böylesi bir ittifak, Kıbrıs üzerinde yapılan pazarlıkların açığa çıkmasına, halkımızın acılarının dindirilmesine, giderek Kıbrıs halkının barış, demokrasi ve bağımsızlık mücadelesine önemli katkılarda bulunacaktır.

K.Y.Ö.G. bütün bunları göz önüne alarak, demokratik kuruluşların bir seçim ittifakına girmesinin kaçınılmaz bir görev olduğunu belirtmiş; bu ittifakın gerçekleşmesini engelleyen, ittifaka yanaşmayan, sektör davranan kuruluşların objektif olarak Denktaş iktidarına hizmet edeceğini her vesile ile duyurmuştur. Demokrasi mücadelesinin bir parçasını oluşturması gereken seçim kavgasından güçlü çıkabilmek, bir ittifakı zorunlu kılıyorsa ve bütün demokratik güçler bunu böyle koyuyorsa ittifakı engelleyen kuruluşları teşhir etmek K.Y.Ö.G.'nin de görevi olmalıdır. Halkımızın, kimlerin halktan yana; kimlerin kendisini ezen, sömüren işbirlikçilerden yana olduğunu görmesi açısından, halk düşmanlarını teşhir etmek her ilericinin, her yurtseverin kaçınılmaz görevi haline gelmektedir.

1970 yılında kurulan ve zamanla demokrasi mücadelesinde önemli bir yer yapan Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP)'nden sonra, 1975 yılında Halkçı Parti (HP)'nin kurulması, Kıbrıs Türk Toplumundaki partileşme sürecini hızlandırdı. Bunun ardından, gerici işbirlikçi egemen güçlerin siyasi partisi Ulusal Birlik Partisi (UBP), ve demokratik mücadelede yeni bir parti olan Toplumcu Kurtuluş Partisi (TKP) Halkçı Parti'den ayrılanlarca kuruldu.

Demokratik mücadelede yeri olan birçok kuruluşun ve öncelikle siyasal partilerin seçim ittifakı oluşturmaları K.Y.Ö.G. tarafından ısrarla istenerek bunu engelleyeceklerin halk düşmanı ilan edileceklerinin vurgulandığını belirtmiştir. Bu tür çağrılar, partilere, birçok demokratik kuruluş tarafından iletilirken ve halkımız böylesi bir ittifakı zorunlu görürken, özellikle son dönemlerde bir bocalama getirmekte olan HP, tavırları ile seçim ittifakını engellemiş, demokratik güçleri dağıtmak istemiştir. Bu tavır, HP'

nin gerçek yüzünü ortaya koyarak, halk düşmanlığını kanıtlarken, bir dönem halkımızın sahte umudu olan bu partiyi çökertmiştir. HP, seçim ittifakı karşısındaki tavrı ile halkımızın ezilmesine, sömürülmesine; Kıbrıs'ın emperyalizm ve işbirlikçileri tarafından bir NATO üssü haline getirilmesine hizmet etmektedir. Bütün demokratik güçler bu partiyi eleştirmekte ve bu tutumu ile, UBP'nin saflarında yer aldığını vurgulamaktadırlar. UBP'ne böylesine hizmet eden bir parti, özünde emperyalizme ve işbirlikçilerine yardım etmektedir.

Gerici egemen güçler kanadına gelince: halkımızı korkunç baskılar altında ezerek, amansızca sömüren egemen güçler de, UBP ve sözde işçi sendikası, aslında patron uşaklığı yapan, sapsarı TÜRK - SEN'in güçbirliği ile seçimlere katılmaktadırlar. Halkımızın yükselen uyanışı karşısında ne yapacağını bilmeyen bu gerici, işbirlikçi ittifak, halkımızın eski «milli dava» teraneleri ile uyutarak seçimleri türlü oyunlarla kazanmak çabasıdadır. Gerici egemen çevreler, HP'nin de objektif yardımları ile beş yıl daha bu halk düşmanı ittifakı sürdürmenin hazırlıklarını yapmaktadırlar.

Hiçbir dönemde seçimle gelemeyen Denktaş ve çevresinin, bu seçimleri kazanmasının, halkımıza ne ölçüde pahalıya mal olacağını, baskı ve sömürünün ne ölçüde artacağını, Kıbrıs'ın emperyalizme ne ölçüde pervasızca peşkeş çekileceğini değerlendiren K.Y.Ö.G., yerel seçimlerde CTP - TKP (Toplumcu Kurtuluş Partisi) ve bütün demokratik kuruluşların oluşturdukları ittifakı sonuna kadar desteklemekte kararlıdır. Fakat son aldığımız haberlere göre CTP ile TKP'nin yerel seçimlerde kurdukları ittifak, 20 Hazirandaki milletvekilliği seçimleri için gerçekleştirilememiştir. Bunun nedenini ayrıntılı olarak bilmemekle birlikte, bu kurulan ittifakın, milletvekilliği seçimleri için gerçekleşmemesi kuşkusuz demokratik güçlerin çok büyük bir kaybı olacak ve ilerici güçler bundan önemli yaralar alacaktır. Herşeye rağmen K.Y.Ö.G., bütün ilericileri, yurtseverleri, devrimcileri genel seçimlerin yapılacağı 20 Haziran gününü, gerici, işbirlikçi iktidardan hesap sorma yolunda önemli adımların atılacağı gün haline getirmeye çağırıyor...

Soru : Son günlerde Kıbrıs Yüksek Öğretim gençliği üzerinde artmakta olan baskıları açıklar mısınız?

Kıbrıs K.Y.Ö.G. üzerindeki baskılar alabildiğine yoğunlaşmakta ve bu güne kadar görülmemiş düzeylere ulaşmaktadır. Bu baskı ve terör Türkiye'deki faşizan baskıların bir parçası olmakla birlikte, özel olarak Kıbrıs'taki gerici işbirlikçi iktidarların ve onun parçası Gençlik Spor ve Kültür İşleri Dairesi ile Milli Ülkü Derneği'nin ve Türkiye'deki uzantısı Temsilciliğin çabaları ile yurtsever Kıbrıslılara yönlendirilmektedir. Devrimci kardeşlerimiz Özer ELMAS ve Mehmet ÖMER'in faşist katillerce öldürülmeleri, baskı ve terör zincirinin ilk halkalarını oluştururken, Kıbrıs'taki anti -

faşist uyanışın yükselmesi, iktidarı korkutmakta ve bir dizi baskı tedbiri getirmek zorunda bırakmaktadır. Liselerden bir takım ilerici öğrenciler uzaklaştırılırken, Türkiye'de bulunan örgütlü K.Y.Ö.G. üzerindeki baskılar da artmaktadır. Öğrenci düşmanı Temsilciliğin isteği ile, yurtsever Kıbrıslı öğrencileri yıldırma amacı taşıyan polis, Ankara'daki kız ve erkek yurtlarına baskınlar düzenlemiştir. Bunların ardından, örgütlü mücadelemizi kırmak amacı ile devrimci kardeşimiz Güner TAHİR kanunlara aykırı olarak sınır dışı edilmiştir. K.Y.Ö.G.'nin merkezi örgütü **KÖGEF**'in Yönetim Kurulu Üyelerinin, yine yasalara aykırı olarak burslarının kesilmesi, baskılar zincirinin yeni bir halkası olmuştur.

İlerici, devrimci K.Y.Ö.G. üzerindeki baskıların yoğunlaşacağını, bunlara karşı direnebilmek için örgütlü mücadelemizi yeni boyutlara ulaştırmamız gerektiğini bilerek, kararlı mücadelemizi sürdüreceğiz. Egemen güçlerin yeni olmayan silahı, sınır dışı etme uygulamalarını, geniş kitlelere duyurmak ve sürecek olan bu olaylar karşısında ilerici kamu oyunu uyararak görevimizdir.

Hiçbir baskı karşısında boyun eğmeden, halkımızın yanında örgütlü mücadelemizi sürdüreceğiz.

0

İLERİCİ YURTSEVER GENÇLİK

İLERİCİ GENÇLİĞİN YAYIN ORGANI

15. SAYISI ÇIKTI.

TÜSTAV

Adres: Divanyolu, Klodfarer cad. Örer İşhanı, No: 33 - 35/11
Cağaloğlu - İSTANBUL

Yazışma adresi : PK 914 Sirkeci - İSTANBUL

doğumunun 120. yıldönümünde D. Blagoev

14 Haziran, Bulgaristan Komünist Partisinin kurucusu Dimitir Blagoev'in 120. doğum yıldönümüdür. Türkiye sosyalist hareketi bu büyük devrimci önderi yeterince tanımamaktadır. Gerçi son zamanlarda D. Blagoev ile ilgili bazı yazı ve yayınlara rastlanmaktaysa da, bu henüz yeterli değildir *. Oysa, D. Blagoev'in kişiliği, mücadelesi, eserleri, gerek Bulgaristan işçi hareketi tarihindeki yeriyle, gerekse de enternasyonalist hareket içindeki yeriyle birincil bir önem taşımaktadır. Diğer bir deyişle, D. Blagoev, «Bal-kanlar'ın Lenin'i» gibi çok değerli bir ismi hakkeden büyük bir devrimci önderdir.

Bu büyük devrimci önderden Türkiyeli sosyalistlerin öğrenecekleri çok şey vardır. Kısacası, Türkiyeli sosyalistler, 12 Mart öncesinde yaşanan zararlı deneyimi hesaba katarak, Carlos Marighella'lardan, Alberto Bayo'lardan, Franz Fanon'lardan, v.d. çok önce, D. Blagoev gibi gerçek Marksist - Leninist önderleri tanımak ve bilmek zorundadırlar.

ÜRÜN, bu zorunluluğun bilincinde olarak, bu sayısında, Novo Vreme dergisinin 6 ncı sayısında yayınlanan D. Blagoev'le ilgili bir yazıya sayfalarında yer vermeyi bir görev bilmektedir.

DEVİRİMCİ MARKSİZMİN ÜNLÜ KURAMCISI

Prof. Dr. Yordan YOTOV

Dimitir Blagoev'in adı, ölümsüzler gökkubbesinde sonsuzluğa dek ışık saçacaktır. O, kırk yıl boyunca, bir hareketin tarihini yarattı. Bu hareketin kaderi ve geleceği, halkımızın kaderi ve geleceği haline dönüştü. Her yeni kuşak, edinilen deneyim ve bilgi ışığında, halkımız ve ülkemiz tarihinde eşsiz bir dönemeci gerçekleştiren Bulgaristan Komünist Partisi'nin rolünü ve önemini daha tam olarak değerlendirecek, Partimizin kurucusuna büyük saygısını ve minnettarlığını dile getirecektir.

Uluslararası proletarya ordusunun en devrimci müfrezelerinden birini kuran, dünya proletaryasının yürüttüğü savaşımın sarsılmaz bir savaşçısı olan Blagoev, yorulmak bilmeyen çalışma-

* D. Blagoev hakkında geniş bilgi için, bkz. Dimitir Blagoev, **SEÇMELER**, Temel Yayınları, 1976, Ankara.

larıyla uluslararası işçi hareketinin kahraman tarihine geçmiştir.

İzinde yürüdüğü davayı en tam ve en doğru biçimde değerlendirmek istersek, Dimitir Blagoev, Partimizin kurucusudur sözlerini söylememiz yeter. Bulgar komünistlerin temel ve en karakteristik kökenlerini ararsak, bunları, mutlaka O'nda bulacağız. Görüşleri ve örneğiyle, Parti üyelerine, işçi sınıfının kurtuluş davasına değer biçilemez bir sadakat, devrimci Marksizmin düşüncelerine, ardıcıl proletarya enternasyonalizmine sonsuz bağlılık, devrime özveriyle hizmet etme, proletarya ve devrimci Marksizm düşmanlarına karşı uzlaşmazlık duygularını aşılıyan insan Blagoev'dir. Yenilmez Ekim Devriminin kızıl ışıklarıyla aydınlanan bu insan, kristal gibi temiz ve çakmak taşı gibi sert olan ve komünist denilen o alایشının kazanılması amacıyla, Dar - Sosyalistlere özgü erdemlerin Leninizmin düşünce ve deneyimiyle kaynaştırılması zorunluluğunu ve yolunu gösterdi.

Eğer Partimiz, kurulduğu ve ilk adımlarını attığı o son derece elverişsiz küçük - burjuva ortamı koşullarında, batmayıp esenliğe kavuştuyorsa; Bulgar işçi hareketinde ortaya çıkan sapma eğilimlerini başarıyla önlediyse; savaş yıllarında, burjuva milliyetçiliğine kendini boğdurmadiyse; Büyük Ekim zaferinde, kendi zaferini ve yeni bir çağın başlangıcını gördüyse; devrimin tam zaferine dek savaşımını sürdürmek için, üç ayaklanmanın bozguna uğratılmasından sonra, tekrar dirildiyse; ve sadece otuz yılda, yurttan gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğuna giriştiyse; bütün bunları, herşeyden önce Ata'sına borçludur.

Bulgar komünistlerin Partisi, doğal olarak, bir kişinin yada bir grup insanın değil, fakat Bulgar işçi sınıfının ürünüdür. Ancak gerçek şudur ki: insanlığın tarihinde, düşünce yada eylemleriyle, yiğitlik yada özverisiyle, çağın gereksinimlerini başkalarından daha tam ve daha doğru olarak dile getirerek silinmez izler bırakan ve bırakacak, zamanına renk katan ve katacak kişiler her zaman varolmuştur ve varolacaktır.

Blagoev, Lenin'in kapitalizmin göreceli bir «barış» içinde geliştiği dönem olarak nitelediği bir dönemde, Marksist olarak yetişmiştir. Fakat bu barış ve erinç, sözün gerçek anlamıyla, fırtına öncesi bir durgunluğa benzemektedir. «Özgür» kapitalizm, son yıllarını yaşamakta, tekelci kapitalizme, emperyalizme dönüşmektedir. Yeni yüzyıla başlayan dönemin, kasırgalar ve yıldırımlar dönemi olacağı anlaşılmaktadır. Devrime yavaş yavaş yaklaşma görevi bir yana bırakılmaktadır. Proletarya, doğrudan doğruya devrim hazırlıklarına başlama ve devrimi gerçekleştirmekle görevlendirilmektedir.

Dimitir Blagoev, başlangıçta, kendini, Rusya'da proletaryanın kurtuluşu davasına adanmıştır. Burjuva - demokratik devrimi

daha henüz önünde bulunan bu ülkede, keskin sınıfsal çelişkiler, popülizm ve Marksizm arasında bocalayan oldukça güçlü bir devrimci hareket bulunmaktaydı. Fakat, O, bir proletarya devrimcisi niteliğiyle, eyleme, Bulgaristan'da başlamıştır. Ülkesine döndüğünde, bambaşka bir gerçekle yüzyüze gelmiştir. Burjuva - demokratik devrimi rolünü oynayan Rus - Osmanlı Savaşı, Osmanlı feodalizminin zincirlerini koparıp atmıştı. Fakat kapitalizm birdenbire yerleşmemişti, daha ilerki bir gelecekte gelişecekti ancak. Ülkede biricik devrimci hareket olan işçi hareketi, gelişiminin henüz ilk basamağındaydı. Burjuva topluma özgü sınıfsal çelişkiler, henüz açık biçimde belirginleşmemişti. Antagonistik iki temel sınıf, siyasal açıdan hâlâ örgütlenmemişti. Kapitalizm, ülke ekonomisine henüz o kadar derinliğine nüfuz etmemişti; ülkenin sosyal çehresini, açık biçimde değiştirecek bir nitelik kazanmamıştı. Kapitalizmin, kent ve köylere, akın eder biçimde girmesiyle başlayan çürütücü süreç, başlangıcında olup, yavaş geliyordu. Küçük meta üreticisi kitlelerinin çıkarları ve hayat görüşleri, hâlâ ülkenin çehresini çizmekteydi.

Blagoev, Marksizmi öğrenerek, sosyalizm adına başarılı bir savaşım yürütmek için gerekli koşul olarak, işçi sınıfının siyasal örgütünü kurma zorunluluğu düşüncesine ulaştı. Bugün, «**Blagoev grubu**» ismiyle bilinen Rusya'daki ilk Marksist örgütün oluşturulması, bu düşüncenin gerçekleştirilmesi yönünde ilk deneyimdi. Fakat Blagoev'in Rusya'dan kovulması, Petersburg'da örgütlenen ve «Rus Sosyal - Demokrat Partisi» adını alan Partiyi kurmak olanaklarından O'nu yoksun kıldı. Ancak, parti düşüncesinden vazgeçmeyen Blagoev, Bulgar toprağına basar basmaz, düşüncesini gerçekleştirme çalışmalarına başladı. 1 Haziran 1885 tarihinde, Sofya'da «Çağdaş Gösterge» dergisinin ilk sayısını çıkardı. Derginin görevi, bilimsel sosyalizmin propaganda-sını yapmaktı. Bulgaristan'da çıkan bu ilk sosyalist dergiyle, Blagoev, ülkemizde sosyalist propagandanın temelini ve Bulgar proletaryasının Marksist partisini kurma yolunda ilk adımı attı. Fakat bu an'dan, Bulgar Sosyal - Demokrat Partisi kurulana kadar, tam altı yıl geçti. Ülkenin o zamanki sosyo - ekonomik koşulları, parti oluşturma çalışmalarını sekteleyip geciktirmişti.

Rus devrimci hareketinde edindiği temel deneyime de dayanarak, parti kurma yönünde çok - yönlü eylemler yürüten Blagoev, 1891'de Bulgar Sosyal - Demokrat Partisi'ni kurdu. Hayatının sonuna kadar (1924) en güç, en sorumlu alanlarda çalıştı. Bu bir rastlantı değildir. Dimitir Blagoev, proletarya devrimcisi olarak daha ilk adımlarını atarken, devrimci teori olmadan devrimci hareketin olamayacağını anlamıştı. Başka türlü söylersek, devrimci teori olmadan, devrimci hareketin gözleri bağlı olacağı-

nı ve eninde sonunda uçuruma düşecek bir kişiye benzediğini anlamıştı. Marksist teori, sadece dünyayı açıklamakla değil, fakat aynı zamanda değiştirmekle de yükümlüdür. Fakat dünyayı başarıyla değiştirebilmek için, Marksist teori, ilk önce, yapılacak değişikliği açıklamalıdır. Bundan dolayı da, Blagoev'e göre, parti bir eğitim derneği değil, fakat savaşçı, devrimci bir örgüttür. Bu örgüt ise, iki eylemi, yani hem dünyayı açıklama ve hem de dünyayı değiştirme işlerini birleştirmelidir.

Bulgar Sosyal - Demokrat Partisi, kapitalist toplumun temelden değiştirilmesi ilkesi üzerinde, sosyalist toplumu kurmayı bir görev bilerek oluşturuldu. Fakat Parti herşeyden önce, savaşım koşullarına, nihai hedefe götüren yol ve araçlara ışık tutmakla görevlidir. Bu hayati bir zorunluluktur. Zira, ülkemizdeki somut tarihsel koşullar, burjuvaziye sosyalizmi bir hareket ve bir toplumsal düzen olarak geri püskürtme olanakları verebilir ve böylece Bulgar proletaryasının başlıbaşına bir sınıf olarak sivrilmesine ve bir sınıfsal hareket olarak işçi hareketinin gelişmesine engel olabilirdi.

Ülkemizde işçi sınıfı oluşurken, onun beşiği başında, Marksist bir dünya görüşüne, çözümsel bir zekaya, yaratıcı bir biçimde düşünme ve teorik genelleştirme yeteneğine, coşkulu bir yüreğe ve sarsılmaz bir iradeye sahip, ciddi bir adam durmaksızın uyanık durumda bulunmaktaydı. Bu, Bulgar proletaryası için büyük ve eşsiz bir şanstır. Fakat hareketin bu şanslılığı, Blagoev için ağır bir yükü. Sıradan her insan bu yükü taşıyamaz, ezilir kalırdı. Ham toprakları derinliğine O sürmeli, zararlı otları O temizlemeli, ilk büyük sözü O söylemeliydi.

*
**

Geçen yüzyılın sonunda ve bu yüzyılın başlangıcında, ülkenin sosyo - ekonomik gelişimi, objektif bir yasallık olarak, işçi sınıfının başlıbaşına toplumsal bir güç olarak gelişmesini, işçi sınıfının kendiliğinden bir sınıf olmaktan çıkıp kendisi için bir sınıfa dönüşmesini, Marksistlerin önüne çözümlenmesi gereken temel bir görev olarak dayatmıştı. Olgunluğa ermiş sosyal ilişkiler ve toplumsal bilinç, bu temel görevin çözümlenmesinde, en başta bir sorunun aydınlatılmasıyla başlanmayı gerekli kılıyordu. **Proletaryanın, Bulgaristan'ın geleceği olduğunu** kanıtlamak gerekiyordu. Kapitalizmin yavaş gelişmesi sonucu işçi sınıfı sayıca azdı ve zayıftı. Bu durumu parmağına dolayan küçük - burjuva ideologları ve politikacıları, ülkemizin kendine özgü bir gelişme yolu tutacağını, kapitalizmden ve kapitalizme özgü olgu ve özelliklerden kaçınacağını doğrulamaya çalışıyorlardı. Onlara göre, işçi sınıfı büyüyüp gelişemezdi. Bu ise, sosyalizmin Bulgaristan'da hiçbir zaman zemin bulamayacağı anlamına geliyordu.

Sosyo - ekonomik gelişimin objektif süreçlerini ve yasal eğilimlerini açıklamak yoluyla, bilime dayanmayan bu asılsız iddianın tuzla buz edilebileceğini iyi anlayan Dimitır Blagoev, geçen yüzyılın 80 yıllarında, geniş ölçüde bir incelemeye başladı. Bu incelemenin güttüğü amaç, Bulgaristan'ın sosyal perspektifini temellendirmektir. Bir kaç yıl süren araştırmalarını, «Sosyalizm Nedir ve Ülkemizde Sosyalizm İçin Zemin Var Mıdır?» yapıtında genelleştirdi. Bu kitap, 1891 yılında, Bulgar Sosyal - Demokrat Partisinin kurulmasından hemen sonra basıldı.

Bu kitap, ülkemizde çıkan ilk orijinal Marksist yapıttır. Bulgaristan'da işçi sınıfı hareketinin gelişmesi açısından, bu Yapıt'ın rol ve önemini belirtirken, bazı Parti yöneticileri O'nu, haklı olarak «Bulgar Komünist Manifesto»su olarak nitelendirirler.

Blagoev, öne sürülen soruya cevap ararken Bulgar halkının ekonomik ve sosyal hayatında en karakteristik olayları inceledi. Hayatın bütün alanları ile ilgili topladığı bir çok kanıtla, ülkenin kapitalizm yolunda geliştiğini, sonuç olarak, kapitalizmin her feodal topluma özgü tüm eski üretim biçim ve yöntemlerini yaktığını açık seçik gösterdi.

Blagoev şu kaniya varmıştı: «Kurtuluştan beri kapitalist üretim, ülkemizde herşeyi kökünden değiştiriyor. Bu üretim büyüdükçe söz konusu değişiklikler daha geniş ölçüler kazanacak, daha derin ve açık olacaklar... Halkımız giderek iki temel toplumsal sınıfa ayrılıyor: ellerinde bütün zenginlikleri toplayan kapitalistler ve gündün güne sayısı çoğalan yoksullar, çıplaklar ve açlar. Kapitalistlerin kendi aralarındaki rekabet artıyor, proletaryanın durumu ise daha da kötüleşiyor.»

Ekonomik ve sosyal değişiklikleri inceleyen Blagoev, şu sonuçları çıkarmıştı: Bulgaristan'da hayat, «kapitalist üretim biçiminin tam bir etkisi altında bulunuyor.» O, kapitalizmin gelişiminde, bir hareket, bir toplum düzeni olarak sosyalizmin ülkemizde geleceği olduğunu görüyordu.

Bulgaristan'da kapitalizmin kaçınılmaz gelişimini temellendirmenin, ülkemizde işçi sınıfı ve toplumsal düşünce açısından büyük önemi vardır. Blagoev, bilinci bulandıran ve bakışı körelten o küçük - burjuva denizinde, kapitalizmin kaçınılmaz ürünü olan işçi sınıfını keşfetmekle büyük bir yüreklilik göstermişti. 1892 yılında Blagoev şunları yazmaktaydı: «Her yerde olduğu gibi bizde de, işçi sınıfı, büyüyen bir toplumsal güçtür. Bu güçten, ancak, hayatımızı köklü bir biçimde iyileştirmesi beklenebilir. İlerleme bayrağını dalgalandırarak olan güç, işçi sınıfıdır.»

Bulgar işçilerinin sosyal örgütünü kurma girişiminde bulunan Blagoev, iki nazik ve temel sorunla yüzyüze geldi. Birincisi, Sosyal - Demokrat Partinin, kuruluşundaki sosyal - sınıfsal bile-

şimi sorunudur. İkincisi ise, Bulgar işçi sınıfının kurulmaya başlanacak örgütünün alacağı örnek sorunudur.

Marksizm düşmanlarının, Bulgaristan'da sosyalist hareketin gelişmesi koşullarını inkar ederken dayandıkları temel kanıt, işçi sınıfının zayıflığı olmuştur. Onlar, işçi sınıfının sayıca az olmasının, geniş işçi örgütleri kurulmasına olanak vermeyeceğine kesinlikle inanıyorlardı. Blagoev, ülkenin gelişimindeki eğilimleri görerek, sosyalist hareketin perspektifleri konusunda temelli karşıt sonuçlara vardı. Uluslararası deneyime, Marx ve Engels'in görüşlerine dayanan Blagoev, proletarya zayıf oldukça, sosyalist partinin, saflarında «bugünkülerle» birlikte, «yarınki» proleterleri, yani sömürülen küçük köylüleri, zanaatkarları ve küçük esnafı örgütleyeceğini kapitalist gelişimin onları yavaş yavaş ve acımasızca batırarak, ücretli işçilerin saflarına atacağını kanıtlarla gösterdi. Bilimsel yolla sosyalizme varacak olan aydınlarda, sosyalist partinin bir bileşken unsurunu gördü. Tek sözle, işçi sınıfının zayıflığına rağmen, Bulgaristan'da Marksist bir proletarya partisi kurma olanakları olduğunu inkar edilemeyecek bir biçimde kanıtladı.

Geçen yüzyılın son yirmi yılında, proletaryanın zayıf olması ve gelişmiş bir işçi hareketinin bulunmaması gerçeği, ilk Bulgar sosyalistlerinin bir kısmında bazı oportünist görüşler doğurmuştu. Bu nedenle, bunlar, Bulgar işçi sınıfı siyasal örgütünün kurulmasına karşı çıktılar. Uluslararası işçi hareketinin deneyimine metafizik bir biçimde yaklaşım, işbirlikçileri (obštodelocular) yanlış yola götürdü. İşbirlikçiler, Bulgar işçi sınıfı, örgütlenmenin yüksek bir biçimi olan partinin kurulması için ilerlemiş ülkelerde işçi hareketinin geçtiği karışıklık ve yanlışlıklarla dolu uzun yolu geçmeden ülkemizde sosyalist bir parti kurulamaz ve kurulmamalıdır, dediler. Bu pozisyondan hareket ederek, Bulgar Sosyal - Demokrat Partisi'nin kurulmasına karşı çıktılar.

Gelişmiş bir işçi sınıfı olmaması, Blagoev'i de yakından ilgilendiren bir sorundu. Eğer parti, geleneklere ve deneyime sahip geniş bir işçi hareketine dayanırsa, partinin başarılı bir yolda gelişebileceğini iyi kavradı. Fakat bir diyalektikçi olarak, bu sorunu daha geniş bir planda ele alıp çözümlendi. Bulgaristan işçi hareketini uluslararası işçi hareketinin bir parçası, uluslararası işçi hareketinin başarılarını da işçi hareketimizin başarıları saydı. İşçi hareketimiz, dünya proletarya ordusunun en erken oluşan ulusal müfrezesinin başladığı noktadan başlamaya hakkı olmayıp, uluslararası işçi sınıfının ulaştığı en yüksek noktadan, yani partiden, siyasal örgütten başlamalıdır, dedi. Blagoev, Bulgar sosyalistlerinin **bile bile** işçi sınıfımızı, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçilerin **bilinçsiz** olarak geçtiği güç yoldan geçirmeye

hakkı olmadığı görüşünü savundu. Proletarya çıkarlarının teorik ifadesi olan bilimsel sosyalizm, işçi sınıfının gelişme yolunu aydınlatmaktadır; bu sınıfın başarabileceği gerçekçi görevler dayatmaktadır, ve onu sosyalizmin nihai hedefine doğru yöneltmektedir. İşçi sınıfını oluşturan bileşik ve düzenli örgütler sisteminde, biricik siyasal örgüt olan parti, bilimsel sosyalizm düşüncelerinin taşıyıcısıdır.

Partinin eylemini «yarınki proleter» çevrelere yönelten ve bu çevrelerde dayanak aramaya giden Blagoev, işçi sınıfının siyasal örgütünün proleter karakteriyle ilgili Marksist açıdan, bir an bile ayrılmadı. Proletarya partisi ile ilgili Marksist öğretinin temel yargılarını da kanıtlarda doğruladı. 1891 yılında kurulan ve özellikle aydınlar ve zanaatkarlardan oluşan BSDP, bileşimi açısından gerçekte proleter partisi olamazdı. Buna rağmen Blagoev, Partinin, bütün durumlarda, karakter bakımından proleter partisi olduğu; yani doğup gelişmekte olan Bulgar işçi sınıfının en bilinçli, en sadık, en devrimci temsilcilerinin birliğini oluşturduğunu; Partinin, proletaryanın öncü müfrezesi, savaşçı askersel gücü olduğunu kaydetmeyi, unutmadı.

Dimitir Blagoev, daha kuruluşunun ilk yıllarında, Partinin, işçi sınıfının öteki örgütlerinden farklı bir örgüt olduğunu açıkladı. Bilimsel sosyalizm düşüncelerinin taşıyıcısı, proletaryanın genel sınıfsal çıkarlarının savunucusu olan Parti, diğer işçi örgütlerinden tamamen farklıdır. İşte tamı tamına bu nedenle, Bulgar işçi sınıfını oluşturan bileşik örgüt sisteminde Parti, piramidin tepesinde bulunur ve Blagoev partiyi «avangard» şeklinde niteler. Bunu, çağdaş dilde ifade ettiğimizde, partinin, sınıfsal proleter birliğinin en yüksek bir biçimi anlamına geldiğini görürüz.

Blagoev, «hareketin geleceğini koruyalım» dedi. Bunu, Partinin en temel, en önemli görevi olarak ileri sürdü. Bizzat Blagoev'in açıklamasına göre, Parti, işçi sınıfının tüm kesimlerini son hedefe, yöneltmek, sosyalizme ulaşım savaşımını yönetmekle yükümlüdür.

Bu konuları işleyerek, Blagoev, bilimsel sosyalizmin Bulgaristan işçi sınıfıyla birleşmesi zorunluluğunu ortaya koyarak, bu birleşme işlerini hazırladı. Bu, tarihsel önem taşıyan bir hizmet olup, ancak ve ancak uluslararası deneyim temeli üzerinde anlaşılabilir. Bilimsel sosyalizmin işçi sınıfıyla birleşmesine varılmıyan ülkelerde, işçi sınıfı için, acılı sonuçlar alındığı açık seçik görülmüştür.

İşçi sınıfının ve işçi hareketinin verdiği devrimci savaşım- da, partinin yönetici rolü görüşüne dayanan Blagoev, Bulgar proletaryasının öncü partisinin üzerinde kurulacağı örgütsel te-

meller sorununu da işledi. Başarıya ulaşmak için en önemli koşulun, **eylembirliği** olduğunu iyi anladı. Eylembirliği ise, **düşünsel birliğe** varma ve **disiplin** uygulama yoluyla sağlanabilir. Blagoev, Bulgar proleter Partisinin demokratik merkezîyetçilik ilkelere temeli üzerinde kurulabileceğini ortaya attı.

Düşünsel birliği, eylem birliğini ve disiplini, demokratik merkezîyetçiliğin dayanak noktası ve temel özü olarak gözönüne alan Blagoev, partinin ideolojik ve örgütsel birliğini sağlama zorunluluğunu belirterek, parti saflarında fraksiyonların ve bozguncuların bulunmasına kesinlikle karşı çıktı. Bilindiği gibi, bu istem, yeni, Leninci bir partinin en temel ve en özel çizgilerinden biridir.

Dimitir Blagoev, parti stratejisi ve taktiğinin temel problemlerini işledi. Bulgaristan'da o dönemde gerçekleştirilmesi beklenen sosyal devrimin, sosyal - sınıfsal niteliğini açıkladı. Kapitalizmin az - gelişmiş olmasına rağmen, ülkemiz için burjuva demokratik devrimin geçilmiş bir dönem olduğunu ve devrimci sürecin temel niteliğinin, herşeyden önce, proletarya ile burjuvazi arasında yürütülen savaşında belirleneceğini anladı. Kapitalist gelişimin düşük düzeyi ve ağır tempoları, sosyal devrimin çok uzak bir gelecekte gerçekleşeceği görüşünü doğurdu. Fakat Blagoev, bu devrimin karakter ve öz bakımından proleter, sosyalist bir devrim olacağına hiçbir zaman şüphe etmedi. Eğer gelişmemiş olan küçük-burjuva ekonomik ve sosyal koşulları, sosyo-ekonomik düşüncenin ilkel durumunu, işçi ve sosyalist hareketin embriyon halinde olmasını gözönünde bulundurursak, Bulgaristan'da gerçekleşecek devrimin sosyalist bir devrim olacağı görüşünü açıklamak aslında büyük bir cesarettir. Gelecek sosyalist devrimin motor güçleri sorununu çözümlerken, Blagoev bazı yanlışlıklar yaptı.

Çok doğal olarak Dimitir Blagoev, Bulgar proletaryasının şahsında, sonuna kadar devrimci bir sınıf gördü. Bu sınıfın tüm sosyal kavgaların ardıcıl çözümlenmesinde yönetici bir rol oynayacağını belirtti. O'na göre, proletarya, yürüttüğü savaşımın keskin yönünü, iktidarda bulunan burjuva sınıfına karşı çevirmelidir. Buna rağmen, Bulgaristan'da meydana gelen somut tarihsel koşullarda, ulusal burjuvazinin ülkenin sosyal hayatında ilerici bir rol oynayabileceğini anlayan Blagoev, sözkonusu burjuvazinin, dünya kapitalizmi emperyalizm dönemine girdiği ve bir sınıf olarak burjuvazinin gerici bir güce dönüştüğü bir sırada sahneye çıkması nedeniyle, devrimci girişkenliklerde bulunma yeteneği yitirdiğini de hesaba kattı.

Yukarıda andığımız yanlışlıklara, küçük-burjuvazinin rol ve olanaklarına ilişkin değerlendirmelerde meydan verildi. Geçen

yüzyılın doksan yıllarında, Blagoev, işçiler, köylüler ve zanaatkarlar arasında birlik kurulması düşüncesine çok yaklaştı. Kent ve köylerde, küçük meta üreticilerini saran objektif çöküş sürecini açıkladı; proleterleşmeye mahkum emekçi köylülüğün ve zanaatkarların, işçi sınıfıyla ortak köklü çıkarları olduğunu, sömürülen tüm insanların kurtuluşunu sosyalizmde bulacağını belirtti. Küçük köylü ve zanaatkarları, sosyalizm adına savaşımında sosyal - Demokrat Partisini desteklemeye çağıran Blagoev, gelin, saflarımıza girin demedi; onlara, bu amaçla, köylü ve zanaatçı dernekleri örgütleme örgütlerinde bulundu. Bu derneklerin, «Partiyle birlik kurmasını ve ortak güçlerle halk davasının zaferi uğrunda çalışılmasını» istedi.

İşçi sınıfının devrimci rolünü inkar eden ve köylülerle zanaatkarların toplumsal gelişimin «güçlü bir manivelası» olduğu görüşünü ortaya atan işbirlikçiler (obštodelocular) meydana çıktıktan sonra, Blagoev'in bu sorunla ilgili görüşünde ağır basan yön şudur: mülk sahibi ve küçük meta üreticisi olarak köylülerle zanaatkarlar, tutucu ve gerici mantalite, düşünce, arzu ve çıkar taşıyıcıları olup, devrimci girişkenliklerde bulunma yeteneğinden yoksundurlar. Bu nedenle, onların desteğini bulma olanağından yoksun olan işçi sınıfı, sosyalizm savaşımını müteffiksiz olarak yalnız başına yürütmelidir.

Bu görüşün yanlışlığı şüphe götürmez. Fakat şu duruma dikkat edelim. Bu dönemde dahi Blagoev, Partinin köylüler arasında da çalışması gerektiği görüşünü savundu. Büyük Ekim Sosyalist Devriminin zaferinden sonra, köylülük sorunuyla ilgili olarak Partinin yeni açılarını Leninizm zihniyetine uygun olarak işleyen, sosyalizm savaşımı adına işçi ve köylü itifakı kurulması düşüncesini ileri süren kişi de Blagoev'dir.

Blagoev'in her zaman dikkat merkezinde duran en önemli sorunlardan biri, zafere götüren yollar, devrimci savaşım araçları sorunudur. Marksist görüşlerini, kapitalizmin «barışçıl» gelişmesi döneminde, uluslararası işçi sınıfının anarşistlerin sahte devrimciliğine karşı savaşım verdiği bir zamanın koşullarında, kapitalist toplumda taban tabana zıt iki sınıfsal güç arasında devrimci çatışmanın uzak bir gelecek sorunu olduğu bir ülkede edinen Blagoev; illegal savaş biçim ve araçları yanında, legal savaş biçim ve araçlarına üstünlük tanıdı, fakat her zaman devrim ve sınıf savaşımının yandaşı, reformizmin amansız düşmanı olarak kaldı. Daha 1891'de reformizme hayır derken, Blagoev, şunu belirtmekteydi: «Genellikle evrim her zaman devrimle, insanlık toplumlarını kökünden değiştirmekle sonuçlanıyor». 1893 yılında, sosyalizm zaferinin yolu nedir sorusunu cevaplandırırken, şöyle yazmaktaydı: «Sosyalizm zaferine götüren yol, sınıfsal po-

litik savaşım yoludur... Bugün, yarın ve zafere ulaşana kadar sınıfsal politik savaşım yürütmek gerek.» Marx'ın görüşlerine dayanan Blagoev, proletarya devriminin barışçı ve barışçı olmayan biçimleri sorununu ele aldı, işledi. Daha geçen yüzyılın 90 yıllarında, Halk Meclisinde çoğunluğu elde etmek yoluyla, işçi sınıfını barışçı, parlamenter yolla hedefine ulaştırma olanağı olduğunu ileri sürdü. Fakat bununla, siyasal iktidar sorununun özümlediğine inanmadı. Burjuvazinin böyle bir sonuçla uzlaşacağına inanmadı. Parlamenter yolla devrilen kapitalist sınıf, önceki mevzilerini yeniden ele geçirme girişimine geçtiği taktirde, proletaryaya, **silahlı ayaklanma** yoluyla iktidarı almaya hazır olma uyarısında bulundu.

Sınıf savaşımından ve sosyal devrimden başka, işçi sınıfının sosyalizme giden yolu, gerçekten proletarya diktatörlüğünden geçer. Blagoev'in derin görüşü budur. Kapitalizmin «barışçı» döneminden tutunuz da Büyük Ekim Sosyalist Devriminin zafere ulaşmasına kadar, O, proletarya diktatörlüğünün somut biçimlerini işlemeyip Parti programına katmadı. Sosyalist devrimin zafere ulaşması için proletarya diktatörlüğünü **gerekli bir koşul** bilerek, sözkonusu devrimin temel içeriği gibi ortaya koydu. Marksizmin materyalist diyalektiğini, gelişimine ilişkin metafizik teoriyle değiştirmeye uğraşan Bernstein'ı sert bir dille eleştirdi. «Aslında mademki gelişim Bernstein teorisine göre oluyor, şu halde yavaş yavaş gelişimi durdurmak ve sıçrayışlar yapmak olanak dışında oluyor; tek sözle sosyal devrim uydurma, bununla birlikte proleter partisinin politik devrimi de saçma bir şey oluyor. Madem ki sözkonusu devrim böyle niteleniyor, şu halde, işçi sınıfının iktidarı ele geçirmesinden ve bu sınıfın **diktatörlüğünden** söz etmek düşüncesizlik oluyor.»

Blagoev'e göre, devrimle ilgili Marksist teori, sınıf savaşımını, sosyal devrim ve proletarya diktatörlüğünü birbirine sıkı sıkıya bağlamaktadır. Bu nedenle O, devrim ve proletarya diktatörlüğünün dışında, sınıf savaşımı masalları anlatanların kesinlikle karşısında bulunmuştur.

Marx ve Engels'e yaraşır bir öğrenci olup, Bulgaristan Komünist Partisi'ni kuran adam, bir vasiyet niteliğindeki «Bütün ülkelerin işçileri birleşiniz!» sloganının derin anlamını ve aslını kavramış, proletarya enternasyonalizminin, burjuvaziye karşı kazanılacak zaferin, komünist toplum düzeni utkusunun başlıca koşullarından biri olduğuna inanmıştır.

Daha Partinin kurulduğu yıl Blagoev, proletarya enternasyonalizminin, kapitalist üretimin gelişiminin yasal bir sonucu olduğunu açıkladı. Bu üretim, bütün ülkelerin işçilerinin hayat koşullarını evrenselleştirdi, onlara genel hedef ve görevler verdi.

İşçi sınıfının ideolojisi olarak enternasyonalizm, eş - değerli ve birbirinden ayrılamaz iki yönü kapsar: kendi halkına sevgi ve diğer bütün halklara sevgi. Bu, genel hedefe, yani sosyalizme ulaşmak için bütün ülkelerin işçilerinin kardeşçe birliğini kayıtsız şartsız gerektirir. Bu kaniya varan Blagoev, burjuva milliyetçiliğinin yaman düşmanı oldu. O'na göre, kapitalistler, burjuva milliyetçiliği aşılacak suretiyle, uluslararası proletaryanın devrimci birliğini yıkmaya ve böylece onun kurtuluş savaşımını başarısızlığa uğratmaya çalışmaktaydılar.

Herhangi «iyi anlaşılabilir bir milliyetçilik», «her türlü şovenist karışımlardan arınmış bir milliyetçilik», «tüm insancıl ideallerle dolu bir milliyetçilik» üstüne masallar anlatmakla, burjuva ideolojisini şekerlendirme yeltenişleri, Blagoev'in içten öfkesini kabartmıştır. O şöyle demektedir: «İyi anlaşılabilir bir milliyetçilikle, kötü anlaşılabilir bir milliyetçilik yada egoistik bir milliyetçilik arasında sınır aramak boşunadır».

Proletarya enternasyonalizmini, işçi sınıfının başarılı devrimci bir savaşım yürütmesi için gerekli bir koşul olarak değerlendiren Blagoev, işçi sınıfının ayrı bir ulusal müfrezesinin çıkarlarını, uluslararası proletaryanın çıkarlarına karşı koyma girişimlerini açıkça yermişti. Birinci Dünya Emperyalist Savaşı yıllarında, bir çok sosyal - demokrat partiyi ve eylemciyi, sosyal - şovenizme götüren «milli görüş» ü kınadı. Bir ülkenin parti ve proletaryası, nasıl güçlükler ve sınavlarla karşı karşıya gelirlerse gelsinler, uluslararası proletarya dayanışması, enternasyonalizm mevzilerini asla bırakmamalıdır. Bu mevzilerden her türlü sapma, işçi sınıfının devrimci hareketi için yıkıcı bir niteliktedir. Blagoev, bunu içten gelen bir inançla belirtti.

Dimitir Blagoev, proletarya enternasyonalizmini, hangi gök-kubbe altında bulunursa bulunsun, sınıf yoldaş ve kardeşlerimiz, kapitalizme ve gericiliğe karşı ve özgürlük uğrunda savaşım veren herkese hertürlü yardım göstermeyi, her devrimcinin, partinin ve ulusal müfrezenin değişmez bir boyun borcu olarak göz-önüne aldı. O'nun bu görüş ve tutumu, O'nun yönettiği tüm «Dar - Sosyalistler Partisi» nin Büyük Ekim Sosyalist Devrimine ve dünyada ilk sosyalist ülke olan Sovyet Rusya'ya gösterdikleri güven ve destekte en parlak ifadesini buldu. Büyük Lenin, Birinci Dünya Emperyalist Savaşı yıllarında, Dar - Sosyalistleri, «özde enternasyonalistler» olarak niteledi. Bu yüksek değer, büyük bir derecede bizzat Blagoev'e verildiğine hiç şüphe yoktur.

***

Dimitir Blagoev'in Bulgaristan'da devrimci Marksizmin kurucusu olarak yürüttüğü eylem son derece büyük olup, bunu bir yazıya sığdırmak olanak dışıdır. O, tarih, ekonomi - politik, fel-

sefe, sosyoloji, estetik, edebi - eleştiri gibi; Bulgaristan'da tüm toplumsal bilimlerde, Marksist yönün kurucusudur. Bu bilimlerin herbirinde Blagoev'in yaptığı bulgular, bugün de Bulgar Marksist düşüncesinin temelinde yatmaktadır. Bu bulguların herbiri başlıbaşına bilimsel araştırmalara ve monografiler hazırlamaya konu olabilirler.

Toplumsal bilgiler sorunları üstüne ansiklopedik bir hazırlığa sahip olan Blagoev'in, bilimin metodolojik temelini oluşturan devrimci Marksizmin arılığı ve Partinin ideolojik yönden silahlanması için uzlaşmaz bir savaşçı olarak paha biçilmez hizmetleri vardır. O'nun burjuva ve küçük - burjuva ideolojilerinin açık ve gizli, bilinçli ve bilinçsiz yandaşlarına karşı kılıç oynatmadığı tek toplum - bilimsel saha yoktur. Partinin Marksist ideolojisine doğrudan doğruya saldırıldığı hallerde, Blagoev çok acımasızdır.

Dimitir Blagoev'in devrimci Marksizmi savunma savaşımında, Bulgaristan ve uluslararası sahada revizyonizmle yaptığı düello, merkezi bir yer tutmaktadır. Daha 1900 yılında, revizyonizmin dünya yüzüne çıkmasının üzerinden çok geçmeden, Blagoev, «Marksizm ve Bernsteincilik» başlıklı dillere destan yazısını yazmıştır. Bu yazıda, bilimsel Marksizmi savunma bakımından ileri sürülen düşünceler, bugün de en parlak düşünceler olarak kalmaktadır. E. Bernstein'in, diyalektiği metafizikle değiştirmek; tarihi materyalistik bir şekilde anlamayı, idealistik bir anlama yöntemiyle değiştirmek yoluyla, Marksizmi, idealizmle «tazeleme» yeltenişlerine isyan eden Blagoev, onun uluslararası devrimci proletaryanın elinden ideolojik silahını alma girişiminin içyüzünü açığa vurmuştur. Bernstein'in, uluslararası proletaryanın sınıf savaşımını, sosyal devrim ve proletarya diktatörlüğü yolundan, sosyalizm savaşımı yolundan saptırmayı, uluslararası proletaryayı bozuk reformizmin mahvedici yoluna itmeyi ve sonsuz dek kapitalizmin boyunduruğu altına sokmayı hedeflediğini aydınlatmıştır. K. Kautski gibi bir otoriteden farklı olarak Blagoev, Marx'ın sınıf savaşımı teorisinin temel içeriği olan proletarya diktatörlüğü düşüncesini savunmuştur. Bununla O, uluslararası sosyalist harekette en ardıcıl devrimci Marksistler arasında yer almaktadır. Bulgar toplum - bilimsel düşüncesini en parlak belirtileriyle yüksellere çıkarmış, bu arada Bulgar işçi sınıfını, uluslararası devrimci proletaryanın hain ve tehlikeli düşmana karşı yürüttüğü çatışmaya yöneltip, katmıştır.

Dar - Sosyalistler Partisi küçük bir partidir. Blagoev'in olduğu gibi, Lenin'in de doğru sözleri, gizli revizyonistler, yani İkinci Enternasyonal'in merkezilerinin kopardıkları yaygıncılarla boğulmuştur. Fakat Birinci Dünya Emperyalist Savaşı yıllarında başgösteren acılı olaylardan, devrimci Marksizm - Leni-

nizmin büyük utkusu olan Büyük Ekim Sosyalist Devriminin zafarından sonra, bolşeviklerin ardından, Marksizm düşmanlarına karşı verilen savaşımında Dar - Sosyalistlerin biriktirdiği deneyim çok büyük önem kazanmış ve bütün uluslararası komünist ve işçi hareketine örnek olmuştur.

Yaratıcı bir yeteneğe sahip olan Blagoev, Ekim Devriminin utkusundan sonra, İkinci Enternasyonalin teorik mirasını bütünüyle yeniden gözden geçirme, Leninizmin düşünce zenginliğini benimseme yönünde ilk parolayı verdi. O, şöyle yazmaktaydı : «İkinci Enternasyonalin kuramcıları ve yöneticilerinin kaderi çok acıdır. Onlar, İkinci Enternasyonalle birlikte hezimete uğradılar, uluslararası proletarya hareketinin yeni kuramcıları ve yöneticileri durumuna asla yükselemezlerdir. Bugün sözkonusu hareket, giderek komünist devrime, siyasal iktidarı ele geçirmeye ve proletarya diktatörlüğü uygulamaya doğru giden devrimci bir harekettir. Bu yolu, İkinci Enternasyonal kuramcıları ve yöneticileri kavrayamıyorlardı. Fakat uluslararası proletarya hareketi, İkinci Enternasyonal kuramcıları ve yöneticilerinin, Marx - Engels öğretisi üzerine yaptıkları bilgiçlikleri ve onu ters gösteren hakim kavramları tam olarak yeniden değerlendirmeyi ve bu kavramları Marx - Engels öğretisine tamamen uygun hale getirmeyi zorunlu kılıyor.»

Kuruluşundan bugüne dek, Bulgar komünistlerinin Partisi, Marksist, daha sonra Marksist - Leninist teorinin yükselme kaldirılmış meşalesiyle kendi güç yolunu adımlamaktadır. Bu meşale, bilgisizliğin yoğun karanlıklarını dağıtmakta ve Partinin güvenli ve yürekli adımlarını gittikçe sağlamlaştırıyor. Tek sözle, devrimci Marksizmin bir kuramcısı olarak Blagoev'in hizmetleri, sadece şu yada bu düşüncelerin işlenmesiyle tükenmemektedir. Haklı olarak, Blagoev bizim çağdaşımızdır, diyebiliriz. O'nun davası, arzu ve düşüncelerini gözle görülür, elle tutulur bir duruma getiren tüm emekçilerin çalışmalarında, Marksist - Leninist teori meşalesini O'nun gibi yükseklerde tutanların, Partiyi ve tüm halkı Marx ve Lenin'in düşünceleriyle aydınlanan yolda götürülenlerin çalışmalarında yaşamaktadır. Eğer yakın gecmisten söz edecek olursak, herşeyden önce Georgi Dimitrov'un ölümsüz ismini anmamız gerekiyor. Yaratıcı düşüncesiyle devrimin doğrudan doğruya zafere ulaşmasına ve yeni hayatın kurulmasına götürülen yolumuzu aydınlatan Georgi Dimitrov'dur. Günümüz sözkonusu olursa, doğal olarak Todor Jivkov yoldaşın parlak siması ortaya çıkmaktadır. O'nun, Partinin yeni programında ve BKP XI. Kongresi kararlarında yer alan düşünceleri, Partimize ve halkımıza gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğunda kılavuzluk etmektedir.

Çeviriler

maoculararın sanayileşme politikası

A. MOROZOV

Ekonomi Bilimler Adayı

1. Sanayi Gelişiminde Maocu «reçeteler»

Maocu yönetim 1952 yılında, genel hattan ve 1956'daki Çin Komünist Partisi (ÇKP) VIII. Kongresinin çizdiği yoldan saptıktan sonra, bugüne dek hâlâ kendi ekonomi politikasını biçimleyip ana çizgilerini ortaya atamadı. Bunu yapamayınca, bir takım «tezler», «rotalar» ve «sloganlarla» göz boyamaya çalışıyor; hem de, bunların pratik tutarsızlığı yirmi yıldan beri görüldüğü halde, habire propaganda ediyorlar. Ülkede ekonomi gelişiminin hedefleri, yönleri ve yöntemleri sorunu, Çin yöneticileri arasında bugün en çetin bir tartışma konusu olagelmektedir. Sanayi kalkınma politikası da bu tartışmalar arasındadır.

Buna rağmen son yıllarda Çin propagandası, Mao Tse - Tung'un, bütün dünyadan, Sovyetler Birliğinden ve öteki sosyalist ülkelerin tarihsel tecrübesinden farklı olarak, çağdaş bir sanayi meydana getirip geliştirmek için özel bir sistem bulmayı başardığını yaymaya çalışıyor. Bu «özel gelişme yolu» nun ulusal ve aynı zamanda uluslararası önem taşıdığı ve tek doğru yol olduğu gösteriliyor; uluslararası forumlarda, çeşitli ülkelere, gerikalmışlıktan kurtulabilmeleri ve ekonomik bağımsızlığa kavuşmaları için en emin bir yol olarak ısrarla salık veriliyor. Bununla beraber Çin temsilcileri, sanayi kalkınmada Maocu gelişme yolunun büyük etkenliğini ortaya atıyorlar; onların demesine göre, güya, Çin'de 25 yılda bağımsız ve bütünsel bir sanayi sistemi oluşturma yolunda büyük ilerleme kaydedilmiş ve «sosyalist sanayileşmenin sağlam temelleri atılmış.»¹

«Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisinin özel gelişim yolu» na ilişkin Maocu tez ve bu gelişme yolunun etkililiği, bugün Batı basınında övülerek göklere çıkarılıyor. Emperyalist çevrelerin çıkarını güden bu basın, apaçık gerçeklere rağmen, Çin'in sözümona

«ekonomik mucizesinden»² söz ediyor; Maocu yönetimin, «önceki tecrübesinden ibret dersi almayı başardığını»³, Sovyetlerin «ağır sanayii hızla geliştirme modelinden» vazgeçtiğini, o zamandan beri kendi ulusal gelişme yolunda yürüdüğünü yazıyor.⁴

ÇHC sanayiinin ve tüm memleket ekonomisinin, 1960'tan beri «özel yol» ca geliştiği iddiaları doğrudur. Fakat öte yanda sözümona yararlı sonuçlar ve hele de Çin «ekonomi mucizesi», gerçek duruma hiç de uymamaktadır. Tersine, aslına bakılırsa, sınaî gelişmedeki Maocu rotanın ÇHC halk ekonomisine büyük zararlar getirdiği, Çin halkının sosyalist kazanımlarını tehlikeye düşürdüğü görülür. Bugünkü Çin yönetiminin tüm ekonomi politikası gibi, «kendi yolunca sanayi gelişimi» de bilimsel komünizm teori ve pratiğine, proleter enternasyonalizmine, Çin halkının temel çıkarlarına tamamiyle ters düşmektedir.

Halen resmi Pekin tarih yazım bilimi, ÇHC'nin ekonomik gelişimini iki büyük döneme ayırıyor.

Birinci dönem, 1949'da devrimin zaferiyle başlamakta ve 1957'de ilk beş yıllık kalkınma planıyla sona ermektedir. Bu yıllarda ekonominin kuruluşunu belirleyen faktör, 1952'de ilk ÇHC Anayasasında genel devlet programı olarak kabul edilen, geçiş dönemi parti hareket hattıdır. Burada belirtildiğine göre, «geçiş döneminde devletin başlıca ödevi, ülkede endüstrileşmeyi giderek gerçekleştirmek, tarımda, el-zanaatlarında, kapitalist sanayide ve ticarete sosyalist değişimleri giderek tamamlamaktır.»⁵

İkinci dönem, 1958'den bugüne dek olan zamanı kapsar. Maocular, ÇKP'sine ve Çin halkına, «sosyalizm kuruculuğunda genel hat» adını verdikleri gelişme yolunu zorla kabul ettirdiler. Genel hattı şöyle özetlediler: «Tüm güçleri seferber ederek ileri adımlarla daha çok, daha çabuk, daha iyi ilkelerince sosyalizm kurmak.» Bu genel hat ve daha sonra hazırladıkları «Halk ekonomisini geliştirme hattı» (tarım halk ekonomisinin temelidir, sanayi onun taban gücüdür) ile «strateji rotası» (muhtemel bir savaşa, muhtemel bir doğal afete hazır olalım, derin tüneller açalım, her yerde yedek zahireler biriktirelim ve hiç bir zaman hegemonya iddiasında bulunmayalım) ülkede tüm ekonomi ve sanayi gelişim politikasının temelini oluşturduklarını⁶. «Genel hat», «genel rota» ve «stratejik rota» karışımı, çeşitli zamanlarda yayılan bir dizi «tezler» ve «sloganlar» la tamamlanıyor. İşte bunların en önemlilerinden birkaçı: «Politika çözümleyici bir güçtür», «Sağlam basarak yürüyelim», «Kendi gücümüze güvenelim», «Sanayide Datsin'den örnek alalım», «Anşan metalurji kombinasyonu anayasasını gerçekleştirilelim».

Çin sanayiinin «kendine özgü gelişme yolunun» temel ilkeleri, işte bu genel slogan, çağrı ve tezler kompleksinde ifadesini

bulmaktadır; bunların özü ve içeriği, ancak Maocu yönetimin somut pratiğini de dikkatle öğrenerek, Marksist - Leninist açıdan kuramsal bir analizle anlaşılabilir.

2. Sanayi Kuruculuğun Ana Gayesi : Savaş Hazırlığı

Her ekonomi politikasının özü, güttüğü sosyal amaçlara ve hizmet ettiği sınıfa göre belirlenir. Sosyalist üretime gelince, o, vaktiyle V. İ. Lenin'in belirttiği gibi, «tüm toplum üyelerine tam refah ve özgür gelişme sağlamak için gerçekleştirilir.»⁷ «Sosyalist üretimin objektif olarak belirlenmiş amacı budur ve bu amaç geniş emekçi yığınların temel ekonomik çıkarlarını ifade eder, bu çıkarlar ekonomik politika ile gerçekleşir» ... «Devletimizin iç politikasında olduğu gibi dış politikada da en derin kökler devletimizde egemen sınıfların ekonomik çıkarlarıncı ekonomik durumunca belirlenir»⁸ diyor V. İ. Lenin.

Maocuların ekonomik politikasındaki durum bu görüşe aykırıdır, burada ana gaye, Çin'de sosyalizm kurma gayesi, değişik yönden, yani «büyük ve güçlü Çin» meydana getirmeye yönelik, hegemonya, büyük devlet olmak gibi şövence emellerle karıştırılarak öne konmuştur. Bu da sosyalist üretimin objektif olarak belirlenmiş amacının (halkın artan maddi ve manevi ihtiyaçlarının gittikçe daha tam olarak giderilmesi) küçümsendiğini; ÇKP VIII. Kongresinde kabul edilen, Çin'de sosyalizm kuruculuğu ödevlerinden vazgeçildiğini gösterir. Çin ekonomisi, Maocu yönetimin büyük devlet kurma emellerine gerekli maddi temelin daha çabuk kurulması amaçlarına tabi tutulmuştur; bu ise, Çin halkının temel çıkarlarına büsbütün aykırıdır.

Çin'in yeni Anayasasında ekonomik kuruculuğun amaçları şöyle biçimlenmiştir: «Devlet, devrim yapmayı, üretimi geliştirmeyi, çalışmayı, muhtemel bir savaşa hazırlığı teşvik etme öğretisini güder.» Dördüncü Çin Halk Meclisinin birinci oturumu, militarizmi aşılama ve savaş psikozu yaratmakla geçti. Bu oturumdan sadece bir buçuk yıl önce, 1973'ün Ağustosunda yapılan ÇKP Onuncu Kongresinde, Çou En-lay, çalışma raporunda savaş hazırlığı, «derin tüneller açılması» ve «her yerde yedek tahıl biriktirilmesi zorunluluğuna değgin Maocu sloganlarını defalarca tekrarladı; öte yandan, eğer uyanmakta olan halklar, yolunu belirleyip uyanıklığını artırır, birlik ve beraberlik içinde mücadele yürütürlerse savaştan kaçınılabileceğini»⁹ söylemeyi de unutmadı. Ocak 1975'te aynı Çou En-lay, yeni bir tez ortaya attı, «er geç» bir dünya savaşının kopacağını ve «tüm halkların bu savaşa hazırlanmasını» belirtti.¹⁰

Maocu tezlerinin mantıksal sonucu ÇHC ekonomisinin mi-

litarize edilmesi, ülke ekonomisinin savaş hazırlığı temeline oturulmasına varmaktadır.

Savaş hazırlığı çabalarında Çin yöneticileri, savaş sanayisinin hızla geliştirilmesine ve her şeyden önce roket-nükleer ve uzay programlarının gerçekleştirilmesi dallarına en büyük önemi vermektedirler.

İlk beşyillik plan döneminde sanayinin geliştirilmesi, ülkenin endüstrileştirilmesi, Çin yönetmenlerince; sosyalizme maddi teknik temel yaratma koşulu, tüm halk ekonomisini makinalı büyük üretim temeli üzerine yeniden örgütleme ve nihayet emekçilerin yaşam düzeyini yükseltme çaresi olarak kabul ediliyordu. ÇHC ilk beşyillik plan tasarısında şöyle deniyor: «Ancak güçlü ağır sanayi yaratıldıktan sonra; yani çağdaş demir ve demirli madenler metalurjisi, makine yapımı, elektrik enerjisi, ısı sanayisi, demir-dışı madenler metalurjisi, kimya sanayisinin başlıca dalları, v.s. oluşturulduktan sonra, türlü çağdaş donatımlar yapılabilir, ağır ve hafif sanayiye yeni teknoloji sağlayabiliriz. Aynı zamanda, yalnız, ağır sanayinin geliştirilmesiyle; üretme tekniğini önemli derecede iyileştirebilir, emek verimliliğini yükseltir, daimi olarak tarım ürünlerini, sanayi tüketim mallarını artırabilir ve bu suretle halkın yaşam düzeyinin aralıksız olarak yükselmesini sağlayabiliriz.»¹¹ Ayrıca belirtmek gerekir ki, Çin'in bu biçimde sınaî gelişimi, sosyalizmin temel ekonomik yasalarına uygun düşüyordu.

Sanayi gelişiminde kökten değiştirilen amaçlar, 1969 yılı Ekim ayında, «Huntsi» dergisindeki beyanatta yansıtılmıştır. Orada şöyle deniyor: «Savaşa hazırlanmak, afetlere hazırlanmak, halka hizmet etmek... Bütün bunlar, başkan Mao'nun büyük bir stratejik bulgusudur. Bunlar, ülkemizin sanayileştirilmesinde temel hedefler teşkil etmektedir.»¹² Çin'de roket ve nükleer silah yapımındaki başarıların, bilim ve teknoloji alanında ilerleyişin ana göstergeleri olması bir raslantı değildir. Aynı «Huntsi» dergisinde, başka bir yazıda: «Mao Tse-tung'un fikirlerine dayanarak, bilim ve teknolojiye yeni zirvelere ulaşalım», deniyor ve Çin'in birbiri ardından yapılan atom bombası, roket ve hidrojen bombası başarılı denemeleriyle övünüyor. Bu, Çin'de sosyalist sanayinin, bilim ve tekniğin hızla geliştiğinin açık bir belirtisidir, deniyor.¹³

Ülke ekonomisinin militarize edilmesi, savaş sanayisinin hızla geliştirilmesi, ÇHC'nin sanayi gelişimini gayet olumsuz yönde etkilemektedir. Çin yöneticilerinin aksini göstermeye çalışmaları, hiç bir ilkeye dayanmamaktadır.

Ekonominin militarize edilmesi, toplumsal genişletilmiş yenden üretimin tüm alanlarına yıkıcı etki yapar. Ekonomik geli-

şim temposunu yavaşlatır, halk ekonomisinin yapısında kötü değişimlere yol açar, üretim ilişkilerini askerileştirir, kalifiye iş-gücü yetiştirme olanağını daraltır, bilimsel teknolojiye ilerleme temposunu düşürür, sanayinin yayılmasına, askeri potansiyeli hızla artırma amacıyla dış ekonomik bağların yeniden düzenlenmesine kötü etkiler yapar.

Ekonominin militarize edilmesi, Çin'de halk ekonomisinin gelişim sürecindeki yıkımlı etkisini, her şeyden önce üretim birikimi olanaklarının daralmasında göstermektedir. Hesaplamalara göre, halen askeri masraflar, memlekette ulusal gelirin yüzde 12'si kadardır veya tüm birikim fonunun yaklaşık yarısını kapsar. Değerlendirmelere göre, 1974 yılında Çin'de askeri ihtiyaçlara ayrılan masraflar, 1953'ten 1960 yılına kadarki dönemde resmi verilerden alınan yıllık savunma masraflarına kıyasla, 4.5 katın üstünde artmıştır. Bununla beraber, o zamanlarda askeri masraflar yıldan yıla yaklaşık olarak aynı düzeyde kalıyordu, devletin bütçe masraflarındaki nispi payı ise, durmadan azalıyordu. 1974 yılında ise devlet bütçesindeki masrafların 1/3'ü, askeri harcamalara gidiyordu.

Askeri giderlerin durmadan artması sonucu, toplumsal ekonomi dallarına yatırımı artırma olanakları azalmaktadır. Bu koşullar altında, Çin yöneticileri, askeri ekonomiye öncelik tanıma yolunu tutmuşlardır. Askeri ihtiyaçlar sanayisi, endüstriyel bir dayanak üzerinde gelişmekte ve hammadde, ısı, enerji, materyal, donatım, finansman, kalifiye kadro temini bakımından imtiyazlı durumdadır.

Tüketim eşyaları ve mallarının, tarım üretimi ve yerli sanayi araçlarının üretildiği toplumsal ekonomi alanı ise, genellikle en basit teknolojiye ve el emeğine dayanmaktadır. Bu sektör, büyük ölçüde gerekli hammaddeyi yerli kaynaklardan yararlanarak kendi kendine sağlar. Araç ve gereçlerin, kalifiye işçilerin sistemli olarak sağlanamaması yüzünden, bu sektörün çalışmaları gayet büyük zorluklar içindedir. Askeri ürünlerin daha sonraki genişletilmiş yeniden üretim sürecine katılmadığını da gözönünde bulundurmak gerekir. Bunlara yapılan masraflar topluma bir zarardır. Bununla ilgili olarak, K. Marx diyor ki: «bütün askeri masraflar, ekonomik bakımdan dolaysız masraflar, ulusun, kendi sermayesinden bir kısmını suya atması demektir.»¹⁴ Eninde sonunda askeri üretim, daima gereç, finansman ve emek kaynaklarını tüketerek memlekette halk üretim ve tüketimini artırma olanaklarını azaltır.

ÇHC askeri potansiyelini artırma ile ilgili sanayi kollarına öncelik tanıma politikası, ekonomide gelişim temposunu belirgin şekilde yavaşlatmakta, ekonomik yapısının yetkinleşmesini kötü

yönde etkilemektedir. Bu politika endüstrileşme sürecini, makinalı büyük üretime geçilme sürecini geciktirir. Çünkü üretim araçları üretebilen büyük işletmeler, savaş sanayisinin hizmetindedirler.

Ulusal gelir yapısındaki tempo değişikliğinin gecikmesi de, Maocu politikanın ülkenin endüstrileşme sürecine olumsuz etkisinin bir göstergesidir. 1949'dan 1957 yılına kadar, yani sekiz yılda, resmi verilere göre, ulusal gelirin yaratılmasında sanayinin nispi payı, yüzde 16.5'ten yüzde 26.9'a kadar; yani 1.63 misli yükselmiştir. Oysa 1959 yılından 1974 yılına kadar, yani 17 yılda, bu gösterge sadece 1.36 misli artmıştır.

Ekonominin militarize edilmesi, ülkede endüstrileşme sürecini geciktirmekle beraber, toplumsal ekonominin yapısını da olumsuz yönde etkiler. Ekonominin yapısı, toplumsal üretimde etkinliğin başlıca faktörlerinden biridir. Bu, bir yandan branş yapısındaki objektif süreçleri geciktirir, diğer yandan da bunda olumsuz değişikliklere yol açar. Bu hal, askeri üretimin hızlandırılmış gelişiminde kendini gösterir ve bir dizi toplumsal ekonomi sanayisi dallarında durgunluğa ve hatta teknik düzeyin düşmesine neden olur; bazı üretim araç çeşitleri üretiminde, küçük işletmelerin nispi payı artar. Örneğin: resmi verilere göre, 1971 yılında yerel küçük sanayi, çimento üretiminin yüzde 44'ünü, dökme demirin yüzde 25'ini vermişken; 1973 yılı sonunda bu oran, sırasıyla, yüzde 50'nin üstünde ve yüzde 28'dir. ¹⁵

Ekonominin militarizasyonu politikası, sanayiye giderek yurt sathına dengeli bir şekilde yaymak için hazırlanan ilk on yıldaki planları suya düşürdü. Şimdi sanayi üretimini yurt sathına yayma sorunları, ülkede savaş sanayisini hızla geliştirme çabalarına bağlanmıştır. Bu, bir yandan sanayinin yayılması olanaklarını belirgin biçimde daraltıyor; çünkü bu işin başarılması uzun vadeli büyük yatırımlar gerektirir, militarizm ise bu yatırımları «yutar». Diğer yandan, 1950-1960 yıllarında meydana getirilen veya meydana getirilmeye başlatılan rasyonel üretim bağlarını ve sanayi yığılmasını suya düşürür.

Çin'de sosyo-ekonomik hayatın militarize edilmesinin açık belirtilerinden biri de, Maocu yönetimin bilimsel-teknolojik gelişmeyi kendi maceracı politikalarının gereklerine uydurması, büyük devlet ve hegemonya emellerini gerçekleştirme savaşına alet etmesidir.

Maocular çabalarını, bilim ve teknoloji gelişiminin savaş sanayisi ile sıkı sıkıya bağlı olan alanlarında toplamaktadır. Bilim, 50 yılları sonuna doğru başlayan, ÇHC toplumsal hayatının aske-rileştirilmesi ve ekonominin militarize edilmesi sürecine hizmet etmektedir.

Çin'de ekonomi ve bilimin militarize edilmesi, Maoculuğun, bilimsel-teknolojik gelişmeyi sosyal ilerleme hizmetine bilinçli olarak yöneltmemesi demektir. ÇHC'de bilim ve teknolojinin ulaşımları, gittikçe, üretici olmayan maksatlar peşinde kullanılmaktadır; bu da araç gereç ve parasal kaynakların büyük ölçüde israfına neden olmakta ve nihayet ekonomik kalkınma ve bilimsel-teknik ilerleme olanaklarını daraltmaktadır.

«Kültür devrimi»nin sona ermesiyle, Çin bilim kurumları, yeniden normal çalışmalara başlamışlardır. Yabancı basında çıkan yazılara bakılırsa, Çin yöneticileri, başlıca askeri maksatlar izleyerek bilim gelişimini hızlandırmaya çalışmaktadırlar. Fizik, kimya, uygulamalı biyoloji, tıp ve tarım bilimine büyük önem verilmektedir. Ekspertlerin değerlendirmelerine göre, bilimsel araştırmalara ayrılan ödeneklerden, devlet, yüzde 65'ini askeri ihtiyaçlara ayırmaktadır.

Bilimsel-teknolojik ilerlemeyi, askeri potansiyeli artırma ile ilgili dar bir ihtiyaçlar çerçevesinde kısıtlamakla, Maocular, gerçekte bu ilerlemenin getirdiği nimetleri geniş halk yığınlarından uzaklaştırıyorlar.

Savaş hazırlığı yolundaki askeri-ekonomik faaliyet arasından, Pekin yöneticileri, dış ticarete önemli bir yer ayırmaktadırlar. Askeri ekonomik potansiyelini artırmada, Çin'in, «sadece kendi güçlerine dayandığını» gösterme yolunda, Maocu propaganda büyük çaba harcıyor. Gerçekte bu slogan, ÇHC'nin sosyalist cepheden ayrılmasını, başta Sovyetler Birliği ile ve Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne üye diğer ülkelerle dış ekonomik ilişkilerini kısıtlamasını örtbas etmekten başka bir işe yaramamaktadır. Çin, aynı zamanda, Kapitalist pazara doğru yönelmektedir. 1960 yılında, dış-ticaret alışverişinin sosyalist ülkelere olan payı, yüzde 64.4, bunlardan yüzde 41.7'si SSCB; kapitalist ve gelişmekte olan ülkelere olan payı, yüzde 35.6 iken, 1974'te bu nispi pay, sosyalist ülkelerle ancak yüzde 15, kapitalist ve gelişmekte olan ülkelerle ise yüzde 75'tir.

Çin yöneticileri, gelişmiş kapitalist ülkelerle alışverişte, başlıca askeri üretimin çağdaş dallarını geliştirmeye gerekli donatım, patent ve gereç almaktadırlar. Hesaplamalara göre, 1966 - 1970 döneminde Çin'in bu ülkelerden ithalatının yüzde 60'ı askeri mallar olup, 5 milyar dolar tutarındadır¹⁶. Son yıllarda ise, Çin'in tüm ithalatının yüzde 73'ü askeri mallardır.

3. «Tarım Ekonomisi — Halk Ekonomisinin Temeli»

Genel Hattı veya Maocu Endüstrileşme Yolunun İçyüzü

Sanayi gelişiminde Maocu «özel yol»u oluşturan en önemli parça, «tarım ekonomisi toplumsal ekonominin temelidir; sanayi

ise, onun ana gücüdür» anlamını taşıyan «genel hat»tır. Çin'in endüstrileşme yolunu belirleyen ve başlıca ağır sanayi, hafif sanayi ve tarım ekonomisinde gelişim oranını gösteren bir hareket hattıdır bu ¹⁷. Çin yöneticileri, önce tarım ekonomisi geliştirilmedir, diyorlar. 1969 yılında, «Huntsi» dergisinde şöyle bir yazı çıktı: «Ağır sanayinin geliştirilmesinde iki yol vardır. Biri, daha ağır geliştirilen hafif sanayi ile tarım ekonomisi hesabına ağır sanayiye geliştirmektir. Bunun sonucu... ağır sanayi gerektiği gibi örgütlenemez. İkinci yol, başkan Mao'nun gösterdiği gibi, hafif sanayi ve tarım ekonomisini daha hızlı geliştirmek suretiyle ağır sanayiye geliştirmektir. Tarım ekonomisi ve hafif sanayi gelişince, halkın ihtiyaçlarını karşılamak için tarımsal ve hafif sanayi ürünleri bollaşacak ve ağır sanayiye geliştirmek için daha çok para birikecektir. Tarım ekonomisi geliştiği zaman, sanayiye daha fazla hammadde verebilecek, sanayi ürünlerinin, özellikle ağır sanayi ürünlerinin sürümüne daha geniş pazar sağlanacak ve o zaman ağır sanayi daha da sağlam temeller üzerine gelişecektir.» ¹⁸. Bu endüstriyel gelişme kavramı, Mao'nun buluşu olarak gösterilmekte ve «kuramsal bir buluş» diye reklam edilmektedir. Mao'cular, canla başla bu kuramı «üçüncü dünya» ülkelerine kabul ettirmeye çalışıyorlar. Bu ülkelerin, ekonomik bağımsızlığa, başlıca, tarım ekonomisini geliştirmek, özellikle tahıl ürünleri yetiştirmekle ulaşabileceklerini söylemektedirler.

Şunu da belirtmeli ki, Batı basınında, Mao'nun bu, tarım ekonomisini ve hafif sanayiye öncelikle geliştirerek «yeni» endüstrileşme yolu, geniş ölçüde yaygındır. Hatta, Çin'in objektif koşullarına böyle bir yöntemin en yararlı olduğu iddialarına da sık sık rastlanmaktadır.

Fakat, **birincisi**, iktisaden geri kalmış ülkelerin, ilkten tarım ekonomisini, hafif sanayiye geliştirmeleri fikri, çoğu burjuva ekonomi-politik ekolü temsilcileri olan bir dizi yazar tarafından zaten çoktan işlenmiştir. Bu teorilerle, pek çok kimseler, ne pahasına olursa olsun, gelişmekte olan ülkelerde emperyalist sömürücülüğün ekonomik temellerini koruma amacını güdüyorlar. Bundan çok zaman önceleri, fizyokratlar ekolü temsilcileri, «her topluma dayanak» olarak tarım emeği verimliliği tezini geliştiriyorlardı.

Şimdi burjuva bilginleri arasında, önce tarım ekonomisinin geliştirilmesi teorisinden yana olanlar gittikçe azalmaktadır; çünkü «üçüncü dünya» ülkelerinin ekonomik gelişme pratiği, onların bu kavramını yalanladı. Örneğin: 1975 yılı Şubatında, Ceza-yir'de toplanan Asya, Afrika ve Latin Amerika temsilcilerinin sanayiye geliştirme sorunları konferansındaki deklarasyonda; ekonomik geri kalmışlıktan kurtuluş yolları sorunu hakkında,

Çin temsilcilerinin tavsiyelerine rağmen, «ekonomik bağımsızlığı sağlama maksadıyla metalurji, kimya, makine yapımı gibi sanayinin temel dallarının oluşturulması zorunludur» denilmektedir.

İşte Mao'nun bir buluşu olarak ortaya atılan bu tez, burjuva ekonomi-politikası ekolünün eskimiş, ölmüş tezlerinden başka bir şey değildir.

İkincisi, «tarım ekonomisi, toplumsal ekonominin temelidir öğretisi, Çin koşullarına en uygundur» iddiası, kuramsal ve pratik bakımdan tutarsızdır.

Endüstrileşme, bağımsız gelişme yolunu tutan her genç devlet için objektif bir zorunluluktur, çünkü geçmişteki sömürgelekten kalan, siyasal bağımsızlıkla ekonomik gerilik arasındaki çelişki, ancak bu suretle giderilebilir. Fakat endüstrileşmenin gerçekleştirilmesi türlü yollarda olabilir. İlkten ve öncelikle ağır endüstrinin geliştirilmesi değil de, sanayi ile beraber endüstriyel tarım ekonomisini de içine alan çok dallı bir ekonomik yapı meydana getirmekle de olur; çünkü birçok ülkeler için, öncelikle ağır sanayi komple dallarının kurulması için gerekli hazırlık koşullarının yaratılması zorunludur. Bu tez, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Ekonomik ve Sosyal Konseyi'nce kabul edilen endüstrileşme tanımlamasını yansıtmaktadır. Bu tanımlamanın özünü, Sovyet delegesinin önerisi oluşturmuştur: «Endüstrileşme, ekonomik bir gelişme sürecidir. Bu süreçte ulusal kaynakların artmakta olan payı, dinamik işleme sektörü ile karakterize edilen, üretim araçları ve tüketim malları üreten ve tüm ekonomiye yüksek gelişme tempoları ve ekonomik ve sosyal ilerleyiş sağlama durumunda olan teknik bakımdan çağdaş, çok dallı iç ekonomik yapıyı geliştirmeye seferber edilir.»¹⁹

Endüstrileşme yol ve yöntemlerinin seçimi, yerine göre, başlıca bu endüstrileşmenin sosyal içeriğine ve aynı zamanda o ülkenin somut tarihsel varlığının iç ve dış koşullarına ve ekonomik gelişiminin başlangıç düzeyine göre belirlenir.

Sosyalizm kuruculuğuna sağlam bir maddi temel ve sosyalizmin kesin zaferine koşullar sağlayabilecek çağdaş bir sanayi oluşturmak, 1949 yılında devrimin zafere ulaşmasından sonra, Çin'de en önemli ve karmaşık sorunlardan biri olmuştur. Bunun çözümünü için, ülkede bir dizi elverişli ekonomik ve politik koşullar vardı. Bunun yanı sıra bir hayli ciddi zorluklar da bulunuyordu.

Devrim öncesi Çin'de sanayi yok denecek gibiydi. Üretim düzeyi pek düşük, geri yapılı ve ülke sathına gayet dengesiz biçimde yayılmıştı. 1949'dan önce, Çin'de ulaşılan azami üretim düzeyi: elektrik üretimi — 5.96 milyar kilovat saat, çelik ve dökme de-

mir — sırasıyle 0.9 ve 1.8 milyon ton, kömür üretimi — 61.88 milyon ton, metal kesme makineleri — 5.39 bin adet, pamuklu dokumalar — 2.79 milyar metre ²⁰. Sanayi ürünlerin hepsi, el ürünleri de dahil, sanayi ve tarım genel ürünlerinin üçte birini oluşturmuyordu. ²¹

Ulusal gelirin yaratılmasında sanayinin payı, ancak yüzde 10.3'tü ²². 1949 yılında, genel sanayi üretiminde üretim araçlarının nispi payı yüzde 26.6, makine yapımında ise, yüzde 1.7 idi ²³. Bu, toplumsal ekonominin en önemli sanayi ürün çeşitlerinden asgari ihtiyaçlarını bile karşılamıyordu. Örneğin: Japonya ile savaştan önce, Çin sanayisi, makine yapımı ürünleri içi pazar ihtiyaçlarını ancak yüzde 24; demir ve demirli madenler, yüzde 5; taşıt araçları ihtiyacının da yüzde 17'sini karşılayabilmiştir. ²⁴

Çin sanayisi, teknolojik bakımdan son derece geri kalmış bir nitelikteydi. Çağdaş sanayi ürünleri, genel sanayi ve tarım ürünlerinin ancak yüzde 17'sini oluşturmuyordu ²⁵. Bir işçinin kullandığı enerji, teknik bakımdan en iyi sayılan yabancı sermayeli işletmelerde bile, 1 beygir gücünü aşmıyordu. Ülkede bilim ve teknik kadro, kalifiye iş-gücü sıkıntısı gayet büyüktü.

Çin'de sanayinin büyük bir eksikliği de ülke sathına dengesiz bir şekilde yayılmış olmasıydı. 1947'de Şangay, Tientsin, Tsin-dao ve Guançjou gibi Çin'in dört büyük şehrinde sanayi işletmelerinin yüzde 70'i ve Çin'deki tüm işçilerin yüzde 70'i toplanmıştı. Ülkenin ağır sanayi güçlerinin yüzde 70'i, Kuzeydoğu-Çin'deydi. Genel çelik üretiminin yüzde 93'ü, dökme demirin yüzde 87'si, elektrik enerjisinin yüzde 78'i ve kömürün yüzde 42'si orada üretilirdi. ²⁶

Sanayinin bu durumu ve geri kalmış sosyo-ekonomik yapının değiştirilmesi meseleleri, Çin'de endüstrileşmenin objektif bir zorunluk olduğunu belirlemiştir.

İktisaden geri kalmış ülkelerde sosyalizmi kurma pratiği gayet açık olarak gösterir ki; ekonomik kalkınmada yüksek temponun sağlanması, tarımda son derece geri kalmışlığın ve bu konuda nüfus fazlalığının, işsizliğin ve sefaletin giderilmesi, ancak çağdaş bir sanayinin meydana getirilmesiyle mümkündür. Hızla artan nüfusa iş bulmak, toplumun öncü gücü olarak işçi sınıfı saflarının artmasını ve sağlamlaşmasını sağlamak, mühendis-teknik kadrolar yetiştirmek, emekçilerin maddi ve manevi kültürel düzeylerini yükseltmek, ancak endüstrileşme sayesinde mümkün olmaktadır.

Marksizm-Leninizm öğretir ki, ancak makineli büyük-endüstri, sosyalist üretim ilişkilerine sağlam dayanak olabilir. V.İ. Lenin şöyle der: «Sosyalizme tek maddi temel, tarımı da yeni baştan düzenleyebilecek makineli büyük-sanayi olabilir.» ²⁷. Ve

şunu da belirtiyor: «Büyük sanayi geliştirilmeden, genellikle sosyalizmden söz bile edilemez...»²⁸

Bunları gözönünde bulunduran Çin Komünist Partisi, devrim zaferinden sonra, geçiş döneminde sosyalist yeniliklerin ana hâkâsı, ülkenin sosyalist endüstrileşmesi olmalı, dedi. İlerici siyasi iktidarla geri kalmış teknik-ekonomik dayanak arasındaki çelişkiyi, bundan sonra da temel üretim araçları mülkiyetinin toplumsal niteliği ile üretim güçlerinin düşük gelişim düzeyi arasındaki çelişkiyi, bu çözümleyecektir.

Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist ülkelerin tecrübesi ve bir de Çin'de somut tarihsel koşullar gözönünde bulundurularak ÇKP'nin 1952'de saptanan genel politikasında, Çin'in geri kalmış bir tarım ülkesinden ileri bir sosyalist devlete dönüştürülmesi için, beşer yıllık üç plan süresi veya biraz daha uzun süreli bir dönemde; sanayi üretiminin toplumsal üretimde baş yeri alabilmesi, sanayi üretimde ağır sanayi üretiminin belirgin biçimde üstünlük kazanabilmesi, makine yapımı ve metalurji sanayisinin genişletilmiş sosyalist üretimin ihtiyaçlarını karşılayabilmesi ve toplumsal ekonominin teknik yönden yeniden kurulması yönünde gerekli maddi dayanağa kavuşabilmesi için; ana hatlarıyla bütün bir sanayi sisteminin meydana getirilmesi zorunluluğu belirtilmişti.²⁹

Bu hedefe ulaşılması için, ÇKP, başlıca ağır sanayinin geliştirilmesini öngörüyordu. Bununla ilgili olarak, ÇHC Devlet Konseyi Başkan yardımcısı ve Devlet Planlama Komitesi Başkanı Li Fu-çun, Çin Halk Cumhuriyetinin 1953-1957 yılları döneminin ilk beş yıllık kalkınma planına değgin raporunda şöyle dedi: «Ülkenin sosyalist endüstrileşmesi, geçiş döneminde devletimizin başta gelen sorunudur; sosyalist endüstrileşmenin en önemli halkası da, başlıca ağır sanayiye geliştirmektir.» Aynı raporda devamlı «öncelikle ağır sanayiye geliştirme politikası, devletimizi geliştirme ve güçlenmeye götüren tek doğru politikadır. Bu politikanın gerçekleştirilmesinden sonra, memleketimizde sosyalizme güçlü bir dayanak yaratılmış olacaktır» deniyordu.³⁰

ÇHC'inde ekonomik gelişimin başlangıç düzeyinin düşük olmasına ve birikim kaynaklarının bulunmasındaki zorluklara rağmen ilkten ve öncelikle ağır sanayiye yönelmesi kuşkusuz pratik yönden haklı, ekonomik ve bilimsel esaslara dayanıyordu. Bunun gerçekleştirilmesi için, Çin'de bir dizi elverişli koşullar bulunuyordu. Birincisi, ÇHC'inde endüstrileşmeye, uluslararası elverişli koşullarda başlanmıştı. Çin, Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist ülkelerin zengin tecrübesinden, politik, ekonomik ve askeri desteğinden bol bol yararlanabilirdi. İkincisi, Çin, gayet elverişli doğal-coğrafi koşullara ve sanayiye geliştirmeye sağlam bir ham-

madde kaynağı olan çeşitli doğal servetlere sahiptir. Üçüncüsü de, muazzam iş gücü kaynakları ve sanayi ürünlerinin sürümüne gayet geniş bir iç pazarın bulunuşu, endüstrileşme için elverişli bir faktördü.

İlk beşyillik plan başarıları, Çin Halk Cumhuriyeti'nin gelişme yolu olarak, ilkten ve öncelikle, ağır sanayiye geliştirme yolunu seçmesinin doğruluğunu tamamiyle ispatladı. İlk beşyillik planda, sanayileşme alanındaki ana hedeflere vadesinden önce, yani dört yılda ulaşılmıştı. Beşyillik plan döneminin son yılında, yani 1957'de, beşyillik planda öngörülenden yüzde 21 ve 1952 yılına kıyasla yüzde 141 daha fazla ürün alındı. Genel sanayi ürünleri hacmi (el-zanaatları ürünleri de dahil) yıllık ortalama yüzde 18 artışla, beşyillikte 2.28 misli arttı. ³¹

Beşyillik plan döneminde, ÇHC tüm sanayisinde, çağdaş sanayinin nisbi payı belirgin biçimde arttı. 1952 yılında yüzde 64.2 iken, 1957'de bu artış yüzde 70.9'a çıktı ³². Üretim araçları üretimi de hızla gelişti, 3.1 misli arttı (ilk beşyillik planda öngörülenden, hemen hemen 1.4 misli fazla); tüketim malları ise, 1.83 misli arttı. 1957'de, genel sanayi üretiminde (el-zanaatları ürünleri hariç) üretim araçlarının nispi payı, yüzde 52.2'ye; tüketim malları üretimi ise, yüzde 47.8'e ulaştı.

En önemli sanayi ürün çeşitlerinin üretimi, önemli derecede arttı. Isı-enerji, demirli ve demir-dışı madenler metalurjisi, makine yapımı, kimya sanayisi gibi temel sanayi kollarında (bkz. Tablo: 1) önemli bir gelişme göze çarpıyordu. Örneğin, elektrik üretimi, yüzde 166.3; kömür, yüzde 95.5; petrol, yüzde 234.7; çelik, yüzde 296.6; v.s. artmıştır. Beşyillik plan döneminde alümin-

TABLO : 1

İLK BEŞYILLIKTA (1953 - 1957) EN ÖNEMLİ SANAYİ ÜRÜN ÇEŞİTLERİNİN ÜRETİM ARTIŞI *

ÜRETİM ÇEŞİTLERİ	ÖLÇÜ BİRİMİ	1952	1957	1952'ye kıyasla (yüzde artış)
Elektrik enerjisi	milyar kvt/s	7.26	19.34	266.3
Kömür	milyon ton	66.49	130.0	195.5
Petrol	"	0.436	1.458	334.7
Dökme demir	"	1.929	5.936	307.7
Çelik	"	1.349	5.35	396.6
Haddeli demir	"	1.11	4.478	403.4
Metal keşme mak.	bin	13.7	28.0	203.9
Çimento	milyon ton	2.86	6.89	239.9
Pomuklu dokumalar	milyon metre	4644	6548	146.7

* Tablo, «Büyüküğü İle Anılan On Yıl» dan alınmıştır. (s. 90 - 91)

yum sanayisi meydana getirildi, 12 bin kilovat gücünde elektrik jeneratörleri, tepkili uçak, kamyon, haddelenmiş demir ve yüksek kaliteli çelik çeşitleri, bazı metalurji ve madencilik donatımları, biçerdöver ve daha başka sanayi ürünleri üretimine başlandı.

«Büyük sıçrama» dönemi başlarında, Maocular tarafından ülkede kabul edilen ekonomik gelişmede «özel yol», her şeyden önce, ağır sanayinin geliştirilmesi zorunluluğunu gözönünde bulunduruyordu. Bu gelişme yolunun değiştirildiği, 1961 yılı Ocak ayında, ÇKP Merkez Komitesi'nin IX. genel toplantısında resmen bildirildi. Bu toplantıda, tarım ekonomisi, toplumsal ekonominin temeli olarak ilan edildi ve tüm güçlerin, tarım ekonomisi yönünde toplanmasına karar verildi. Hafif sanayinin geliştirilmesi zorunluluğuna da dikkat çevrilmişti. Toplantı kararlarında, ağır sanayi, tarım ve hafif sanayiden sonra üçüncü yere itiliyordu. ÇHC tarihinde eşi görülmemiş bir durumdu bu. Ağır sanayi alanında büyük inşaat ölçüleri, belirgin biçimde küçültülmüştü.

Maocuların «tarım ekonomisi toplumsal ekonominin temelidir» dedikleri hareket hattının tutarsızlığı, şimdi, Çin yöneticileri için de apaçıktır. Evvelki içeriğini yitirmiş de olsa, yöneticiler, bu sloganın propagandasını sürdürüyorlar, fakat bunu, artık başka nedenlerle yapıyorlar. Pratikte, Maocular, ülkenin askeri potansiyelini artırmak için, tarım ekonomisini kaynak aracı gibi kullanarak, savaş sanayisini geliştirmeye ağırlık veriyorlar. Çin basınında bile vurgu, gitgide, sloganın ikinci kısmına düşüyor: «sanayi öncü güçtür». «Sinhua» ajansının yakındaki beyanatlarından birinde, «Çinde sosyalist ekonomik kuruluşun ağırlık noktası, ağır sanayidir. Güçlü bir ağır endüstri olmadan tarım, sanayi, savunma, bilim ve teknik modernleştirilemez» diye belirtiliyor. Başka bir beyanatta, «Çin sanayisi, giderek, tarım ekonomisinin gelişimine dolaylı olarak nispeten hızlı tempolarla gelişmiştir» ve «sanayi ürünlerinin hacmi, tarım ürünleri hacmini artık önemli derecede aşmıştır» deniyor. Sanayi (özellikle ağır sanayi) ürünlerinin önemli derecede daha hızlı tempolarla arttığını, ÇHC devlet Konseyi başkanı Çou En-lay'ın, Çin Halk Meclisinde okuduğu rapordaki veriler de doğrulamaktadır! Örneğin: 1964-1974 yılları döneminde, tarım ürünleri yüzde 51 artmışken, genel sanayi ürünleri 2.9 misli artmıştır.

Her halde Maocular «tarım ekonomisi, toplumsal ekonominin temelidir» sloganında, şu yararı görmekte-dirler: Birincisi, yerel sanayi ve yerel kaynakların çabalarını, tarım ekonomisi yönünde toplamak suretiyle, savaş hazırlığı ihtiyaçlarını karşılayan çağdaş büyük sanayisi ve devlet bütçesini bu yükten kurtarıyorlar. İkincisi, bu sloganı, gelişmekte olan ülkeler arasında, ekonomik bağımsızlığa götüren Çin'in «özel yolu»nun propagan-

da aracı olarak kullanılmaktadırlar. Maksatları da, bu ülkelerin, endüstrisi gelişmiş ülkelerle ve özellikle Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle, karşılıklı ilişkilerini bozmak, aralarında fesat çıkarmaktır.

4. Datsin Petrol Üreticilerinden Neyi Öğrenelim?

Maocu ekonomi politikasının dayanak noktalarından biri, «kendi güçlerimize dayanalım» ilkesidir. Maocu yönetimin, en önemli ekonomi sorunlarını voluntarist biçimde çözümlenmeye çalışmalarının suya düşmesinden az sonra, 60 yılları başlarında çıkarıldı bu ilke. Bu, hem içe, hem dışa yöneliktir. İçe yönelikliği, ekonomik gelişimde iç ve dış faktörler arasındaki oranla ilgilidir. Dışa yönelikliği, ülkede merkezle, ayrı ekonomik bölgesel birimler arasında ve keza bu birimler arasındaki karşılıklı ilişkilerle ilgilidir.

«kendi güçlerimize dayanalım» teorisinin dışa yönelikliği konusunu, «maocuların dış ekonomik politikası» başlığı altında ayrı bir bölümde ele alacağımız için, burada sadece içe yönelikliği üzerinde duracağız.

«Kendi güçlerimize dayanalım» politikasının aslı, bütün ülkede ekonomik kooperatifleşme bölgeleri sınırları içinde, eyaletlerde, özerk bölgelerde, şehirlerde, ilçelerde, hatta ayrı komün ve işletmelerde; «bağımsız, bütün», gerçekte kapalı sanayi kompleksleri meydana getirmekten ibarettir. Çin ekonomi dergisi «Tszintz İentszü», şöyle yazmakta: «Kendi güçlerimize dayanalım; bu, devletimizin sosyalizm kuruculuğunu gerçekleştirme yolunda, başlıca izlediği yoldur. Bu, bir bütün olarak, sadece devlet kuruculuğunda zorunlu olarak değil, fakat her yerde uygulanabilir. Her brans, her işletme mutlak surette bunu kılavuz edinmelidir. Ancak bu suretle, onlar, çalışmalarında büyük başarıya ulaşabileceklerdir.»³³ Pratikte bu, her ekonomik kuruluşun dışardan ve özellikle devletten hiç bir şey istemeden, kendi iş gücü, gereç ve mali kaynaklarına dayanarak, üretimi gerçekleştirme demektir. Bu kuruluş, kendi somut koşullarına göre ve kendi başına, ekonomisini, kültürünü geliştirmeli ve savunma yeteneğini sağlamlaştırmalıdır; bununla beraber ekonomik kuruluşluk, yerel tecrübeye göre ve işletme veya bölgenin gelişme düzeyine uygun olan yöntemlerin yardımıyla yapılmalıdır.

Sanayi alanında «kendi güçlerimize dayanalım» ilkesi, «sanayide Datsin petrol üreticilerinden öğrenelim» çağrısında ifadesini bulmuştur. 1964 yılında Mao Tse-tung, bütün ülkeyi bu çağrıya katılmaya davet etti. Fakat halkı, Datsin petrol üreticilerinden, ne öğrenmeye çağırıyordu? 60 yılı başlarında, hayli ağır ko-

şullar altında, ülkenin kuzeydoğu kesiminde az nüfuslu bir bölgede, petrol işçileri «gececi gündüzlü mertçe çalışarak», «Çin'de yeni ve en büyük «Datsin» petrol yataklarını bulup hizmete açtılar. Ekonomi alanında geniş ölçüde propaganda edilen Datsin tecrübesi, şundan ibarettir: Burada, sadece üretim ihtiyaçlarına para harcanarak, devlet bütçesinden azami tasarruf yapılmıştır; ücret asgariye indirilmiş, sosyal-kültürel ve yaşam ihtiyaçlarına sarfiyat yapılmamıştır. Petrol çıkarma işleri, askeri bölükler tipinde, askeri esaslara göre düzenlenmiştir. Maddi teşvik asgariye indirilmiş, iş verimliliğine ise, ideolojik çalışmalarla ve ideolojik gerilimin artırılmasıyla ulaşılmıştır.

Burada, tüketim malları temini, büyük ölçüde kendi güçleriyle, yerli kaynaklardan sağlanmakta, konut inşaatı da yerli kaynaklardan gerçekleştirilmektedir. Petrol üretme işleri, «şehirle köyü, sanayi ile tarımı birleştirme» ilkesine göre kurulmuştur. Erkekler sanayide, aileleri ise tarım işleriyle uğraşiyor. Böyle bir sistem, işçilerin yaşam düzeyinin, köylünün yaşam düzeyine indirilmesine olanak vermektedir. Devlet de, emekçilere maddi nimetler sağlama kaygısından, büyük ölçüde kurtulmuş olmaktadır.

Maocuların çağrısına göre, Çin'in tüm sanayisi, «kendi güçlerine dayanarak» ve «Çin'in sanayileşmesi yolu» diye gösterilen Datsin tecrübesini örnek tutmalıdır. «Kendi güçlerine dayanma»³⁴ ilkesinin devamlı olarak gerçekleştirilmesinde, Datsin'in bir örnek olamayacağı bir yana; bu ilke, ekonomik gelişmenin objektif eğilimleriyle doğrudan doğruya çelişkilidir. Bu çelişki, üretimde artmakta olan ihtisaslaşma ve kooperatifleşmede ifadesini bulmaktadır.

«Kendi gücümüze dayanalım» politikası, «büyük sıçrama» politikasının yarattığı hammadde, yakıt, v.b. sıkıntıları gibi önemli zorluklar zamanında resmen ilan edilmişti. Aynı ayrı yönetsel ve ekonomik birimler çerçevesinde, çok dallı bir ekonomi geliştirme sloganı da, yine o yıllarda yayıldı. Böyle bir ekonomi demir ve demir-dışı madenler, kimyasal hammaddeler, çimento, tuğla ve diğer inşaat gereçleri üretimini; araç ve donatımları, yardımcı gereçleri, birinci derecede gerekli tüketim malları ve gıda maddeleri üretimini de kapsamına almaktaydı.³⁵

«Kendi gücümüze dayanalım» ilkesi, «kültür devrimi»nin başlamasıyla beliren yeni zorluklar zamanında, daha da ateşli olarak propaganda edilmeye başlandı. Maocu kuramcılar, sözde «kendi yağınla kavrulma» fikrinin ve üretimin bölgelerarası ihtisaslaşmasından vazgeçilmesinin, «kuramsal bir buluş» olduğunu ve «modern üreticilik eğilimlerine» son derece uygun geldiğini gösterme yolunda hayli çaba harcadılar. «Çin'in sosyalist sa-

nayileşme yolu» başlıklı bir program yazısında, şöyle deniliyor: «Başkan Mao, 'evvela ekonomik kooperatifleşme bölgelerinde, sonra da ayrı eyaletlerde, başlı başına sanayi komplekslerin oluşmasının gerekli olduğunu' söylemiştir. Koşullar elverişli ise, nispeten bağımsız, türlü sanayi kompleksler kurulmalıdır. Önderin bu yönergesi ve muhtemel bir savaşa hazırlık gözönünde tutularak, her eyalet ve şehir, sanayinin dengeli olarak dağılımına ve maksada uygun biçimde bütünsel gelişimine gerekli dikkati ayırmalıdır.»³⁶

Çin basını, içine kapalı sanayi kompleksleri meydana getirme gerekliliğini, başlıca «ekonomik amaca uygunluk» mülahazalarıyla izah ediyorlar. Maocu yöneticilerin sözlerine göre, bu, yerel doğal hammadde kaynaklarından ve iş gücünden daha tam olarak yararlanmaya, devletin militarizasyon işlerine daha fazla dikkat ayırmasına olarak sağlıyor; ve devleti, toplumsal ekonomi alanında sanayisinin gelişimi ile ilgili tasarlardan kurtarıyor. Öte yandan, bağımsız komplekslerin meydana getirilmesine, askeri-stratejik bakımdan büyük önem veriliyor. «Eğer Amerikan emperyalizmi ve Sovyet sosyal-emperyalizmi Çin halkına savaş açarlarsa, büyük-küçük birçok sanayi kuruluşları, başlıbaşına yenilmez birer kalemiz olur, düşmanı da yener, yok ederiz» deniyor, «Huntsi» dergisinin 1969 yılı 10. sayısında.

Elbette ki, rasyonel üretim bağlarını yokeden, toplumsal işbölümünün ilerleyen sürecinin yolaçtığı, üretimde ihtisaslaşmayı ve kooperatifleşmeyi engelleyen; ve en nihayet, toplumsal üretimin etkinliğini yıkan; kendi başına ve kapalı sanayi kompleksleri meydana getirme politikası, yararlı bir politika olamaz.

Üstelik bu komplekslerin sanayisi, yerel kaynaklar temeli üzerine kurulmakta ve küçük zanaatçı ve yarı-zanaatçı niteliğinde işletmelerin birleştirilmesinden oluşmaktadırlar. Bu zanaatçı ve sanayi işletmelerini «başlıbaşına yenilmez bir kale» haline dönüştürme fikri, gerçek bir fikir olamaz.

«Kendi gücümüze dayanalım» politikası ile güdülen asıl maksat, askeri potansiyeli artırmaktır. Yürütülen bu politika ile, Maocuların, ekonomiyi askeri ve toplumsal ekonomi alanı olarak ikiye ayırma fikri gerçekleşmiş oluyor ve Maoculara, geri-kalmış bir ekonomi koşulları içinde, toplum ekonomisine sonsuz zararlar getirecek olan silahlanma yarışını gerçekleştirme olanağı veriyor.

5. Küçük Sanayinin «İkinci Yaşamı»

Daha 1957 yılında, sanayide gelişme yollarına değinen Mao Tse-tung, şöyle demişti: «Biz, giderek endüstrinin belkemiği sayılan bir dizi büyük çağdaş işletmeler meydana getirmeliyiz;

bunlarsız, ülkemizi, birkaç on-yılda çağdaş bir endüstri devleti haline dönüştüremeyiz. Fakat, çoğunluğu büyük ölçüde işletmeler meydana getirilmemeli, daha fazla orta işletmeler kurulmalıdır.»³⁷ Mao'nun bu yönergesi, kısa zamanda «iki ayakla yürüyelim» adını alan, «politik tezler»in bölünmez bir parçası oldu. 1950 yıllarının sonuna kadar bu tezler, formel olarak, «sanayi ile tarımın, ağır ve hafif sanayinin birlikte gelişmesi; merkeze bağlı sanayi ile yerel sanayinin, büyük sanayi ile orta ve küçük işletmelerin, karmaşık — çağdaş yöntemlerle yapılan üretimle basit — yerel yöntemlerle yapılan üretimin aynı zamanda geliştirilmesi politikasını» ilan ediyordu.³⁸ Pratikte bu politikanın gerçekleştirilmesi, ülkede, çokçası yarı zanaatçı ve zanaatçı niteliğinde küçük üreticiliği hızla uygulamak demektir. Emekçi yığınlarını çekerek küçük üretimi geliştirmekle, üç yıl içinde, ülkede birçok bölgenin çehresi değişecek sanılıyordu. Çou En-lay, şöyle yazdı: «'İki ayak üzerine yürüyelim' rotası olmaksızın büyük sıçrayış, genel hareket hattı olamaz.»³⁹

Maocu yöneticiler, öncelikle, her yerde küçük işletmeler kurmayı, sosyalist endüstrileşme süreci olarak görmeye çalıştılar. Küçük üreticiliğin büyük üretimden «üstünlüğünü», «kuramsal» olarak temellendirmeye yelteniyorlardı. İki «büyük sıçrama» yılının bilançosunu yaparken, ÇHC'nin o zamanki Devlet Konseyi Başkanı Yardımcısı ve Devlet Planlama Komitesi Başkanı Li Fu-çun, şöyle dedi: «Her yerde, 'küçük-modern-yığınsal' ve 'küçük-ilkel-yığınsal' işletmeler kurulması, bize sanayi gelişim tempolarını hızla artırmak, zayıf halkalarda işi daha çabuk hızlandırmak; sanayinin dengeli olarak dağılmasına yardım etmek, sanayinin aşırı derecede belirli yerlerde yoğunlaşması gibi bir noksanlıktan kaçınmak olanağını vermektedir; bundan başka, geniş pratik sayesinde, bilim ve teknikte yeni başarılarla ulaşmak, geniş ölçüde kadro yetiştirmeyi sağlamak olanağı yaratmaktadır.»⁴⁰ Ve o zamanlarda, ÇKP ve ÇHC yöneticileri, öncelikle ağır sanayinin geliştirilmesi gereğinden söz etmeyi sürdürüyorlardı; ama, ilk beş yıllık plan döneminden farklı olarak, bu gelişme her şeyden önce, küçük işletmelerin güçlerini artırma alanında görülüyordu; «her yerde küçük-modern, yığınsal işletmelerin kurulmasında, ağır ve hafif sanayiye gerekli hammadde, gereç ve yakıt üretiminin daha geniş ölçülerde ve daha çabuk arttırılabilmesi için, ağırlığın, taşkömürü, demirli ve demir-dışı madenler metalurjisi, kimya, petrol ve çimento sanayisi işletmelerine verilmesi lazımdır. Hammadde, gereç ve yakıt üreten sanayimize sağlam ve güvenilir bir temel üzerinde daha da başarılı sıçramalar yapma olanağı vermektedir» diye yazmaktaydı aynı Li Fu-çun.⁴¹

«Büyük sıçrama»nın ne büyük bir başarısızlıkla sona erdiği-

ni herkes bilmektedir. Çin yönetiminin, 1959 sanayi üretimine ait resmi göstergelerden farklı olarak, 1962 yılında genel ve en önemli sanayi ürün çeşitleri üretimi belirgin biçimde azaldı. (Bkz. Tablo: 2) Azalma; elektrik enerjisi üretiminde yüzde 18, dökme demir ve çelikte yüzde 170, metal kesme makinelerinde yüzde 350, pamuklu dokumalarda yüzde 190, v.s.

TABLO : 2

1959 ve 1962 YILINDA EN ÖNEMLİ SANAYİ ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

	ÖLÇÜ BİRİMİ	1959	1962	1959'a kıyasla 1962'de düşme
Genel ürünler	milyar yuan	163	89	1.8 misli
Elektrik enerjisi	milyon kv/saat	41.4	35	% 18
Kömür	ton	347.8	200	1.1 misli
Dökme demir	"	20.1	12	1.7 misli
Çelik	"	13.5	8	1.7 misli
Çimento	"	12.3	8	1.5 misli
Metal kesme makinesi	bin sayı	70	20	3.5 misli
Pamuklu dokuma	milyar metre	7.5	4	1.9 misli
Şeker	milyon ton	1.1	0.7	1.6 misli

Kaynaklar : 1959 yılına ait veriler, resmi Çin kaynaklarından; 1962 yılına ait veriler, «ÇHC Gelişiminde Sorunlar ve Çelişkiler», s. 178'den; Üretimde düşme oranı, yazar tarafından.

Tam ve kısmi tahrip dolayısıyla, temel üretim fonlarının genel değeri, 1962 yılında 23-25 milyar yuan, yani üçte bir kadar azalmıştır. ⁴²

«Büyük sıçrama» yıllarında, sanayi gelişimindeki «özel yol» un iflasi, aynı zamanda «iki ayak üzerine yürüyelim» Maocu rotasının tutarsızlığını da göstermektedir. Maocular, «aşırı sanayileşme» sloganını yükseltmekle, aslında, büyük üretimi küçük üreticilikle değiştirerek, endüstrileşmeden vazgeçtiler. Fakat küçük üretimdeki artışın sadece büyük emek kaynaklarının varlığına değil, onun toplumsal etkinliğince belirlenen ekonomik sınırları vardır. «Büyük sıçrama»dan sonra, yerli küçük sanayinin «yıkıldığını», Çin basını da kabul ediyor. Fakat Maocular, ekonomi-politikalarının başarısızlığından, gerekli neticeleri çıkarmadılar ve Çin halkının sosyalist kazanımlarına karşı büyük saldırılarını sürdürdüler; «büyük proleter kültür devrimi» sloganı ile, yeniden, «büyük sıçrama» ekonomi politikasının bir dizi yöntem ve ilkelerine doğru döndüler. Fakat düzenleme döneminde, bunlardan az veya çok derecede vazgeçmek zorunda kaldılar.

Her çareye başvurarak, büyük devlet hegemonya politikasına

maddi dayanak olarak, askeri potansiyeli artırmayı hızlandırmak için, yeni çalışmalarda, geçmişin apaçık, kaba hatalarını gözönünde tutan Maocular, tekrar küçük sanayiye döndüler. 1966 yılında, Mao Tse-tung'nun şöyle bir yönergesi oldu: «Koşullar varken, üretici kolektiflerin güçleriyle, küçük sanayi işletmeleri meydana getirmek gerek.» Çin basınının dediği gibi, küçük sanayi, o zamandan itibaren «ikinci yaşamına» girmiştir.

Yerli küçük sanayinin önemli artışı, altmış yılı ortalarında, ÇHC ekonomi gelişiminin belirli niteliklerinden biri olmuştur. Örneğin: resmi Çin verilerine göre, 1973 yılında küçük işletmelerde, çelik üretimi, 1966 yılına kıyasla 3, dökme demir ise 4 katın üstünde artmıştır. 1973 yılı sonlarına doğru, ülkede 100 kadar küçük azotlu gübre fabrikası, 2800 küçük çimento fabrikası, 50.000 küçük hidroelektrik santrali vardı. Sadece kolektif mülkiyete ait küçük işletmelerin, 1975'te, genel sanayi ürünlerinde nisbi payı yüzde 14'tü.⁴³

Son yıllarda küçük sanayi gelişiminin sonuçlarını değerlendirirken, Çin basını, bunu «İki ayak üzerinde yürüme» politikasının büyük bir zaferi olarak nitelendiriyor. Maocular, küçük işletmelerin, orta ve büyük işletmelerle birlikte, Çin'in sosyalist sanayisine sağlıklı bir temel yarattıklarını, endüstrileşmeyi bir hayli hızlandırdıklarını; yeni sanayi kuruluşlarının meydana getirilmesine, Çin sanayisinin coğrafi yığılımının iyileştirilmesine yardım ettiklerini; «bağımsızlık ve eşemenlik, kendi güçlerine dayanmak» politikasının gerçekleştirilmesinde, bunların önemli bir güvence olduklarını; ve bundan başka, Çin halkının emperyalizm ve «sosyal-emperyalizmin» ablukasını ve yıkıcı faaliyetlerini yenme faktörlerinden biri olduğunu iddia etmektedirler. Bununla beraber, küçük işletmelerin ekonomik etkilerinin, daha yüksek ve büyük işletmelerden daha üstün oldukları bildirilmekte ve şöyle denmektedir: bunlar, büyük işletmelere kıyasla daha az masrafla, daha az makine ile ve daha kısa sürede meydana geliyorlar. Bu küçük işletmeler, eyalet ve şehir güçleriyle kurula-bildiği gibi, onları sadece il, ilçe ve hatta komün ve şehir mahalleleri bile bağdaşarak kurabiliyorlar. Ürünleri de kalite bakımından büyük işletmelerin ürünlerinden aşağı değildir. Hatta Maocular, daha da küstahlaşarak, «kaliteyi belirleyen donatım değil, insandır» diyorlar.

Fakat objektif analiz, küçük sanayiye uygulamakla, Maocuların, sanayi ve tarım ekonomisinin gelişimini hızlandırmak yerine bambaşka amaçlar güttüklerini göstermektedir. Bundan başka, deliller, küçük üreticiliğin hızla geliştirilmesinin, birçok hal-lerde, Çin'in endüstri gelişimini olumsuz yönde etkilediğini de iptal etmektedir.

Yerel sanayiye genişletmek, gelirleri azami derecede çoğaltıp ülkenin askeri potansiyelini artırmaya yönelik harcama biçimlerinden biridir; çünkü bir yandan, bunun gelişmesi, kaynakların maksimum askeri ihtiyaçlar için yığılması ile halkın yaşam ihtiyaçlarının hiç olmazsa en aşağı düzeyde karşılanması zorunluğu arasındaki çelişkiyi bir yere kadar hafifletmekte, devlete, geniş tüketim eşyalarının üretimine ayrılan paranın önemli bir kısmını savaş sanayisine harcama olanağı vermektedir. Öte yandan, Maocular, küçük üreticiliği, iş verimliliğini artırma aracı ve dolsuz bir ek materyal ve para kaynağı olarak görmektedirler. Maocuların reklam ettikleri, «tarım ekonomisinin hizmetine yönelik küçük sanayi» (en basit tarım makineleri, kimyasal gübre üretimi, tarımsal hammaddelerin işlenmesi), tarıma harcanan emeğin bir kısmını, bütçeye kayırma aletinden başka bir şey değildir.

Şunu da gözönünde bulundurmak gerekir ki, küçük sanayinin belirli bir kısmı, savaş sanayisi ile ilgili üretim yapmaktadır. Örneğin: türlü elektrik donatımı parçalarının yüzde 80'i ve komple makinelik elektrik iletiminin yüzde 50'si, 1970 yılında, Heyluntszyan eyaletinin «sokak işletmeleri» denen işletmelerinde üretilmiştir. ⁴⁴

Son yıllarda ÇHC'nde küçük sanayi, orta ve büyük sanayiden daha büyük bir hızla gelişiyor. Bu, bir dizi önemli sanayi dallarında küçük üretimin nisbi payının artışı hakkında birbirini tutmayan resmi verilerden görülüyor. Örneğin: 1971 yılında küçük işletmeler, çimento üretiminin yüzde 44'ünü, dökme demirin de yüzde 25'ini verirken ⁴⁵; 1973 yılı sonunda, çimentonun yüzde 50'sinden çoğunu, dökme demirin de yüzde 28'ini vermiştir ⁴⁶. Küçük işletmelerin nisbi payının artışı, Çin sanayisinde teknik düzeyi düşürmektedir.

«Kendi gücümüze dayanalım» ilkesine göre gelişen yerel sanayinin umutsuz görünümü, Çin basınındaki şu resmi verilerden anlaşılmaktadır. Halen Çin Halk Cumhuriyetinde kollektif mülkiyete dahil sanayide, ki küçük işletmelerin çoğu buradadır, tüm sanayi işçilerinin yüzde 32,2'sini kapsamakta ve tüm sanayi ürünlerin yüzde 14'ünü vermektedir. Fakat bu işletmelere temel sanayi fonlarının ancak yüzde 3'ü düşmektedir ⁴⁷. Yani gerçekte bu sanayi, genellikle el emeğine dayalıdır. Temel fonların da neden ibaret olduğunu şu örnekten anlayabiliriz.

Çin basını, yerli sanayiye elektrik enerjisi vermek ve tarım ekonomisinin ihtiyaçlarını karşılamak için, 1974 yılına kadar ÇHC'nde yerli kaynaklar 50 binin üstünde küçük hidroelektrik santralının kurulduğunu övünerek belirtmiştir. Bu santrallerin gücü 40 kilovattı geçmemektedir. Fakat bu «santrallerden» 2-5 ki-

rallerinin gücünü, 1.8 milyon kilovat/saat aşmaktadır ⁴⁸. Bu hesaba göre, hidroelektrik santrallerinden her birinin, ortalama gücü 40 kilovattı geçmemektedir. Fakat bu «santrallerden» 2-5 kilovat gücünde olanlar da az değildir.

Küçük işletmeler, orta ve büyük işletmelerden hiç de daha ucuza mal olmuyor; çok kez de, bunlara harcanan emek, para ve gereçlerin boşuna gittiği de oluyor. Örneğin: 1972 yılında Pekin'de yayınlanan, «köylerde küçük hidroelektrik santralleri kuruculuğunu hızla geliştirelim» adlı kitapta, bir işçi ekibinin, Guandun eyaletinde, 20 kilovat gücünde bir hidroelektrik santrali inşa ettiği, örnek olarak veriliyor. İlk projeye göre bu santralin değeri 40 bin yuan, yani, her kilovat 2 bin yuan'dır ki, bu büyük santrallerdekinden iki kat kadar daha pahalıya malolmaktadır. Eninde sonunda, proje üzerinde uzun çalışmalarından sonra, fon materyalleri yerel materyelle değiştirilerek (demir boru yerine oyuk ağaçlar, kayışlı tekerlekler yerine ağaç tekerlekler, v.s. kullanarak) santralin maliyet değeri 2 bin yuan ucuzlatılıyor; yani her kilovat 100 yuan kadar ucuzlatılmış oluyor. Fakat bunun ne biçim bir santral olduğunu tasavvur etmek güç değildir. Yine, bu kitapta, Tszyansi eyaletinin Liçuan ilçesinde, 70 kilovatluk bir hidroelektrik santralının 8 yılda çıktığı ve buna bir milyondan fazla yuan harcandığı, örnek olarak gösteriliyor ⁴⁹. «Jenmin Jibao» gazetesi, bir yazısında şöyle diyor: «İşletmeler var, artık inşa edilmiş, ama ürün vermiyorlar; işletmeler var, gereksiz ürün veriyorlar; inşaat var, milyonlarla para boş yere harcanmıştır.» ⁵⁰. Yazıdaki bu yakınmalar rastgele değildir.

1970 yılları başlarında Çin basını, «yerel sanayi gelişiminin kaçınılmaz olarak yeni çelişkiler yarattığını» kabul etmek zorunda kaldı. Küçük sanayi gelişimi, çoğu kez sistemsiz olur; ekonominin merkezleştirilmesiyle, merkeze bağlanması arasındaki orantı sorununu keskinleştirir; anarşi ve kaos belirtileri doğurur; hammadde ve iş gücü yetersizliği nedeniyle, bir yandan büyük devlet sanayi işletmeleriyle tarım ekonomisi arasında, diğer yandan da yerel küçük sanayi arasında çelişkileri artırır.

Bütün bunlar gösteriyor ki, altmış yılları ortalarından beri küçük sanayinin «sürekli gelişimi», ekonomik temellere dayanmamakta, toplumsal halk ekonominin normal gelişim ihtiyaçlarından doğmamaktadır. Bu «sürekli gelişme», Maocuların hegemonya politikasıyla bağlıdır ki, bu da, Çin'de ekonomik kuruculuğun çıkarlarına aykırıdır.

Büyük üretimle küçük üreticilik arasında oran sorunu, ilkesel olarak Marksizm-Leninizm klasiklerince aydınlatılmıştır. Toplumun sosyalist düzeni, ancak, büyük makineli üretime dayanan sanayi sayesinde mümkündür. Sosyalizm kuruculuğu prob-

lemleriyle ilgili yapıtlarında, V.İ. Lenin, küçük üretimden yararlanmak olanağını, az-gelişmiş üretim güçleri koşullarında, birçok hallerde de, bunun zorunluluğunu kuramsal olarak temellendirmektedir.

Onarım döneminde ve ilk beşyılık plan yıllarında, Çin yönetimi, ülkede büyük ve ufak sanayiye uyumlaştırma bakımından, genellikle doğru bir politika meydana getirmişti. Bu politikada da bazı noksanlıklar yok değildi, demografi sorunu, 1956 yılına kadar küçümsenmişti.

İşte, küçük üreticiliğin yeri sorununun, ancak böyle bütünsel bir yaklaşım yolu ile çözümlenebileceğini tecrübe bir kez daha doğrulamıştır. Maocuların önerdikleri yol ise, ülke ekonomisini ancak çikmaza götürebilir.

6. Umutsuz Bir Bilanço, Gerçek Dışı Planlar

Çin basınında ve şimdiki Çin yöneticilerinin beyanatlarında «parlak başarılar» ve «büyük zaferler» gibi sözler eksik olmuyor ve bunların, güya, Çin'de ekonomiyi geliştirmede izlenen «özel yol»un sonucu olduğu söyleniyor. 1975 yılı Ocak ayında Çou En-lay, hükümetin çalışmaları hakkında Millet Meclisine rapor verirken, halen Çin'de, «sosyalizm kuruculuğunun tam bir gelişme içinde bulunduğunu ve hiç sapmadan ilerlediğini» göstermeye çalışmıştır.⁵¹

Bunu kanıtlamak için de, sanayi ile ilgili şu delilleri vermiştir: genel sanayi ürünleri yaklaşık verilere göre, 1974 yılında, 1964 yılına kıyasla 2.9 kat artmış; çelik üretimi 2.2 kat, kömür üretimi yüzde 91, petrol 7.5 kat, elektrik enerjisi 3 kat, kimyasal gübrelere 4.3 kat, traktör yapımı 6.2 kat, pamuk ipliği üretimi 4.3 kat artmıştır.⁵² Fakat Çin yönetimi, 1964 yılındaki üretim hacmini gösteren tam verileri açıklamadığı için, bu «başarılar» gerçek değer biçmek mümkün değildir. Ancak Çou En-lay'ın verdiği delilleri, 1949-1959 dönemindeki üretim artışını gösteren resmi verilerle karşılaştırarak; sanayide bütünüyle ve bazı en önemli dallarda artış tempolarının, 1964'te 1974 yılına kadar olan dönemden daha yüksek olduğu sonucuna varılabilir (Bkz. Tablo: 3). Örneğin: ilk beşyılık plan döneminde, genel sanayi üretiminde yıllık ortalama artış yüzde 18; 1964-1974 dönemindeki ise, yüzde 11.2; çelik üretiminde artış, 1952-1957 döneminde, yüzde 31.7, 1964-1974'te ise, yüzde 8; petrol, sırasıyla yüzde 27.3, yüzde 22.3'tür.

Maocu yönetimin izlediği «özel yol» sonucu, ülkede ekonomik gelişme tempoları ve özellikle sanayide, Pekin propagandasının göstermeye çalıştığı gibi yükselmiş değil, belirgin biçimde azalmıştır. Hesaplamalar gösteriyor ki, 1949'dan 1957 yılına kadar

TABLO : 3

ÇİN HALK CUMHURİYETİNDE AYRI DÖNEMLER İÇİN SANAYİ ÜRETİMİNDE YILLIK ORTALAMA ARTIŞ TEMPOLARI
(hesaplamalar resmi Çin verilerine göre sunulmaktadır).

	1952-1957 döneminde (%)	1964-1974 döneminde (%)
Genel sanayi ürünleri hacminin yıllık ortalama artışı	18	11.2
Çeliğin	31.7	8.2
Kömürün	14.5	6.6
Petrolün	27.3	22.3
Elektrik enerjisinin	21.6	11.6
Kimyasal gübrelerin	28.4	15
Pamuk ipliğinin	5.2	6.3

olan dönemde, yani sekiz yılda ulusal gelir, sanayi ürünleri ve tarım ürünlerinde yıllık ortalama artış tempoları, yüzde 14.5, yüzde 27.9 ve yüzde 9.2 ise; sonraki 17 yılda, bunlar, sırasıyla yüzde 4.8, yüzde 6.2 ve yüzde 1.6'ya kadar düşmüştür. Buna hiç şaşmamalı, çünkü bu son 17 yılın en azından 10 yılı «büyük sıçrayış», «kültür devrimini» «gerçekleştirmekle» ve bunlardan doğan bunalımları gidermeye uğraşmakla geçmiştir.

Dördüncü Çin Halk Meclisinin Birinci oturumunda, ülke ekonomisinin gelişme bilançosu çizilmeye çalışılırken, Mao Tse-tung'un on yıl önce söylenmiş ÇHC ekonomisinin gelişme olanaklarının «tahminleri» yayınlandı. Bu gelişme planı, 1965 yılında başlanarak iki aşamada gerçekleşecektir. Onbeş yıllık ilk aşamada, yani 1980 yılına kadar, bağımsız, nispeten noksansız bir sanayi ve genel toplumsal ekonomi sistemi meydana getirilecek; bu yılın sonlarına kadar olan ikinci aşamada da, ÇHC ekonomisinin, gelişme düzeyi itibariyle dünya ülkeleri arasında ön saflarda yer alabilmesi için tarım, sanayi, savunma, bilim ve teknik, ayrıntılı biçimde modernleştirilecektir.

Bununla ilgili olarak bütün bakanlıklar ve ÇHC Devlet Konseyi komitelerine, her kademedeki tüm devrim komitelerine, sanayi işletmelerine, üretim ekiplerine ve aşağı kademedeki diğer örgütlere; on yıllık perspektif planı, beş yıllık ve yıllık plan hazırlamaları ve önerilen «büyük programı» vadesinden önce gerçekleştirme savaşına başlamaları ödevi verilmişti.

Halk Meclisinde bildirilen Çin Halk Cumhuriyeti'nin Sanayi Gelişim Hedefleri, yeni bir şey değildir. Genel olarak, tam bir sanayi sisteminin meydana getirilmesi⁵³ ve Çin'in «ileri bir sosyalist endüstri ülkesi» haline getirilmesi ödevi, daha ikinci Halk Meclisi'nin Birinci oturumunda ve ÇKP VIII. Kongresinde kabul

edilmişti. Bu programın gerçekleştirilmesi de 1962 yılına planlaştırılmıştı. ⁵⁴

O zaman, ÇKP VIII. Kongresi'ne sunulan İkinci Beşyılılık Kalkınma Planı (1958-1962) ile birlikte, ödevlerin gerçekleştirilmesine yönelik pratik tedbirlerle dolu geniş bir program verilmişti. Bunlardan farklı olarak, Dördüncü Halk Meclisinin birinci oturumunda, Çou En-lay'ın raporunda sözkonusu olan programdan hiç söz edilmedi. Bu da rastgele değildi elbet; en basit hesaplamalar dahi, Çou En-lay tarafından yayınlanan Mao Tse-tung'un ülkeyi iki aşamada geliştirme «tahminleri»nin gerçek olmadığını gayet açık olarak gösteriyordu. Bu tahminler sonucu, Çin Halk Cumhuriyeti, bu yüzyıl sonlarına doğru, toplumsal ekonomisinin gelişme düzeyine göre, dünya ülkeleri arasında ön sıralarda yer almalıydı!

Bir ülkenin ekonomik gelişme düzeyi, başlıca, ulusal gelirden ve en önemli ürün çeşitlerinden nüfus başına düşen payla belirlenir. Değerlendirmeye göre, 1970 yıllarında ÇHC toplumsal ekonomisinin gelişimi, Tablo 4'deki göstergelerle karakterize edilmektedir.

TABLO : 4

1970 - 1974 YILLARINDA, ÇHC'NİN TOPLUMSAL EKONOMİSİNİN GELİŞİMİNE DAİR EN ÖNEMLİ GÖSTERGELER

	ÖLÇÜ BİRİMİ	1970	1971	1972	1973	1974
Ulusal gelir	milyar yuan	147	158	166	173	185.1
Genel sanayi ürünleri	"	14,5	160	173	178	196.4
Tarımsal ürünler	"	64.2	66.5	64.5	68.4	69.4
Elektrik enerjisi	milyar k/v	72	77	83	92	102
Kömür	milyon ton	260	280	300	325	395
Petrol ve katran	"	20	25	29	38	45
Çelik	"	18	21	23	25	26
Mineral gübre	"	14	16.8	20	24	28
Çimento	"	14	16.3	17	19	20
Kotal kesme makineleri	bin adet	50	55	60	65	70
Otomobil	"	55	60	65	70	80
Pazuklu bakanlıklar	milyar metre	8	8.5	8.5	8.7	8.9

Çin Halk Cumhuriyetinde, 1974 yılında temel sanayi ürünleri ve tarım ürünlerinin dünyadaki düzeyi ve gelişmiş kapitalist ülkelerle gelişmekte olan ülkelerin 1973 yılındaki düzeyi ile karşılaştırılan kişi başına hesaplanan payı, Tablo: 5'te görülüyor. Tablo: 5'in sonuçları göstermektedir ki, bir dizi en önemli sanayi ürünlerden, Çin'de kişi başına üretim, sadece gelişmiş kapitalist ülkelerdeki üretim düzeyinden değil, ortalama dünya düzeyinden de hayli düşüktür.

TABLO : 5

**ÜRETİLEN EN ÖNEMLİ SANAYİ ÜRÜNLERİ VE TARIMSAL ÜRÜNLERİN
KİŞİ BAŞINA PAYI**

(Çin Halk Cumhuriyeti için 1974, diğer ülkeler için 1973 yılı alınmıştır)

	Elektrik Enerjisi k/vs	kömür kg	petrol kg	çelik kg	min.gübre kg	panuk ip. kg	hububat kg
ÇHC'de	122	402	54	31	33	2.3	270
Dünya üretimi	1528	586	718	181	22	3.4	359
Gelişmiş kapitalist ülkeler	5980	1379	792	634	66	4.3	627
Gelişmekte olan ülkeler	232	63	904	15	4	3.1	217

Çin sanayisi, ileri endüstri ülkelerinin düzeyinden yalnız nicelik bakımından değil, nitelik bakımından da hayli geri kalmaktadır; bu da, birçok hallerde kendisini göstermektedir.

TABLO : 6

**ÇİN HALK CUMHURİYETİNİN GELİŞMEKTE OLAN BAZI
ÜLKELERLE TİCARETİ
(Milyon dolar olarak)**

		1960	1966	1970	1971	1972	1973
SİNGAPÜR	Sürüm	74.2	133.5	148.5	148.3	161.9	290
	İhracat	45.7	88.8	126	132.6	141.5	237
	İthalat	28.5	44.7	22.5	15.7	204	53.1
MALEZYA	Sürüm	-	79.7	105.1	86.2	96.1	228.3
	İhracat	-	78.4	77.8	70	69	147.6
	İthalat	-	1.3	27.3	16.2	27.1	80.7
SRI-LANKA	Sürüm	93.2	82.8	99.2	57.5	42	70.3
	İhracat	27.8	45.6	60.3	27.5	15	32.9
	İthalat	25.4	37.2	38.9	30	27	37.4
PAKİSTAN	Sürüm	10.8	58.5	66.2	65.2	41.5	54.9
	İhracat	4	28.4	30	35	24	36.4
	İthalat	14.8	30.1	36.2	302	17.5	18.5
MISIR	Sürüm	64.2	73	33.2	44.3	70	58.7
	İhracat	19.6	40.3	15.3	17.3	25	34.1
	İthalat	44.6	32.7	17.9	27	45	24.6
SUDAN	Sürüm	11.6	24	30	54.9	61.2	94.8
	İhracat	2.2	12.7	12.2	23.2	25.3	29.4
	İthalat	9.4	11.3	17.8	31.7	35.9	65.4
TANZANYA	Sürüm	-	20.9	45.4	95.9	90	111.5
	İhracat	-	11.3	37.2	84.1	71	97.5
	İthalat	-	9.6	8.7	11.8	19	14
FAS	Sürüm	13.9	24.2	28.2	30.5	33.33	40.1
	İhracat	7.1	16.4	11	11.9	17.2	14.4
	İthalat	6.5	17.6	7.2	18.6	16.6	25.7

Birincisi, sanayi üretiminde el emeğine dayalı geri sanayi biçimlerinin önemli nisbi payı vardır. Değerlendirmelere göre, yetmiş yılları başlarında bunlar, genel sanayi ürünlerinin yüzde 40 kadarını üretiyorlardı.

İkincisi, Çin sanayisinde bazı sanayi dalları gayet düzensiz, dengesiz olarak gelişmektedir. Bu dengesizlik, bazı iç dallarda da aralıksız olarak ciddi orantısızlıklar yaratmakta, bu da mevcut kaynakların doğru bir şekilde kullanılmasına engel olmakta, ekonomik gelişimi olumsuz yönde etkilemektedir. En önemli orantısızlıklar, üretimle işleme sanayisi arasında, makine yapımı ile maden işlemede, sanayinin bir bütün olarak gelişimi ile onun enerji dayanağı arasındadır. Sanayi içi dallarda da büyük uyumsuzluklar vardır. Örneğin: petrol çıkarmada, üretim olanaklarıyla petrolü işleme arasında; demir madeni çıkarma ile bu madeni temizleyip zenginleştirme arasındaki uyumsuzluklar, v.s.

Süregen olarak, işlenmiş demir ve kok yetersizliği yüzünden, demir ve demirli madenler metalurjisi üretim güçleri, tam olarak çalıştıramıyor. Elektrik enerjisi ve yakıt yetersizliği yüzünden, Çin'in ekonomisine, alüminyum, bakır, kurşun, çinko, v.s. gibi en kıt olan demir-dışı madenlerden binlerce ton daha az veriliyor. ÇHC, bu madenleri, büyük miktarda dış pazardan satın almak zorundadır.

Üçüncüsü, bilimsel ve teknik devrim koşullarında, Çin'in bilim ve tekniğin en yeni ulaşımlarını üretim alanında uygulama olanaklarının sınırlı olduğu gayet açık olarak belirmektedir. Üretimin teknik düzeyinin düşüklüğü yüzünden, Çin, yüksek kaliteli çelik ve alaşım ve arıtılmış maden üreticiliğinde çok büyük güçlüklerle karşılaşmıştır. Oysa bu çeşit ürünler, sanayide en yeni dalların gelişiminde gayet gereklidir.

Endüstrisi gelişmiş ülkelerin çeşitli ekonomi dallarındaki birçok teknolojik süreçler, Çin sanayisinde hala uygulanamamaktadır. Yabancı uzmanlar, Çin sanayisinin metalurji, kimya, tezgah yapımı gibi dallarının teknik düzeyi itibarıyla ileri dünya düzeyinden 10-15 yıl geri olduğunu söylüyorlar. Örneğin : Çin makine yapımcılığının teknik düzeyi hakkında, **Tablo: 7** az çok bir fikir vermektedir. Çin'de yapılan maden fırını komple donatımı, güç bakımından gelişmiş ülkelerdekinden 2.2 - 2.8 kat, oksijen konvertisörleri 3 kat dolayında, haddeli boru makineleri takımı 20 kat, buhar türbinleri 2.5 - 4 kat, hidrolik presler 6 kattan daha düşüktür.

Sayılan bu hususlardan başka Çin sanayii, üretimde ihtisaslaşma, kooperatifleşme, düzenleme gelişiminin yetersizliği, kalifiye bilim, mühendis-tekniğin, yönetimsel işçi kadrolarının kısıtlılığı, ülke sathına dengesiz dağılıma ile nitelendirilmektedir. Pek çok ürün çeşitinin kalitesi sorunu, büyük bir ekonomik sorundur. Çin sanayisi, çok sayıda çağdaş mamul madde üretimini, yani bazı metalleri, kimyasal ürünleri, makine alet, donatım, v.s. yapımını başaramamaktadır.

TABLO : 7

**ÇHC'NDE VE SANAYİSİ GELİŞMİŞ ÜLKELERDE EN ÖNEMLİ BAZI
MAKİNE ÇEŞİTLERİ VE DONATIM YAPIMI**

MAKİNA-TEŞİSLER, DONATIM VE BUNLARIN NİTELİĞİ	RANDİMAN ÖLÇÜ BİRİMİ	URETİM KAPASİTESİ	
		ÇHC	GELİŞMİŞ ÜLKELER
Maden fırınları donatımı, yararlı hacim	m.küp	1513	3400-4200
Oksijen konvesitörleri hacmi	ton	120	300-370
Demir boru makinaları	yılda bin ton	10-20	400 *
Sentetik amonyak Üretim tesisleri	yılda bin ton	25	500 *
Düner çimento fırınları	"	300	600
Hidrolik presler	bin ton güç	12	37-75 ve daha fazla
Eskavatörler			
tek kovalı rotorlu	saatte m.küp	4-6 yapılmaz	100 * 3000 *
Türbinler			
hidrolik	bin kilovat	300	508
buharlı	"	300	800-1150
gazlı	"	6	100
Buhar kazanları	saatte ton buhar	400	4200
Oto damperleri	ton yük hacmi	32	75 ve daha fazla
Petrol sondaj tesisleri	azami sondaj derinliği m.	4000	7000 ve daha fazla
Radial frezeler	dakıkada planşayba çapı	10	20
Gemi yapımı	bin ton hacim	20	100 ve daha fazla

Kaynak : «Çin'in Sanayi Gelişiminde Sorunlar ve Çelişkiler», 1974, s. 204 (Bazı göstergeler son bildiriye göre yazar tarafından düzeltilmiştir.)

Çin en önemli bir dizi sanayi dallarının, özellikle kimya ve petrol dallarının komple donatımında, hala büyük ölçüde dış kaynaklara bağlıdır. ÇHC'nin askeri-ekonomik potansiyelinin artırılmasında metal kesme makineleri, haddeli demir presleri donatımı, elektronik donatım, otomobil, traktör, gemi, tepkili ve türbinli uçak, helikopter, makine, az bulunan bazı demirli ve demir-dışı metal çeşitleri, patlayıcı maddeler, birçok organik sentez ürünleri, kimyasal gübreler, v.s. ithalinin büyük önemi vardır. Makine donatımı ithali de, sanayinin, yeniden donatımı ve bundan da öte gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Yabancı basında çıkan haberlere göre, Çin, atom ve roket silahlarının yapımı için, dışardan geniş ölçüde birçok aygıt ve gereçler satın almak zorundadır.

Çin sanayisinin bu durumu ve Maocuların maceracı ekonomik politikası, Mao Tse-tung'un öne sürdüğü; 2000 yılına doğru Çin'in, gelişim düzeyi bakımından, dünya ülkeleri arasında ön sıralarda yer alması hedefine ulaşılmasını, tamamiyle olanaksız kılmaktadır.

Hesaplamalar gösteriyor ki, kişi başına dünyada ortalama

üretim düzeyine bile ulaşabilmeleri için, halkı 2000 yılına doğru bir milyar iki yüz milyona ulaşacak olan Çin'in, ulusal geririni 106'dan 1300 milyar dolara, elektrik enerjisini 102 milyar kilovattan 1.8 trilyon kilovata, kömür üretimini 395 milyon tondan 705 milyon tona, petrolü 45 milyon tondan 860 milyon tona, çelik üretimini 26 milyon tondan 217 milyon tona, pamuk (lif) üretimini 1.9 milyon tondan 4 milyon tona çıkarması gerekecektir.

Oysa, 25 yılda böyle göstergelere ulaşmak, apaçık gerçek dışı bir durumdur; hele de şimdiki Maoçu «özel» sanayileşme politikasının sürdürülmesi koşullarında, bu daha da olanaksızdır. Orneğin, tam bir sanayi sisteminin meydana getirilmesinde «çözümleyici halka» olarak ilan edilen, çelik üretimini 2000 yılına doğru 217 milyon tona kadar artırabilmesi için, Çin'in, 40 milyon yuan dolayında bir yatırım yapması gerekecektir. Yan dalların gelişim masrafı, gene başka... Demir ve çelik dökümü üretim güçlerinin, oranlanan dönemde, her yıl her çeşit ayrı metal için 9 milyon tona kadar çıkması lazımdır. Buna göre, Çin'de, Uhan kombinasyonu tipinde her yıl 4 büyük metalurji fabrikasının hizmete girmesi gerekecektir. Böylece geniş bir kuruculuğa, sadece Çin'in değil, endüstrisi gelişmiş birçok ülkelerin bile gücü yetmez.

Bu yüzyıl sonlarına doğru elektrik enerjisi üretiminin 1.8 trilyon kilovat saate çıkarılabilmesi için, ÇHC'nin, 25 yıl içinde, dünyanın en büyük elektrik santrali olan 6 milyon kilovat gücündeki Krasnoyarsk hidroelektrik santrali tipinde, 75 elektrik santrali inşa etmesi, yani yılda bu biçim üç elektrik santrali hizmete açması gerekecek. Bu da, sadece elektrik enerjisi için, yılda 20 milyar yuan yatırım yapılmasını gerektirecektir, oysa Çin Halk Cumhuriyetinin 1974 yılında tüm birikim fonu, yaklaşık 48 milyar yuan idi. Sanayinin diğer temel kolları için yapılan hesaplamalar da, benzeri sonuçlara varmaktadır.

Bununla ilgili olarak, ekonominin gelişme perspektifleri sözü konusu edilirken, Çou En-lay'ın, 1973 yılı sonunda Amerikan «New-York Times» gazetesinin gözlemcisi C. Sulzberger'le yaptığı konuşmadaki beyanatı, çok daha gerçek görülmektedir. O, bu beyanatında, «Çin ekonomisinin tamı-tamına gelişimi için, birkaç on yıl gerekecektir ve 20. yüzyılda bunu yapmayı başaramıyacağız»⁵⁵ diyor. Bu değerlendirme, Çin ekonomisi araştırmacılarından çoğunun fikriyle uygun düşmektedir.

Bütün bu konuşmalara dayanarak, şu sonuca varabiliriz : Maoçuların önerdikleri ve 17 yıldan beri gerçekleştirdikleri, «sanayi gelişiminde özel yol»un, kuramsal olarak da, pratik olarak da tamamiyle tutarsız olduğu görülmektedir. Şimdi dayatılan yeni ekonomik gelişme perspektif planlarının hiç bir gerçek daya-

nağı yoktur. Pratikte, artık yirmi yıla yakın bir süredir, Maoçu yönetim, ekonomi kuruculuğu için, Çin emekçilerine bilimsel olarak temellendirilmiş, gerçekçi bir program verememiştir. Bunun yerine, açık olmayan dövizler ve boş vaatler oyununu sürdürerek, bunların arasında gizlenen hegemonyacı, maceracı politikasını devam ettirmektedir.

Maocu sanayi gelişim politikası, Çin'e büyük zararlar getirmiş, endüstriyel gelişim tempolarını son derece geriletmiştir. Sonuçlar, ekonomik gelişimi gayet kötü yönde etkilediği gibi, emekçilerin yaşam düzeyini de düşürmektedir. Bundan başka, Çin halkının sosyalist kazanımlarını da tehlikeye sokmaktadır. Onarım döneminde ve ilk beşyillik plan yıllarında (1949-1957) gerçekleştirilen mülkiyet biçimlerindeki sosyal yenilikler, bunların başında gelmektedir.

Maocu politikanın etkisi altında, üretim araçları üzerindeki mülkiyetin toplumsal biçimlerinin niteliğinde olumsuz değişiklikler meydana gelmektedir. Devlet mülkiyeti biçimi, kamu sosyalist mülkiyetine özgü unsurlarını kısmen yitirmektedir. Çünkü askeri-bürokratik rejim ve ülkenin militarizasyonu koşullarında, geniş emekçi yığınlarının maddi ve diğer hayati çıkarlarına doğrudan hizmet edemez olmaktadır. Çalışma sonuçlarının devlet sektöründe ve üretim ekiplerinde bölütürülmesi, çalışma koşullarını iyileştirme ve işçilerin yaşam düzeyini yükseltme amaçlarına tabi değildir, başlıca askeri-bürokratik yöneticilerin ileri gelenleri tarafından dar bir gurubun kendi politik ve ideolojik amaçları için kullanılmaktadır. Sonuç olarak, objektif olarak üreticiler üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyetten uzaklaştırılmakta, emeğin doğrudan toplumsal niteliğinin unsurları kaybolmaktadır. Devlet ve kollektif üretim araçlarını, işçi yadrigamaya başlamaktadır. Bunlar, giderek kendilerine özgü niteliği yitirmekte ve gittikçe, sadece formel olarak kamulaştırılmış üretim araçlarına dönüşmektedirler. Gerçekte bunlar, «devletleştirilmişlerdir» ve devletin başına geçmiş bir zümre tarafından işletilmektedirler. Maoçu sanayi gelişim politikası ve şimdiki Çin yönetiminin bütün ekonomi politikası, bilimsel sosyalizm teori ve pratiğine, proleter enternasyonalizmine, Çin halkının temel çıkarlarına tamamiyle aykırıdır.

¹ «Sinhua» ajansı, 16 III 1975.

² «Rev. de la Soc. d'étuds d'expansion», Liege, a. 72, No 254, p. 17-32.

³ «Proceeding of the Academy of political scientists», N.Y., 1973, vol. 31, No 1, p. 17-26.

⁴ «Vitschaftsdienst» Frankfurt a/M, 1974, B 54, No 6, s. 310.

- 5 «Çin Halk Cumhuriyeti Millet Meclisinin İlk Oturumu» Materyaller ve Dokümanlar, Pekin, 1956, s. 151.
- 6 Bkz. Çjin Şı, Çin Ekonomisi, Pekin, 1974, s. 2 - 3.
- 7 V. İ. Lenin, Toplu Eserleri, c. 36, s. 327
- 8 V. İ. Lenin, A.g.e., c. 6, s. 232
- 9 «ÇKP Onuncu Kongresi» Dokümanlar, Pekin, 1973, s. 31.
- 10 «Çin Halk Meclisi'nin Birinci Oturumu», Pekin, 1975, s. 61.
- 11 «Çin Halk Meclisi İkinci Oturumunun Materyalleri», M. 1956, s. 10 - 11.
- 12 «Huntsi», 1969, No 10, s.3 0.
- 13 «Huntsi», 1969, No 10, s. 73.
- 14 K. Marx ve F. Engels, Eserleri, c. 46, s. 67.
- 15 «Jenminjibao», 23 Kasım 1974.
- 16 Uzak Doğu Sorunları (Rusça), 1972, No 2, s. 23.
- 17 Çin'de Sosyalist Sanayileşme Yolu, Şangay, 1970, s. 10.
- 18 «Çin'in Endüstrileşme Yolu» Şangay, s. 10 - 11.
- 19 S. İ. Tülipanov, Ekonomi - Politik Notları (gelişen ülkeler), M. 1969, s. 211.
- 20 «Büyüklikle Anılan On Yıl», Pekin, s. 92.
- 21 Z. A. Muromtseva, Çin Halk Cumhuriyetinin Endüstrileşme Problemleri, M. 1971, s. 7.
- 22 «Ulusal Ekonominin Kurulması», Pekin, 1958, s. 126.
- 23 Çjao İ-vın, «Yeni Çin'de sanayi», M. 1959, s. 44
- 24 Tszın Vın-tszın, Çin'de Sosyalist Sanayileşme, M. 1959, s. 86.
- 25 Z. A. Muromtseva, Çin Halk Cumhuriyetinin Sanayileşme Problemleri», M. 1971, s. 8.
- 26 «Çin Halk Cumhuriyetinin Ekonomisi. 1949 - 1959», M. 1959, s. 109.
- 27 V. İ. Lenin, Toplu Eserleri, c. 44, s. 9.
- 28 V. İ. Lenin, Toplu Eserleri, c. 43, s. 306.
- 29 «Çin Komünist Partisi VIII. Kongre Materyalleri», M. 1956, s. 427 - 473.
- 30 Li Fu-çun, ÇHC'nin 1953 - 57 Yıllarındaki Gelişimine ve İlk Beşyillik Planına Dair», Pekin, 1956 s. 12 - 13.
- 31 «Çin Millet Meclisinin İkinci Oturumuna Dair Materyaller», s. 268 - 269.
- 32 «Büyüklüğü İle Anılan On Yıl», s. 80.
- 33 «Tszintzi İentszü», 1965, No 7.
- 34 «Maocuların ekonomik avantürizmi» başlığı altında yazdıkları kitapta, V. Vyatskiy ve F. Dimin şöyle diyorlar: «Birincisi, burada petrol yatakları aranması, sosyalist ülkelerin yardımıyla yapıldı. İkincisi, Datsin'in meydana gelmesi, Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist ülkelerin daha önceden verdiği teknik araçlarla mümkün oldu. Üçüncüsü, Datsin'deki kadro işçilerinden bir kısmı, sosyalist ülkelerin yardımıyla kurulan fabrikalardaki sosyalist ülkelerden uzmanların yanında yetişmişlerdir.»
- 35 «Jenmin jibao», 8. X. 1960.
- 36 «Çinde Sosyalist Sanayileşme Yolu», Pekin, 1970, s. 12 - 13.
- 37 «Sinhua ajansının enformasyon bülteni - İBAS», 24 Kasım 1974.
- 38 Çou En-lay, Dördüncü Çin Halk Meclisinin Birinci Oturumunda Çalışma Raporu, 18 Nisan 1959, Pekin, 1959, s. 21.
- 39 Çou En-lay, Yüce Onyillik, Pekin, 1959, s. 37.
- 40 Li Fu-çun, Genel Hattın Kızıl Bayrağı Altında İleri, Pekin, 1960, s. 27.
- 41 Li Fu-çun, A.g.e.
- 42 V. Vetskiy ve F. Dimin, Maocuların Ekonomik Avantürizmi / Ekonomide Maocu rotası /, M. 1970, s. 68.
- 43 «Jenmin Jibao», 1 nisan 1975.

- 44 «Biz ilerliyoruz» / Ülkemizde Sosyalist Kuruculuğunun Büyük Başarıları / Pekin, 1972, s. 4.
- 45 «Jenmin Jibao», 23 kasım 1974.
- 46 «Jenmin Jibao», 1 nisan 1974.
- 47 «Jenmin Jibao», 9 haziran 1970.
- 48 «Köyde Küçük Hidroelektrik Santralleri Kuruculuğunu Hızlandırılım», Pekin, 1972, s. 21.
- 49 «Jenmin Jibao», 9 temmuz 1970.
- 50 «Jenmin Jibao», 13 mayıs 1971
- 51 Çin Millet Meclisinin Dördüncü Oturumu / dokümanlar / Pekin 1975, s. 50.
- 52 A.g.e.
- 53 Çou En-lay'ın, «ÇKP VIII. Kongresinde Toplumsal Ekonominin İkinci Beş-yıllıkta Gelişimi İle İlgili Önerilerine Dair» başlıklı raporunda, sanayi sistemi şöyle belirleniyordu: «bu sanayi sistemi, en önemli makine ve donatımın, hammadde ve gereç üretimine olanaklar yaratacak. Genişletilmeş yenden üretimin ve toplumsal ekonominin yeni baştan kurulmasını esas hatlarıyla temin edebilecektir... geniş ölçüde tüketim malları elde edilecek, halkın yaşam düzeyini giderek arttırma ödeviyle bağlı her türlü gereksinimleri sağlayabilecektir.» (Çin Komünist Partisi VIII. Kongre Materyalleri) / Birinci Bölüm - Dokümanlar / Pekin, 1956, s. 291.
- 54 Çin Komünist Partisi VIII. Kongre Materyalleri / Birinci Bölüm - Dokümanlar / Pekin, 1956, s. 238.
- 55 «The New - York Times», 31 ekim 1973.

0

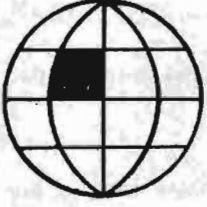
**DİMİTİR
BLAGOEV**

SEÇMELER

22.5 Lira

**temel
yayınlar**

P.K: 102 Kızılay - Ank.

dünya işçi sınıfı partileri üzerine bilgiler

HONDURAS KOMÜNİST PARTİSİ

10 Nisan 1954'te, 'birinci Ulusal Konferansta kurulmuştur. Bundan az zaman sonra, Mayıs ayında, muz plantasyonlarında Honduras tarihinin en büyük grevi gerçekleşmiştir. Bu grev, ülkenin işçi hareketinin gelişmesinde önemli bir kilometre taşı olmuştur.

Hücreler, Partinin taban örgütleridir; iş ve ikamet yerlerinde oluşurlar; bir hücre yaratmak için üç kişi yeterlidir.

Kongreler arasında, Partinin bütün faaliyetini; Siyasi Komisyonu, Sekreteryayı ve merkezi yönetimin diğer yürütme organlarını seçen, Merkez Komitesi yürütür. Aynı zamanda bölge ve belediye komiteleri de vardır.

Parti iki kongre toplamıştır. Birinci Kongre (Nisan 1958) uluslararası durumu ve iç siyasal durumu tartışmıştır. Parti program ve tüzüğünü kabul etmiş ve Parti yönetici organlarını seçmiştir. 2 nci Kongre (Nisan 1972), siyasi tezleri onaylamış, Partinin Marksizm - Leninizme, proletarya enternasyonalizmine bağlılığını tekrarlamıştır; bu Kongre, yeni program ve tüzük kabul etmiştir. Kongre, halkçı - demokratik, tarımsal ve anti - emperyalist bir devrimin gerçekleştirilmesi için, Amerikan emperyalizminin, burjuvazinin gerici kesimlerinin ve büyük toprak sahiplerinin hakimiyetine karşı mücadelenin görevlerini belirlemiştir.

Honduras Komünist Partisinin kurulmasından beri, Merkez Komitesi, tam üyeli olarak, 15 kez toplanmıştır.

1960'ta, sonra da 1965 ve 1967'de, ideolojik ayrılıklar Parti bünyesi içinde büyük bir fraksiyonel mücadeleye yol açmış; bu mücadele, Honduras Komünist Partisi'nin Marksist - Leninist çizgisinin zaferi ile sonuçlanmıştır.

1969'dan beri, yani Honduras'la Salvador arasındaki silahlı çatışmadan beri, Parti, yarı - legal bir durumda bulunmaktadır.

4 Aralık 1972'de iktidara reformist bir burjuva hükümetin gelmesiyle ortaya çıkan yeni siyasal koşullarda, Parti, fabrikalarda ve sendikalarda etkisini güçlendirmiş, komünist işçilerin sayısı artmıştır. Parti'nin 20 nci kuruluş yıldönümü için yapılan ilerleme kampanyası çerçevesi içinde gerçekleştirilen örgütsel çalışma planı, Parti üyelerinin sayısını iki misline çıkarmıştır.

PARTİ YAYINI

VANGUARDIA REVOLUCIONARIA, Parti merkez organı olup, haftada bir kez legal olarak yayınlanır. Merkez Komitesinin siyasal, teorik ve enformasyon organı olan **TRABAJO** her iki ayda bir yayınlanır.

TEORİK İNCELEME MERKEZLERİ

Komünistlerin teorik ve siyasal eğitimi, belediye komiteleri nezdindeki Parti okullarında gerçekleştirilir. Şu anda, Merkez Komitesi nezdinde bir Parti Merkez Okulunun yaratılmasına çalışılmaktadır.

YENİ - ZELANDA SOSYALİST BİRLİK PARTİSİ

2 Ekim 1966'da Oakland'da, kurucu Kongre'de kurulmuştur. Bu Kongre, Parti programının doğrultularını oluşturmuş, taktik hedeflerini tanımlamış, tüzüğünü onaylamış ve yönetimini seçmiştir.

Kongre, Partinin nihai amacının, Yeni - Zelanda'da sosyalizmin kuruluşu olduğunu ilan etmiştir, zira :

«sosyalizm, sınai üretimin ve bilimsel potansiyelin bütün kapasitelerinden, çalışanların çıkarına bütünüyle yararlanmayı sağlayan, çalışanların hayat düzeyini yükselten tek sistemdir.»

Kongre belgeleri, sosyalizmin kuruluşunun, ülkenin sosyal rejiminde devrimci bir değişikliği gerektirdiğine işaret etmektedir. Kongrenin doğrultularından biri de, Partinin kitleler arasında siyasal çalışmasının geliştirilmesi olmuştur.

Ekim 1970'te toplanan Partinin İkinci Ulusal Konferansı, «Yeni - Zelanda'da Sosyalizm İçin» başlıklı bir belge - program kabul etmiştir. Bu belge, hayati çıkarlarının savunulması için kitleler arasında örgütlü siyasal çalışmanın önemine, ve de nihai amaç olan sosyalizmin gerçekleştirilmesine işaret etmektedir. Parti, toplumsal ilerleme için mücadele eden toplumun bütün çeşitli tabakalarının birliğini gerçekleştirmek için, mümkün olan bütün çabasını harcamaktadır.

Üçüncü Ulusal Konferans (Eylül 1973), «Hızla İlerlemek» adlı ve Partinin ülke içindeki görevlerini belirleyen temel bir siyasal karar metni kabul etmiş ve Partinin kuruluş problemlerini tartışmıştır.

Kongreler her üç yılda bir toplanmaya çağılmaktadır. Bugünkü durumda, Parti üyelerinin % 80'i işçidir; diğerleri memur, öğrenci, ev kadınıdır. Parti üyelerinin % 26'sı kadındır. Parti üyelerinin hemen hemen % 70'i, orta öğretim yada yüksek öğretim görmüştür.

PARTİ YAYINI

Merkez organı, aylık gazete olan **NEW ZEALAND TRIBUNE**'dür (2.500. tirajlı). Parti, aynı zamanda üç ayda bir yayınlanan ve 500 adet basılan, **SOCIALIST POLITICS** adlı bir de dergi yayınlamaktadır.

bir enternasyonalistler partisi : Alman Komünist Partisi (*)

Karl Heinz SCHRÖDER

İşçi sınıfının fetihlerinin, komünist hareketin başarılarının tepeden tırnağa enternasyonal bir karakteri vardır. Her tarihsel aşamada hayat, Marx, Engels ve Lenin'in devrimci sürecin ve yeni bir toplumun kuruluşundaki, bir komünist partinin etkinliğindeki ulusal ve enternasyonal (olan, ç) diyalektiği üzerine klasik tezlerinin sağlamlığını doğrulamıştır ve doğrulamaktadır. Tarih tanıklık etmektedir ki :

— işçi hareketi dünya (ölçüsündeki, ç) tarihsel planda bir bütün oluşurur; (bu hareket, ç) özüyle enternasyonaldır; bütün ülkeler için ortak (olan, ç) temel yasalara göre gelişir; işte bunun içindir ki, bütün ülkelerin işçilerinin eylemi temelde, Lenin'in açıkladığı gibi, özdeş bir planda gerçekleşmek ve enternasyonal sınıf amaçlarına cevap vermek zorundadır ¹; o halde, komünist partilerinin enternasyonalizmi, objektif bir temel üzerine kuruludur ve objektif bir yasa karakteri taşır.

— işçi sınıfının mücadelesini örgütlenme görevini yükümlenen bir parti, devrimci eyleminde, enternasyonal ve ulusal çıkarları doğru (biçimde, ç) birleştirmeyi bilmek zorundadır; işçi sınıfının ulusal çıkarları, proletarya tarafından iktidarın fethi ve sosyalizmin fetihlerinin korunması için emperyalizme karşı enternasyonal mücadelenin ortaya koyduğu görevleri herşeyden öne geçirmeyi gerektirir;

«... farklı ülkelerin çalışanları arasında varolmak zorunda olan kardeşçe bağların ve kurtuluşları için birbirlerini desteklemeye isteklendirmenin unutulması, bölünmüş girişimlerin ortak bozgunu ile cezalandırılmış olacaktır» ²;

— ortak mücadeleye tanınan öncelik (ki bu proletarya enternasyonalizminin temel ilkesidir), komünistlerin ulusal görevleriyle uyumsuz olmaktan uzak olduğu gibi, bu görevlerin bütünüyle yerine getirilmesinin belirleyici koşuludur da; zira, ancak, etkisi, belli başlı olarak ulusal çerçeve dışında, sistemlerin karşılıklı etkileşimi arasında gerçekleşen toplumsal gelişmenin objektif yasalarının dikkate alınışdır ki, sınıf mücadelesinin belli bir anında ve belli bir alanında sınıf - ulus ilişkisini doğru bir tarzda belirlemeyi sağlar.

— işçi sınıfının bilinçli ve örgütlü öncü - gücü, devrimin ve sosyalist gelişmenin genel yasalarını bilmek, enternasyonal devrimci deneyimi özümlemek, bu bilgiyi ve deneyimi somut toplumsal ve tarihsel koşullara uygulamayı bilmek zorundadır.

«... komünizmin genel ve temel ilkelerini her ülkeye özgü sınıflar ve partiler arasındaki ilişkilerin özelliklerine, komü-

(*) Bu yazı, Alman Komünist Partisi (Federal Almanya) hakkında **La Nouvelle Revue Internationale** dergisinin Ekim 1974 sayısında yayımlanan bir yazının çevirisidir.

¹ V. Lénine, **Oeuvres** (Eserleri), c. 2, s. 105 ve 106.

² K. Marx ve F. Engels, **Oeuvres choisies en trois volumes** (Üç Ciltlik Seçme Eserleri), c. 2, s. 12, Moscou, 1970.

nizme doğru objektif gelişimin özelliklerine uygulamayı bilmek ve (bunları, ç) incelemeyi, keşfetmeyi, tahmin etmeyi, bilmek zorundadır.»³

- proletarya enternasyonalizmi ve burjuva milliyetçiliği, uzlaşmaz (iki şeydir, ç); burjuva milliyetçiliği işçi çevrelerine sızdığı zaman, «sol» ve sağ oportünizmi doğurur yada güçlendirir, işçi sınıfının birliğinin dibine kazma vurur; komünistlerin proletarya enternasyonalizmi kavramının ve ilkelerinin her türlü soysuzlaştırılmasına karşı mücadelesi proletarya davasının zaferinin bir koşuludur.
- enternasyonal komünist hareketin gücü birliğindedir; böyle olunca da,

«enternasyonal ölçüde **eylem birliğini** gerçekleştirmek için, aynı zamanda hem temel düşüncelerde aydınlık ve hem de çeşitli pratik eylem araçlarının kesinkes bir tanımı gerekir.»⁴

Tarih tarafından doğrulanmış bu sonuçlardan hareket eden Partimiz, Essen Kongresinde kabul edilen eylem ilkeleri bildirisinde şunları ilan etmiştir :

«Alman Komünist Partisi, enternasyonal işçi hareketinin çıkarlarına zarar veren, sosyalist ve anti - emperyalist güçlerin dayandırılmasını kemiren ve ortak eylemini tehlikeye düşüren milliyetçilikle savaşır. Proletarya enternasyonalizmi ilkelerine bağlılığını bir kez daha belirler.»

Dikkati bir kez daha enternasyonalizm problemleri üzerine çekmek, burjuva milliyetçilerinin az yada çok ustaca fakat çoğu kez bayağı saldırılarına bu denli içten tepki göstermek, her Parti tarafından enternasyonalist ilkelere saygı duyulmasının önemi üzerinde bu kadar ısrarla durmak yararlı mıdır? Bize göre, bu zorunlu (bir şeydir, ç); hatta, günümüzde bu problemlere (karşı, ç) özel bir duyarlılığın gerekli (olduğunu, ç) bile söyleyeceğim. Bu kanaatim, toplumsal hayatın güncel gerçekliklerinin ve hareketimiz içinde ortaya çıkan eğilimlerin bir analizi üzerine temellenmektedir.

Bir yandan, çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının çözümlemek zorunda olduğu ortak görevler çoğalmakta, komünist partiler tarafından yürütülen kolektif eylemlerin olanakları ve etkililiği büyümekte ve bu olayların anlaşılması, enternasyonal mücadelede birlik eğilimini güçlendirmektedir. Bu eğilim, 1969 yılındaki uluslararası konferanstan sonra, komünist ve işçi partilerinin ilişkilerinin gelişmesinde, kolektif eylemlerinde özel bir netlikle belirmektedir.

Diğer yandan, ekonomik ve toplumsal gelişmenin günümüzdeki ritimleri ve eşitsizliği, farklı ülkelerdeki mücadele koşullarının hızlı değişikliği ve artan çeşitliliği, ve de aynı zamanda, her zaman daha geniş toplumsal tabakaların ve yeni halkların devrim yoluna girişi, bazen ulusal özelliklerin, özgül mücadele koşullarının bir büyümesine ve bunun sonucu olarak ta, şu yada bu biçimde, daha az yada daha çok belirgin bir derecede bilinçli yada bilinçsiz bir kendi - içine kapanma eğilimine yol açmaktadır. Bu iki eğilimi, en azından genel hatlarıyla inceleyelim.

Çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının, komünistlerinin ortak görevlerinin sayısının ve öneminin büyümesi, ekonomik ve toplumsal güçlerin uluslar-

³ Lénine, *Oeuvres*, c. 31, s. 85.

⁴ Age, c. 21, s. 386.

arasılaşmanın çok doğal bir sonucudur. Sermaye, kendi payına, ekonomik üretimin objektif toplumsallaşması süreci sonucu olduğu kadar, tekellerin ve emperyalistlerin sosyalizmle, işçi sınıfıyla, ulusal kurtuluş hareketleriyle birlikte savaşmak için duydukları subjektif özlemle de, uluslararası güç niteliğiyle gelişmektedir. Eğer işçilerin enternasyonal birliğinin ilerleyişi, sermayenin pekişmesine göre geride kalırsa, uluslararası ölçekte birleşmiş sermayeye kafa tutmak ve bundan da öteye, (buna karşı, ç) kesin zafer elde etmek olanaksız olacaktır.

1974 Ocak ayındaki, kapitalist Avrupa ülkeleri komünist ve işçi partileri Konferansı, % 75'i ABD büyük mali sermayesi tarafından kontrol edilen güçlü çok - uluslu tekellerin oynadığı son derece tehlikeli rolü ayrıntılarıyla analiz etti. Bunlar, her şeyden önce uç sektörlerde ve sanayinin kilit branşlarında (kompüterler, atom, kimya ve otomobil sanayii) ve de hafif sanayinin bazı kademelerinde hakim bir pozisyonda bulunmaktadır. Örneğin General Motors'un (ki Batı - Almanya'daki Opel Fabrikaları bunun bir şubesidir) iş hacminin, Hollanda, Belçika yada İsviçre gibi gelişmiş ülkelerin toplam toplumsal üretimini aşması olgusu, bu yoğunlaşmanın genişliği hakkında bir fikir vermektedir.

Bu tekellerin toplum hayatına müdahale için sahip buldukları olanaklara, kısıktıkları enerji krizi ve fiyat politikaları örnektir. Bunlar, bir çok ülkenin ekonomik ve siyasal bağımsızlığı için bir tehdit oluşturmaktadırlar. Komünist ve işçi partilerinin Bruxelles Konferansı, istihdam düzeyinin, toplumsal koşulların, bilimsel araştırmaların ve (bilimsel araştırmaların, ç) sonuçlarının, bu konsorsiyumlara bağımlı olduğunu, hatırlattı. Çok - uluslu tekeller, çok büyük döner sermayelerinin bir bölümünü bir mali merkezden bir diğerine aktararak, yatırımlarını hızlandırarak yada tersine geciktirerek parasal ve mali krizleri kısıktırmaktadırlar; diğer birçok mükemmelen «yasal» işlemlere başvurarak, ekonomi üzerine baskılarını uygulamaktadırlar. Üretim kapasitelerinin aktarımı, doğal olarak, şu yada bu ülkede istihdamın ortadan kalkması tehlikesini taşımaktadır.

Sili ve diğer ülkelerin örneği göstermiştir ki, uluslararası konsorsiyumlar, ilerici rejimlerin gelişmesini engellemeyi ve tarihin akışını tersine çevirmeyi denemek için hiçbir şeyin önünde gerilememektedirler. Bize göre, kapitalist Avrupa ülkeleri komünist ve işçi partileri Konferansının en büyük sonuçlarından biri, işçi sınıfını ve örgütlerini, uluslararası konsorsiyumların iktidarına karşı proletarya enternasyonalizmi zihniyetiyle ortak mücadeleye çağırmasıdır. Çeşitli ülkelerdeki bazı komünist partileri, zaten birçok yıldan beri, birlikte eylemler lehine girişimlerini artırımlar ve sosyalist ve sosyal - demokrat örgütlere ve de sendikalara bu yönde bir çok önerilerde bulunmuşlardır.

Kapitalist rejimin kusurları, çelişkileri, tarihsel (olarak, ç) iflası bugün belirgindir. Yetmiş yıllarının «İnâyetli - devlet»inin, «sanayici - tüketim toplumu»nun başlangıcını belirleyeceği (şeklindeki, ç) «altın - çağ» ile ilgili burjuva ön - görüşleri artık tamamen unutulmuştur. İşsizliğin yaygınlaşmasıyla beraber hayat pahalılığının da artması, çalışanlarda, yarınları için güvensizliği büyütmektedir. Yönetim aygıtının çürümüşlüğü ve para ve rüşvetle satın alınabilirliği apaçık gözler önüne serilmekte, suçluluk korkutucu boyutlar kazanmakta; gerçek bir ahlaksal ve manevi parçalanıp - bozulmaya, burjuva ideolojisinin derin bir krizine tanık olunmaktadır. Özellikle tehlikeli süreçler arasından, asker - sanayici kompleksinin ölçsüz gelişmesine, militarizmin, bazı ülkelerde faşist örgütlerin gelişen etkinliklerinin artmasına işaret etmek yerinde olacaktır.

Çeşitli ülkelerde ortak olan bu olayların varlığı, karşısında, işçi sınıf-

larının görevlerinin ortaklığı, eylemlerinin ve deneyim değiş - tokuşunun bir koordinasyonunun önemi, bu deneyimlerin sentezinin yapılmasının gerekliliği sonucunu çıkarmak çok doğaldır. Bizim için ortak olan bütün bunların, hareketimiz içinde daha da geliştirilebileceğine inanıyoruz: bugünkü koşullar öylesinedir ki, gerçekten de, belirli amaçlar takip edecek (şekilde, ç) uluslararası ölçekte eylemlerin kollektif örgütlenmesi ve koordinasyonu, bunların etkililiğini artırabilir. Oysa, tamamen ikincil önemdeki farklılıklar üzerinde ısrar etmenin yararlı sonuçları olabileceği yeterince kuşkuludur.

Alman Komünist Partisinin başkanı Herbert Mies, Parti Yönetiminin ikinci oturumunda şunları belirtti :

«Kapitalizmin genel krizinin ağırlaşmasından, komünistler, söylemeden de anlaşılacağı gibi, sömürü toplumunun 'otomatikman çökeceği' sonucunu çıkarmazlar. Tekellerin iktidarını kısıtlamak ve sonuçta ortadan kaldırmak, sosyalizme yolu açmak, işçi sınıfının ve müttefiklerinin eserinden başka bir şey olamaz. Bununla beraber, anti - tekелci mücadelenin gelişmesi için durumda ortaya çıkan değişiklikten yeni olanakların doğduğu mutlakdır ve komünistlerin sorumluluğunun da o denli arttuğı tartışılmaz (bir gerçektir, ç)».

Yaratılmış olan durum, komünist ve işçi hareketinin, proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temeli üzerinde güçlenmesini gerekli kılmaktadır. Bizzat hayatın kendisi tarafından öne sürülen nazik sorunlara, sınıf mücadelesi zihniyetinden esinlenen ve belli eylemlere bağlı olan somut cevaplar getirmek mutlak olarak zorunludur. En önemli sorunlar arasında şunları sayabiliriz: bütün demokratik ve ilerici güçlerin birliği sayesinde anti - emperyalist, anti - tekелci, devrimci mücadelenin yükselmesi; hem kendi halkının çıkarları ve hem de enternasyonalizmin ortak davası için mücadelede, her Partinin, olanaklarından en iyi biçimde yararlanması; komünist partilerinin, bütünüyle komünist hareketin, teorik etkinliğinin yoğunlaşması.

Bilindiği gibi, emperyalizme, uluslararası ölçekte örgütlü sermayeye karşı mücadelede başta gelen rol, dünya sosyalist sistemine düşmektedir. (Dünya sosyalist sistemini, ç) desteklemek ve savunmak, Partimizin değerlendirilişine göre, bütün komünistlerin her zaman enternasyonalist görevi olmuştur ve olmaktadır. Bu görev, bugün bir çok yeni yönü kapsamaktadır. Sovyetler Birliği, sosyalist topluluk ülkeleri, dünya devrimci sürecinin gelişmesini kolaylaştıran koşulları yaratan güçlü bir barış hücumunu başlatmışlardır. Bir Parti tarafından bu barış hücumu karşısında takınılan tavır, (bu hücumu, ç) sağlanan yardım, bu Partinin enternasyonalizminin bir tür mihenk taşı olmaktadır. Dünya sosyalist sisteminin güçlenmesi, birlikte mücadelemizin koşulu ve belli başlı ortak görevlerinden biri olan dünya devrimci sürecinin üç belli başlı gücünün ittifakına bağımlıdır.

Barış ve toplumsal ilerleme için mücadelemizi zayıflatmak amacıyla, burjuva ideolojisinin taraftarları, «sol» ve sağ oportünistler, Sovyetler Birliğinden ve Sovyetler Birliğinin Komünist Partisinden mesafeli durmayı tavsiye etmektedirler; anti - sovyetizm, emperyalizmin global stratejisinin temel bir unsurudur. Proletarya enternasyonalizmi, hangi biçimde ortaya çıkarsa çıksın, anti - sovyetizme karşılık verilmesini gerekli kılmaktadır. Bu ilkeyi hertürlü çelmeleme, bizzat çelmeleyenin kendi Partisine ve enternasyonal komünist harekete zarar getirir. Partimiz, Düsseldorf Kongresinde şunları ilan etmiştir :

«Sovyetler Birliği, sosyalist devletler topluluğunun ve emperya-

lizme karşı mücadelenin her zaman belli başlı gücü; barışın, toplumsal güvenlik ve ilerlemenin belli başlı garantisi olmuştur. (Sovyetler Birliği, ç) dünyada ilk kez, işçi sınıfını her türlü sömürüden ve her türlü baskıdan kurtarmaya yönelik yeni bir toplumu, sosyalist toplumu en güç koşullar içinde kurmaya girişmiştir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi, bütün Marksist-Leninist partiler arasında, en zengin devrimci deneyime sahip olan Partidir. Sovyetler Birliği, emperyalizm cephesinde bir gedik açmış ve bugün özgürlüklerini fethetme yoluna giren gitgide daha çok sayıda halka yol açmıştır. SSCB, ulusal kurtuluş hareketleri ile dayanışmasını belirtmeyi kesintisiz sürdürmüş, üstelik mücadele eden halklara yardımda da bulunmaktadır. Sovyetler Birliğinin bütün dünyadaki anti - emperyalist mücadelelere siyasal, moral ve maddi desteği, bizzat sosyalizmin yapısından, sömürüden ve baskıdan kurtulmuş toplumun yapısından doğmaktadır. Alman Komünist Partisi, Sovyetler Birliğine karşı olumlu bir tavrın, komünist adını taşımaya hak kazanmış her komünistin mihenk taşı olduğunu, değerlendirmektedir.»

Proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde dünya komünist hareketinin birliği için mücadelede, maoizme karşı mücadele, günümüzde özel bir önem taşımaktadır. Anti - sovyetizm, dünya sosyalist sisteminin, uluslararası komünist ve işçi hareketinin, bütün anti - emperyalist güçlerin birliğini ve bağlılığını kırma girişimleri, maoizmin teori ve pratiğinin merkezinde yer almaktadır.

Son zamanlarda maoistler tarafından uygulanan, en gerici emperyalist güçlerle blok yapmaktan ibaret olan politika, Marksizmin sınıf pozisyonlarının tam bir terkedilişiyle açıklanabilir. Çin Komünist Partisi yöneticileri, saldırılarını, SBKP'nin 24'üncü Kongresi tarafından kabul edilmiş Programına karşı ve sosyalist topluluğun kardeş ülkelerinin birlikte dış politikasına karşı yoğunlaştırmaktadırlar. Bunların tavrı, detantın düşmanları için, NATO'nun saldırgan güçleri için bir cesaretlendirme (tavırdır, ç); bu, objektif olarak emperyalizme hizmet etmektedir. Bir enternasyonalistler partisi, bu politikaya karşı kayıtsız kalabilir mi? Biz böyle bir şey düşünmüyoruz.

Geniş bir anti - emperyalist hücumla belirlenen 1969 Konferansından sonraki beş yıl, güçlülere, çelişiklere ve bazı hayal kırıklıklarına rağmen, dünyadaki durum devrim güçleri lehine önemli ölçüde değiştirmiştir. Kardeş partilerin ve bütün anti - emperyalist güçlerin bu başarıları ve de aynı zamanda ortak mücadelelerinin yeni problemleri ve yeni görevleri, bizi, enternasyonalizmin gelişmesinde önemli bir aşamayı ve zamanın gerekliliklerine uygun olarak dünya komünist hareketinin birliğinin güçlenmesini belirleyecek yeni bir Avrupa komünist ve işçi partileri konferansı ve yeni bir uluslararası komünist ve işçi partileri konferansını düşünmesini, bir çok kardeş parti gibi, desteklemeye itelemektedir.

Proletarya enternasyonalizmi ilkelerini her türlü soysuzlaştırma girişimlerine karşılık vermek, ortak görevimiz olarak kalmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak, nazik ve çetrefil bir sorun üzerinde, bir kaç söz söylemek istiyorum. Bilindiği gibi, hasımlarımız, partilerin bağımsızlığı «problem» ini vurgulayarak, kardeş partiler arasındaki ilişkilerde bir gedik yontmayı, bir komünist partisinin bizzat kendi içine kapanmasının, gücünün belli başlı kaynağı olacağını yada en azından olabileceğini öne sürerek, komünistlerin enternasyonal birliğine karşı çıkmaya çalışmaktadırlar. Oysa, kendi

problemlerini sadece kendi güçlerine dayanarak çözümlenmeye çalışan, ulusal çıkarları enternasyonalist çıkarların üstüne yerleştiren, bölgesel amaçları dünya işçi hareketinin amaçları üstüne yerleştiren ve bundan da öteye, bugün Çin Komünist Partisi yönetiminin yaptığı gibi şoven ve ayrılıkçı bir politika güden bir komünist partisinin, kendi ülkesinde olduğu kadar, dünyanın geri kalan kısmı için de devrimci davaya ağır bir zarar verdiğini, söylemeye bile gerek var mıdır?

Fakat milliyetçilik yada proletarya enternasyonalizmi ilkelerinin azımsanması, daha az göze çarpan biçimde de belirebilir. Daha önce de söylemiş olduğumuz gibi, bazen ulusal koşulların özgüllüğünün bir miktar abartılması, kardeş partilerin deneyimlerinin horgörülmesi eğilimi de görülür. Komünistlerin, bazen, burjuva propagandasının olmasına takıldıkları, yada «Moskova'nın emrinde» ithamına direnemiyerek şu yada bu tarzda «bağımsızlıklar»ını göstermeye titizlendikleri de olmaktadır. Partimiz, kendi payına, saflarında, bu taviz zihniyetini, bu ilke yoksunluğunu kabul etmemektedir; komünist partileri arasındaki ilişkilerin karakteri ile ilgili her türlü kara - çalmaya karşı kararlı biçimde savaşmayı öğütlemektedir.

Aynı düşünce düzeni içinde şu soruya da açık bir cevap vermek bize önemli görünmektedir: bir Partinin egemenliği (hükümranlığı, ç) ile komünistlerin birliği arasında nasıl bir karşılıklı bağlantı bulunmaktadır?

Alman Komünist Partisi, kendisini enternasyonalist harekete bağlayan sağlam bağları bir sır yapmamaktadır; bu hareket içinde Sovyetler Birliği Komünist Partisi tarafından oynanan özel rolü, büyük rolü, tanımaktadır. Fakat, bu, bizim bağımsızlığımızı, karar vermek ve hareket etmek özgürlüğümüzü hiçbir şekilde azaltmamaktadır. Biz, eğer bütün dünyadaki komünist yoldaşlarımızla ilişkiler kuruyorsak, bu, hiç te düşmanlarımızın inandırmak istedikleri gibi, yoldaşlarımızdan «direktifler» almak için değildir. Böylece yoldaşlarımızın çok zengin deneyimini inceliyoruz ve bunu yaparkende, halkımı ilk kez sosyalizme ulaştıran Komünist Partisinin deneyimine çok doğal olarak özel bir önem veriyoruz; kazanılan başarılar kadar, yapılan hataları da dikkate alıyoruz, partilerimizi ilgilendiren sorunlar üzerinde eşite görüş değiş - tokuşunda bulunuyoruz.

Komünist hareket, komünizm düşünceleri için savaşanların özgürce onamalarıyla (oluşan, ç) bir birliktir; fakat aynı zamanda enternasyonal bir birliktir, egemen (hükümran, ç) kardeş partilerin birliğidir. Bu birliğin bünyesi içinde, partilerin bağımsızlığı, ortaklaşa çalışmalarından daha az önemsiz bir kural değildir; partilerin egemenlikleri ve enternasyonal yükümlülükleri, ilişkilerinin karşılıklı bağımlı ve hiç te çelişkili olmayan iki yönüdür. Yıllarca önce Rus komünistlerinin dediklerini bugün yine tekrarlayabiliriz: devrimci proletaryanın enternasyonal disiplini karşısında eğilerek yaşamaktan ve mücadele etmekten gurur duyarız. Enternasyonal yükümlülüklerimizin yerine getirilmesi, Partimiz tarafından tam bağımsızlıkla saptanan ulusal görevlerimizin yerine getirilmesinden bir engel olmaksızın uzak olduğu gibi, (bu görevlerin, ç) yerine getirilmesine katkıda bulunmaktır.

Elbette ki, bir komünist partisinin çalışma koşullarının, ulusal görevlerinin ve bu (görevleri, ç) başarıya ulaştırmayı sağlayan araçların seçiminin özgül karakterini azımsamakla bir hata yapılacaktır. Ulusal ve enternasyonal olanın diyalektiği öylesinedir ki, komünist hareketin gücü ve etkisi, her ülkenin komünistlerinin, işçi sınıfının, iç görevlerini hangi tarzda yerine getirdiklerine bağlıdır. Bir sosyalist ülkenin komünist partisi, herşeyden önce, ekonominin geliştirilmesinde ve devletin savunma yeteneğinin güçlendirilmesinde, yeni toplumsal ilişkilerin oluşturulmasında ve ki-

şiliğin uyumlu gelişimi için uygun koşulların yaratılmasında kazandığı başarılarla dünya devrimci süreci üzerinde etki yapar.

O halde, 1969 Uluslararası Konferansı'nın işaret ettiği gibi, kapitalist ülkelerde mücadele eden komünist partilerinin sosyalizm ve proletarya enternasyonalizmi davasına en büyük katkıları, işçi sınıfı ve müttefikleriyle beraber kendi ülkelerinde iktidarı fethetmeleri olacaktır. O halde, kendi ülkesinde mümkün olanın en fazlasını yapmak, her komünist partisinin enternasyonal görevidir.

Fakat, eğer kendi ulusallığı içine kapanılıp kalınırsa, kendisiyle dünya komünist hareketi arasında bir Çin - seddi çekilirse, mümkün olanın en fazlasını yapmak kavranılamaz (bir şey, ç) olur. Bir Komünist Partisi için, bu, tecrit olmaya mahkum olmaktır; bu, mücadelesinde, herşeyin arasından en güvenilir destek olan komünist ve işçi hareketinden, bütün dünyanın ilerici güçlerinden yararlanamamaya mahkum olmaktır; bu, daha önce işlenen hatalara tekrar düşmektir; bu, ampirizme, «bisikleti tekrardan keşfetme»yi istemek hatasına düşmektir; ve sonuçta da, bozguna doğru koşmak, yada en azından, boşuna ve etkisiz olarak gayretlerini harcamaktır. Eğer (ki bu saçma bir varsayımdır) bütün partiler Marksizm - Leninizmin abc'sine aykırı olan böyle bir tavır kabul etselerdi, bunun sonuçlarının nasıl olacağı hiç zahmetsiz görülmektedir.

*
**

Marksizm - Leninizmin büyük klasikleri tarafından oluşturulmuş proletarya enternasyonalizmi ilkeleri ve komünist partilerinin kolektif bir çalışmasından doğan sonuçları temel kabul edersek ve söylemiş olduklarımızı hesaba katarsak, bana, çağımızda işçi sınıfının bir devrimci partisi için temel enternasyonalizm ölçütleri şöyle belirlenebilir gibi gelmektedir:

- dünya devrimci sürecinin belirleyici etkeni ve barış, demokrasi, ve sosyalizm için mücadelenin belli başlı gücü olarak dünya sosyalist sisteminin güçlenmesine katkıda bulunan bir ulusal ve enternasyonalist politika uygulamak.
- en başta emperyalizme karşı birlikte eylemlerle ve sınıf mücadelesinin bütün biçimlerinin —ekonomik, siyasal, ideolojik— koordinasyonu ile vücut bulan kardeş partiler arasındaki dayanışma.
- dünya devrimci hareketini oluşturan üç büyük akım arasında en çeşitli biçimlerde geniş bir karşılıklı yardımlaşma politikası; yani, dünya sosyalist sisteminin, enternasyonal işçi hareketinin ve ulusal kurtuluş hareketinin anti - emperyalist, anti - tekelci ve sosyalist ortak amaçlarına ulaşabilmeleri için (karşılıklı yardımlaşma politikası, ç)
- parti üyelerinde, işçilerde, bütün çalışanlarda, bütün halklar için bir dostluk duygusu, ulusların ve insanların eşitliği bilinci, her türlü şovenizm ve başka bir milliyete karşı gösterilen aşağılama biçimine karşı uyuşmazlık yaratmak için sebatlı bir eğitim çalışması.
- işçi hareketini ve demokratik hareketi bölen ve onları emperyalizme karşı belli başlı silahları olan birlikten yoksun bırakan şoven ve gerici milliyetçi eğilimlere karşı kararlı bir mücadele.
- Marksist - Leninist teorinin, stratejinin ve taktiğin kolektif biçim-

de oluşturulmasına ve propagandasına etkin bir katkı; komünist partiler arasında ortaklaşa çalışmanın bütün biçimlerinden yararlanma; uluslararası konferanslar, iki taraflı ve bölgesel karşılaşmalar, delege değiş - tokuşu, demokratik ve ilerici örgütlerin bünyesi içinde birlikte çalışma, basın ve yayın alanında işbirliği, v.d.

*
**

Alman Komünist Partisi, proletarya enternasyonalizminin işte bu ölçütleri uygun olarak, kardeş partilerle, bütün anti - emperyalist güçlerle ilişkilerini kesintisizce kuracak; sürekli olarak, dünya devrimci sürecinin hizmetinde, halkımızın çıkarlarının hizmetinde olacaktır.

temel yayınlar

G. DİMİTROF — SEÇME ESERLER

- ★ BİRİNCİ CİLT : 25 TL. (Toplatıldı)
- ★ İKİNCİ CİLT : 20 TL. (Toplatıldı)
- ★ ÜÇÜNCÜ CİLT : 20 TL.

●
KOMÜNİST ENTERNASYONAL
Georges Cogniot
12.50 TL.

●
BİR ADIM İLERİ İKİ ADIM GERİ
V. İ. Lenin
20 TL.

●
YENİ KİTAP
DİMİTİR BLAGOEV — SEÇMELER
22.5 TL.

GENEL DAĞITIM : GEDA

Temel Yayınlar : P.K. 102 Kızılay - ANKARA

Sovyetler Birliği Haberler Ajansı "TASS"

ayın haber özetleri

SSCB'NİN EKONOMİK POLİTİKASININ TEMELİ

10. beş-yıllık plan döneminde, Sovyet ekonomik politikasının asıl anlamını ve yönünü tayin eden birçok faktörler arasında, bilimsel teknik ilerlemenin hızlandırılması faktörü, şüphesiz en önemlisidir; bu, politika-nın temel taşıdır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisinin 25. Kongresi'nde rapor okuyan SSCB Bakanlar Kurulu başkanı Aleksey Kosigin, planın tüm bölümleri-ni ve tüm kollarını, ileri bilime organik şekilde bağlamak gerektiğini özel olarak belirtmişti. Kosigin, ayrıca şunları söylemişti: «bilim ve teknik ba-şarılarının üretimde hızla kullanılması, başlıca ödevlerimizden biridir. Bunsuz ekonomi, entansifleştirme ve kaliteyi iyileştirme yolunda başa-riyle ilerliyemez.»

Birçok önemli sebepler, sorunun bu şekilde ileri sürülmesini gerek-tirmiştir.

Kadro Sorunu: Şimdi SSCB'de, çalışabilen tüm yurttaşlar çalışıyor. Üstelik hatta emekliler bile (tabii arzu ettikleri halde), tam iş günü çalış-mama şartıyla servis alanındaki işlere celbedilir. Bunlara, emekli aylığın-dan başka iş ücreti sağlanır.

Savaştan sonraki yıllarda doğan kuşaklar da, şimdi çalışmaya başlı-yorlar. Onuncu beş-yıllık plan döneminde, halk ekonomisine celbedilecek kadro mevcudu, önceki yıllardakinden az olacak. Bu süreç, çoktan devam ediyor. 7. beş yıllık plan döneminde (1961-1965), işçi ve memurların saf-larına, 15 milyon kadar kişi katılmışken; 1966-1970'de 13 milyondan az fazla kişi, geçen beş yıllık dönemde ise 12 milyon kişi katılmıştı. Gele-cekte, savaşın aksisedası kendini gösterecek. Çalışan yurttaşlar arasına, savaş yıllarında doğan çocukların çocukları girecek. Yani, kadro sorunu daha da çetinleşecek.

Tabii üretimin otomatikleştirilmesi, bu işi belli derecede kolaylaştırı-yor; fakat, otomatlar başında da birileri çalışmalı, bunlara bakmalıdır. SSCB'de, pek çok sanayi tesisleri kuruluyor. 9. beş yıllık dönemde, 2 bin kadar büyük sanayi tesisi faaliyete geçirilmişti. Servis işleri hızla geliyor, bizzat bilim, bu kola daha fazla insanın celbedilmesini gerektiriyor.

Sovyet ekonomisi şimdi doğuda, kuzeyde, yani Batı ve Doğu Sibir-

ya'da, Uzak Doğu ve Promorye bölgesinde, ülkenin Avrupa kısmının kuzeyinde bir hayli geliştiriliyor. Orada iş-gücü yeterli olmuyor.

Sanayi mallarının ve başka çeşit malların üretimindeki mutlak artış, büyük tesislerin inşaatı, ulaştırma, malların satışı alanındaki mutlak artış, yıldan yıla büyüyor. Hele geçen beş yıllık dönemde, mutlak artış, Sovyet devleti kurulduğu günden bugüne en yüksek düzeye ulaşmıştır. 10. beş-yıllık dönemde, üretimdeki mutlak artış ve üretim çapları daha da artacak; ve bu işi sınırlı kadro mevcuduyla başarmak gerekecek. Bundan bir çıkar yol var: bilimsel-teknik ilerlemeye dayanarak, iş verimini bir hayli artırma yolu.

9. beş-yıllık dönemde, sanayideki üretimin yüzde 84'ü, iş veriminin artırılması yoluyla elde edilmişti. 1971 - 1975 yıllarında, toplumsal iş verimi, yüzde 23 artmıştır; yani, 20 milyon işçinin emeği tasarruf edilmiştir. 10. beş yıllık dönemde, iş veriminin artırılması yoluyla, sanayi üretimindeki tüm artışın yüzde 90'ı, tarımda ve inşaatda tüm artış elde edilecek. Tabii SSCB bu işi, çalışmalarını gerginleştirmek yoluyla değil; her yerde işlerin makinalaştırılıp otomatikleştirilmesi, daha iyi makine ve mekanizmaların kullanılması, malzeme cihaz ve aletlerin kalitesinin iyileştirilmesi yoluyla yapmak istiyor. Sözüün kısası, çağdaş dünya düzeyine uyan yada bunu aşan bilimsel teknik ilerlemelerin başarılarına dayanılarak bu iş yapılacaktır.

Toplumsal Üretimün Bünyesi : Son on yıl içinde, SSCB'de toplumsal üretimin bünyesi değişmişti ve ileride de değişecek. Makine, cihaz, otomatikleştirme araçları üretimi artırılıyor; yapı malzemeleri, pamuklu dokuma gibi klasik malların üretimdeki payı nispeten azalıyor. Geçen on yıl içinde bilimsel teknik ilerlemeyi sağlayan kollardan enerji, makine ve kimya sanayii kollarının payı iki mislinden fazla artmış ve şimdi ülkede üretilen tüm malların üçte birinden fazlasını buluyor. Fakat bilim ve teknik bakımından asıl bu kollar pek bileşiktir, ve bilimle tekniğin hızla ilerlemesini tüm başka kollardan fazla gerektiriyor. Bu bakımdan da, ekonomik politikada bilimsel teknik ilerlemenin hızlandırılmasına başlıca dikkat gösteriliyor.

Tüketicilerin İhtiyaçlarının Karşılanması : Dokuzuncu beş-yıllık plan döneminde olduğu gibi, 10. beş-yıllık plan döneminde de, halkın refahının daha da artırılması ana ödev olarak kalıyor. Bu, Sovyet devletinin güttüğü siyasetin, Parti'nin sosyal politikasının başlıca amacıdır. Bu, tüketicilerin ihtiyaçlarının bünyesi ve düzeyinde nitel değişiklikler yapılmasını gerektiriyor. Bugün Sovyet müşterisi mağazaya gelince gördüğü ilk buz dolabını, mobilya takımını veya televizyonu almaz; daha güzel ve mükemmel eşya almak ister. Eskimiş mallar, mağazalarda tenzilatla satılıyor, müşteri bunları almak istemiyor. Gerçekte, Sovyet tüketim piyasasına, çok çeşitli mallar yeteri kadar sürülmüş bulunuyor. Şimdi, işin nitelik tarafına önem vermek gerektir. Bunun için, yeni malzemeler yapmak gerek, bazı çeşit tüketim mallarının çeşitlerini değiştirmek gerek. Bu da, bilimsel teknik ilerlemenin hızlandırılmasını gerektiriyor.

10. beş-yıllık plan döneminde, bu yolda neler yapılacak?

En başta SSCB Bilimler Akademisi'ne, cumhuriyetlerdeki Akademilere, bunların enstitüleri ve laboratuvarlarına daha derin dikkat gösterilecek.

Temel bilimler kolu, yakıt - enerji sorunu gibi önemli sorunlarla uğraşacak (en başta nükleer ve termonükleer enerji kaynaklarından yararlanarak bu işi görecektir), malzeme işlemede kullanılması gereken yeni usullerle ve yeraltı kaynakların araştırılması gibi sorunlarla uğraşacak.

İkincisi, ayrı ayrı kollardaki enstitülerle, Akademiler nezdindeki örgütler, etüd daireleri ve konstrüktör örgütleri arasındaki temaslar sağlanacaktır. Bu suretle, global açıklamalardan genişçe yararlanma ve bunları kullanma işi hızlanabilecektir. Sovyet bilimi, bu yolda tecrübe toplamış bulunuyor, bunun için bu işe daha büyük önem veriliyor.

Üçüncüsü, 10. beş-yıllık plan döneminde, üretim ve bilimsel - üretim birliklerinin, komplekslerinin kurulmasıyla ilgili işler tamamlanacaktır. Bunlarda, bilim, icat işleri deneme fabrikaları ve malların seri halinde çıkarılması gibi işler tek halkada birleşiyor. Bu, hayatın doğruladığı gibi, gerek bilim adamlarının gerekse üretimde çalışanların iş verimini bir hayli artırıyor.

10. beş-yıllık plan dönemi, kalite ve etki dönemidir. Bu, sürekli bir zamanı kapsıyan, ilginç bilimsel araştırmalar yapılmasını ve çalışmaların bilime dayanılarak düzenlenmesini öngören siyaset hattıdır. (Aleksandr BİRMAN, Ekonomi bilimleri doktoru - APN)

İKİ HAREKET - BİRLİKTE MÜCADELE

Yüzyılımızın elli ile altmış yılları arasında; Asya ve Afrika halklarının güçlü toplumsal - politik eylemi, fırtına gibi iki kıtayı sarsan milli kuruluş devrimleri sırasında; o zamanki uluslararası ilişkiler sisteminde, yeryüzümüz için iki yepyeni faktör belirmeğe başlamıştı: Afrika - Asya ülkelerinin dayanışma hareketi ve «bağlantısızlık hareketi». Bunların başlarında Cavaharlal Nehru, Kamal Abdel Nassır ile Asya ve Afrikanın ileri gelen temsilcileri bulunmaktaydı.

Sovyetler Birliği o zaman, gayet aktif olarak, Afrika - Asya dayanışma hareketinin ilk ve daha hayli çekingen adımlarını destekleyerek, Delhi'de düzenlenen ilerici toplum konferansına katılmıştı; daha sonra, 1955'te, tarihsel Bandung konferansında da hazır bulundu. Delhi konferansında alınan kararlar gereğince, Mayıs, 1956'da, SSCB'de Asya Ülkeleri ile Dayanışma Komitesi kuruldu. Bu komite, 1958 yılında yeniden düzenlenerek, Asya ve Afrika Ülkeleri ile Dayanışma Komitesi adını aldı. Bu Sovyet, Afrika - Asya ülkeleri dayanışma Komitesinin, Bakü şehrinde 4. cü konferansı, bu yıl Mayıs ayında düzenlenecek olan konferansı, böylece komitenin yirmi yıllık faaliyetinin raporunu verecektir.

Asya'da başlanan dayanışma hareketi, çok kısa bir zaman içinde Afrika kıtasına yayılıyor; Aralık 1957'de Kahire'deki konferansta, Asya ve Afrika'nın ilerici kamuoyu ilk kez kendi özel örgütü kuruyor (**OSNAA**); ve bu örgüt, o gündən beri iki kıtanın anti - emperyalist, milli - kurtuluş hareketinin başına geçti.

Afrika - Asya dayanışma hareketine paralel ve hemen - hemen aynı zamanda, «bağlantısızlık hareketi» de gelişmeğe başlamıştı. Bu hareket, askeri yönden zayıf olan, özgürlüğe kavuşmuş ülkelerin, büyük güçlüklerle bağımsızlıklarını ve güvenliklerini ortak olarak korumak emeli sonucu olarak doğmuştur. Birinci Belgrad konferansında, 1961 yılında, «bağlantısızlık hareketi» resmen tanınmış ve yasal biçimini almıştır. Buna 28 devlet ve hükümet giriyordu. Cezayir'de düzenlenen 1973 konferansında, bu sayı üç kat artmıştır. Bugün «bağlantısızlık hareketi» 86 Asya, Afrika, Latin - Amerika ve Avrupa ülkesini kapsıyor ve gittikçe genişliyor.

Her iki hareketin anti - emperyalist yönü, görev ve ödevlerin benzerliği, önemli ölçüde toplumsal, ulusal ve politik platformun birliği ve benzerliği sayesinde, bu iki hareketin güç birliği bakımından sık sık birleşmelerin ve mücadele ortak vektörlerin oluşunu izah ediyor. Bunun içindir ki, karşılıklı destekleme ve savaşta elele verip sıkı bir işbirliği yapma, her iki «hareketin» pratiğine girmiş ve yerleşmiştir.

OSNAA tüzüğü, Kahire konferansında kabul olunarak, hareketin prensip ve görevlerini tayin etmiştir: «Asya ve Afrika halklarının emperyalizm, sömürgecilik, yeni - sömürgecilik, ırkçılık, siyonizm ve faşizme karşı kurtuluş mücadelesini koordine edip çabuklaştırılması...»

Anti - emperyalist güçler birliğinin çok büyük önemini göz önünde bulunduran bu tüzük, bu harekete katılanları, «eylemde birlik sağlanmasına, sömürgeciliğin son boyunduruk ocaklarının yok edilmesi için kitle hareketine aralıksız olarak yardımın fazlaştırılmasına davet ediyor ve bu ocakların ırkçı rejimlerin olduğuna işaret ediyor. Kendi kaderini kendi eliyle tayin etme, özgürlük ve ulusal bağımsızlık uğruna mücadele edenlere politik ve maddi yardımın gösterilmesine davet ediyor.

Öte yandan, Belgrad'ta düzenlenen «bağlantısız devletlerin hükümet ve devlet başkanlarının ortak bildiri», tarihe, en çok gerçekleri ifşa eden anti - emperyalist belge olarak girmiştir. Bu ortak bildiri de, sağlam bir barışın temin edilmesi, doğrudan doğruya tek şarta bağlanıyor: sömürgecilik, yeni - sömürgecilik ile emperyalizmin bütün şekillerinin tamamen ve tam olarak imha edilmesine.

Belgrad konferansına katılanlar, savaşı, «insanlığa karşı işlenen bir cinayet» olarak nitelendirdikten sonra; barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin kesinlikle destekleneceğini açıkladılar. Bu ilkeler de, «bütün uluslararası ilişkilerinin tek temeli olarak», dayanışma hareketinin bir temel taşı olarak kabul olunmuştur.

Her iki hareket için ortak yön, sosyalist dostluk birliği ülkeleri ile bilinçli ve sürekli dostluk yönü kabul olunmuştur; zira Afrika - Asya da-

yanışma hareketi, «bağlantısızlık hareketi» gibi, yalnız sosyalist; ve emperyalizme karşı gelip, ona sed çeken ülkelerin, gitgide artan rolü karşısında meydana gelerek gelişebilmiştir.

Geçmiş yılların olayları, en aktif üyesi Sovyet Afrika - Asya Dayanışma Komitesi olan OSNAA ile, «bağlantısız ülkeler» arasında savaş birliği ile politik dayanışmanın ömürlülüğünü ve etkililiğini ortaya koymuştur. Bu etkililik, Cezayir halkının sömürgecilğe karşı açtığı kurtuluş savaşı; Küba halkının kurtuluş savaşı; Çin ordularının Hindistan'a girmesi; ABD'nin Hindi - Çin'e saldırısı; Yakın - Doğu'da, sürüncemede kalan kriz; dünyanın en eski sömürge zindanı, yani Portekiz İmparatorluğun ortadan kaldırılması; askeri emperyalist bloklarının tasviyesi; yabancı topraklarda kurulan üslerin kaldırılması; ve birçok başka Asya, Afrika ve Latin - Amerika halklarının kara talihleri olan olayda denenmiş, doğruluğunu kanıtlanmıştır.

Kahire'de, 1964 yılında düzenlenen «bağlantısız» devlet başkanlarının son üç konferansında; Lusaka'da 1970 ve Cezayir'de 1973 yılında düzenlenen konferanslarda; OSNAA'nın oynadığı role üstün bir değer veriliyor, her iki hareket ve mücadelenin konsolidasyonu isteniliyordu.

Her iki hareket, bütün bu yıllar boyunca devam etmiş, bugünkü Çin yöneticilerinin bölücülüğü ve Maocu propaganda gibi ciddi bir iç problemini başarı ile çözümlüyebildi. Cezayir konferansında, devrimci Küba'nın devlet başkanı Fidel Kastro'nun demeci, çok parlak ve çok kanıtlayıcı olmuştur. Fidel Kastro, Maocuların, «süper - devletlerin» anlaşma savını çürütmüş; bütün sahte, devrimci kisvesine bürünmüş mütalalarını yalanlamıştır ve bununla kalmayarak, Asya ve Afrika devletlerini, her yönden, Sovyetler Birliği ile sosyalist dostluk birliği ülkeleri ile ilişkilerinin var gücü ile pekiştirilmesine davet etmiştir. Zira, ancak böyle bir birlik içinde sürdürülecek emperyalizme bütün yeni-sömürgecilik, siyonizm ve ırkçılığın tüm şekillerine karşı, mücadele, başarı ile bitebilir. Son yılların olayları, yani Çin'in Şili'ye karşı tutumu, Angola savaşı ve birçok başka olay; Çin'in, barikatların öte tarafında, emperyalistler, ırkçılar ve en delişmen gericiliğin yanı sıra yer aldığı, oysaki OSNAA, Sovyet Afrika - Asya Dayanışma Komitesi ile «bağlantısızlık» ve kurtuluş mücadelesi gibi hareketleri yürütenler haklı olarak, bağımsız Angola devletinin kuruluşunda kendi katkılarının da olduğu ile iftihar edebilirler.

Hangi örgüt olursa olsun, hangi hareket söz konusu edilirse edilsin, görüş açısının apaçık ve tertemiz oluşunun arzullanması gayet doğaldır; saflarının da arınmış olması arzu edilen bir şeydir. Şimdi, emperyalistler, Afrika - Asya hareketine doğrudan doğruya nüfuz edemezlerken, bu hareketi içten baltalamağa çalışıyorlar; aracı olarak, başka ülkelere baş vuruyorlar. Bunun için birçok Asya, Afrika ve Latin - Amerika ülkesinin; aralarından bazı ülkelerin, birden Batı ve Pekin'e doğru yön değiştirmelerinden duyduğu endişe kolay anlaşılır. Çok nüfuslu olan Sri - Lanka, haftalık dergisi «Tribune», cumhurbaşkanı Sedat'ın bugünkü yönünü yo-

rumlarken, bu yakınlarda Üçüncü Dünya ülkeleri birliğini bekleyen büyük bir tehlikeye işaret etmiştir; bu tehlike, üstelik te «bağlantısız devletlerin» Kolombo'daki konferans arifesinde, Mısır hükümetinin aldığı yön ile ilgilidir. Herhalde Sedad, batılı devletlerin hizmetinde olan bazı gerici arap devletlerinden, bir blok çatmağa uğraşiyor. Böylece çatılan bu blok, sözümlerine bütünü «bağlantısız devletleri» kendi etkisi altına alacak. Bu plan dahilinde ve özellikle Mübarek'in Pekin'e yaptığı ziyaretinden sonra, Mısır basınında çıkan haberler semptomatiktir: sözde Çin de, şimdi, ayrı ve Çin'e özgü bir Afrika - Asya Konferansı'nı düzenlemeyi düşünüyormuş...

«Bağlantısız ülkelerin», barış içinde bir arada yaşama ilkelerini ve uluslararası yumuşamayı bütün kıtalara yayma arzusu, bilindiği gibi, **OSNAA** pozisyonuna tamamiyle uymaktadır; ve Sovyetler Birliği ile sosyalist dostluk bloku ülkelerinin yönündedir.

Bütün barışsever güçlerin, başlarında sosyalist ve «bağlantısız ülkeler» olduğu halde, «bağlantısızlık» gayretleri ile dünyada son zamanlarda olumlu bir takım değişimler meydana gelmeğe başlıyor; bunlar, halklar arasındaki güveni teşvik ediyor. Şimdilik bu hal, en açık biçimde Avrupa'da izlenebiliyor. Ama «bağlantısız devletlerin» birçok devlet ve toplumsal temsilcileri, şimdiden, başta Asya olmak üzere, bütün diğer ülkelerde, Avrupa tecrübesine dayanarak kendi «Asya - Helsinki» sini örgütleyebildiğini açıklıyorlar. Kolombo'dan alınan haberlere göre, Hint Okyanusunda barış bölgelerinin meydana getirilmesi; Güney - Doğu Asya'nın tarafsızlaştırılması; uluslararası barış ve güvenlik için, bundan böyle sürdürülecek mücadelenin, bütün kıtalarda konsolide edilmesi; beklenen, «bağlantısız» devlet ve hükümetlerinin 5. konferans gündeminde, merkezi birer yer alacakları muhakkaktır.

Hayatın kendisi, sosyalist dostluk birliğine giren ülkeler ve gerek **OSNAA**, gerekse «bağlantısızlık» hareketine giren devletler arasında birlik ve konsolidasyonun kurulmasını şart koşuyor. Bu birlik yumuşama, silahsızlanma, yumuşamanın daha da derinleştirilmesine matuf olacak; ve böylece, gelişmekte olan ülkelerin toplumsal ve ekonomik programlarının gerçekleştirilmesine muazzam paralar ayrılacaktır. Yumuşama düşmanlarının bütün teşebbüslerine rağmen, dünyadaki iklim, gittikçe artan bir ölçüde, barış ve ilerleme güçleri tarafından tayin olunmaktadır; gelişmekte olan ülkelerin kampında, söz yetkileri, gittikçe daha ağır basmağa başlıyor. Bu ise, gerçek olarak, birleşmiş gayretlerle, uluslararası arenada yumuşama sürecinin geri - dönülemez bir hale getirilmesine yeni yeni olanaklar hazırlıyor; böylece, Afrika ve Asya halklarının «dayanışma hareketi» ile «bağlantısız ülkelerin» hareketini asil amaçlarına yakınlştırıyor. (Yu. Zemlyanskiy - APN)

ÖNEMLİ PROBLEMLER

Bugünlerde Nairobi'de, BMT'e bağlı, Ticaret ve Gelişme Konferansı çalışmalarını sürdürüyor (UNCTAD). Dünyanın 150 küsur ülkesinden bir araya gelen delegeler, dünya ticaretinin durumu ve perspektiflerini, karşılıklı çıkar ve eşit haklara dayanan bir temel üzerinde uluslararası ekonomik ilişkiler yapısının değiştirilmesini görüşüyorlar. Çok geniş tutulmuş gündeme, bir de, değişik toplumsal düzenli ülkeler arasındaki ticaret konusu alınmıştır.

Sovyetler Birliğinde UNCTAD'a, BMT Genel Asamblesi'nin daimi organı olarak çok büyük bir önem verilmektedir. Bu teşkilata, eşit haklarla ticari - ekonomik ve bilimsel - teknik işbirliğinin gelişmesi ile ilgilenen bütün devletler dahildir. 1964 yılından, yani UNCTAD'ın kuruluş gününden bugüne dek, bu dünya forumuna sovyet delegasyonları devamlı ve aktif olarak katılıyor.

Dünyada oluşan gergin havanın yumuşatılması süreci, şimdiden, uluslararası ticarete sun'ı engellerin, uluslararası ilişkilerde sömürü ve diktatörlüğün ve diskriminasyonun ortadan kaldırılması görevini gerçek bir hale getirmiş sayılır. Sovyet programına, barış ve uluslararası işbirliği, özgürlük ve halkların bağımsızlığı yanı sıra, bu görev de dahil edilmiştir. Elbette ki bu sorunun gerçekleştirilmesi, ancak bütün ilgili devletlerin ortak gayretleri ile mümkün olabilir. SSCB, uluslararası ilişkilerinin yeni bir düzene sokulmasının başlıca konularına, bütün devletlerin, şu veya bu toplumsal düzene bakmaksızın, egemen haklarına saygı gösterilmesi, eşitlik ve adalet, ekonomik geliştirme açısından yaklaşıyor. Yeni kurulan bağımsız devletlerin ilerici çevrelerinde, Sovyetler Birliği ile politik, ekonomik, ticari, bilimsel - teknik ilişkilerin sağlamaştırılması, mutlak bir zuret olarak kabul edilmektedir; aynı şey, sosyalist dostluk birliği üyesi olan ülkeler için de geçerlidir.

Son zamanlarda Batı'nın, yeni kurulan devletlerin hükümet ve halklarının uyanıklılığının uyuşturulması teşebbüsleri belirmeğe başlıyor; onlara, sözde bir takım fedakarlıklar ve vaadler yapılıyor, finans ve ekonomik yardımdan söz ediliyor. Bu kisve altında, gelişmiş kapitalist devletler ile gelişmekte olan ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde eşitsizlik kamufle edilmeğe çalışılıyor. Ama bu gibi manevralar, kimi kandırabilir? Asya, Afrika ve Latin - Amerika ülkeleri, gittikçe artan bir ölçüde, uluslararası ekonomik düzenin kurulması için başlıca şartın; artık battal bir hale gelen ve sömürücü geçmişlerine dayanan, ilişkilerden vaz geçilmesi zamanının geldiğine kanaat getiriyor. Bugün UNCTAD'ın Nairobi'deki konferansında görüşülen sorunların çözümlenmesine, uluslararası ekonomik işbirliğinin bütün geleceği bağlıdır. (Aleksey Klimov «Pravda» - APN)

- 1 — **DÜNYADA İLK ANTI - FAŞİST AYAKLANMA**
İ. MİCHAİLOV — 6 Lira (toplatıldı)
- 2 — **TOPLUMDA KADININ ROLÜ ÜZERİNE**
V. İ. LENİN — 5 Lira (toplatıldı)
- 3 — **MAĞLUP EDİLEMİYEN**
VIETNAM VE KAMBOÇYA
A. BOUDANOV — G. SOTCHEVKO — 6 Lira
- 4 — **UZAKTAN MEKTUPLAR**
V. İ. LENİN — 6 Lira
- 5 — **ÇEKOSLOVAKYA AĞUSTOS - 1968**
7 Lira
- 6 — **REDETTİĞİMİZ MİRAS**
V. İ. LENİN — 6 Lira
- 7 — **SOSYALİST TEORİNİN SORUNLARI**
RICHARD KOSLAPOV — 12 Lira
- 8 — **SEÇİLMİŞ ŞİİRLER**
N. Y. VAPTSAROV — 7,5 Lira (toplatıldı)
- 9 — **TROÇKİSTLER GENÇLİĞİ**
NEREYE GÖTÜRÜYOR
MİKHAİL BASMANOV — 8 Lira (tükenmiştir)
- 10 — **DÜNYA SENDİKALAR FEDERASYONUNUN**
30 YILI
12 Lira
- 11 — **SBKP PARTİ YAŞAMI**
İ. BREJNEV — Z. KLYUCHEVA — 5 Lira (toplatıldı)
- 12 — **MAOİZM VE GENÇLİK HAREKETİ**
A. YELNIKOV — V. TURUSOV — 9 Lira
- 13 — **BULGARİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ**
XI. KONGRE RAPORU
TODOR JIVKOV — 10 Lira

● İsteme Adresi : P.K. 41 Sirkeci - İSTANBUL

ürün
yayınlari

PK : 41
SİRKECİ

İSTANBUL

TODOR JIVKOV

**bulgaristanda
bugünkü durum**

bulgaristan
komünist partisi
merkez komitesi'nin
XI. kongre
raporu

10 LIRA

**A. YELNIKOV
V. TURUSOV**

9 LIRA

**MAOİZM
ve
GENÇLİK
HAREKETİ**

10 Lira